Niniejsze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czeremcha zostało wykonane na zlecenie **WÓJTA GMINY CZEREMCHA** i stanowi pracę autorską w zespole:

Projekt studium:
arch. Jan Citko - **główny projektant, koordynator prac,**
arch. Wanda Citko - **zagospodarowanie terenu, zagadnienia środowiska,**
mgr Magdalena Bogdanowicz - **program i demografia,**
dr inż. Czesław Podkowicz - **zagadnienia komunikacji,**
inż. Ryszard Wysocki - **zagadnienia wodno kanalizacyjne, składowanie i usuwanie odpadów,**
inż. Elżbieta Kępska, Katarzyna Kępska - **zagadnienia energetyki i telekomunikacji,**
tech. Anna Skorulska - **prace kreślarskie i techniczne.**

Zmiany studium:
arch. Jan Citko - **główny projektant, kierownik zespołu,**
arch. Wanda Citko - **współpraca,**
arch. Agnieszka Czerniawska - **współpraca,**
arch. Katarzyna Rent Jaworowska - **współpraca,**
inż. Jan Kruszewski - **zagadnienia komunikacji,**
inż. Czesława Kruszewska - **zagadnienia wodno-kanalizacyjne, gospodarka odpadami,**
inż. Elżbieta Kępska - **zagadnienia energetyki i telekomunikacji.**

Białystok, czerwiec 2009r.

WSTĘP.

1. Podstawa prawna opracowania str. 2
2. Przedmiot opracowania str. 2
3. Część składowa studium str. 2

1. Podstawa prawna opracowania.

Podstawę prawną opracowania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy stanowi:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czeremcha, przyjęte Uchwałą Nr IX/55/99 z dnia 28 grudnia 1999r., oraz art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. Nr 80 poz. 717z późn. zm.)

Uchwały Rady Gminy Czeremcha: Nr XXIII/222/06 z dnia 13 czerwca 2006r., Nr W/44/071 dnia 11 kwietnia 2007r i NrXII/I 10/08 z dnia l9 czerwca 2008r. w sprawie przystąpienia do zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czeremcha.

Umowy o dzieło zawartej w dniu 23 maja 2007r pomiędzy Wójtem Gminy Czeremcha- zwanym w treści umowy zamawiającym a zespołem projektantów, tworzącym Konsorcjum do wykonania dzieła - któremu przewodniczy arch. Jan Citko upr. Nr 1325/93 wpisany na listę rzeczoznawców pod Nr WA-030, zwany w treści umowy wykonawcą.

2. Przedmiot studium.

Przedmiotem opracowania studium są:

Uwarunkowania rozwoju Gminy wynikające z:

a) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
b) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przep. szczególnych,
c) stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
d) prawa własności gruntów,
e) jakości życia mieszkańców,
f) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy:

a) obszary objęte ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego, oraz zagrożenia przyrodniczego,
b) obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
c) obszary które mogą być przeznaczone pod zabudowę,
d) obszary, dla których sporządzanie planów miejscowych jest obowiązkowe.

3. Części składowe studium.

Na studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czeremcha składa się:

a) tekst uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego Gminy Czeremcha,
b) tekst kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czeremcha,
c) rysunek kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czeremcha, wraz z załącznikami - szt. 17.

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZEREMCHA

SPIS TREŚCI CZĘŚCI I

1. Środowisko przyrodnicze; str. 1-12
1.1. Położenie fizyczno-geograficzne i administracyjne, użytkowanie gruntów, str. 1
1.2. Rzeźba terenu, str. 1-2
1.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne, str. 1-5
1.4. Wody powierzchniowe i podziemne, str. 5-7
1.5. Gleby -element wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, str. 7-9
1.6. Lasy, str. 9
1.7. Warunki klimatyczne, str. 9-10
1.8. Obiekty i obszary prawnie chronione, str. 10
1.9. Zagrożenia i degradacja środowiska, str. 10-12
1.10. Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego. str. 12
2. Środowisko kulturowe; str. 13
2.1. Obiekty zabytkowe i o wartościach kulturowych, str. 13
2.2. Obiekty o wartościach archeologicznych. str. 13
3. **Potencjał ludnościowy i jego rozmieszczenie; str. 13-17**
3.1. Zmiany w zaludnieniu w latach 1946-1998, str. 13 -14
3.2. Struktura wieku ludności, str. 14-15
3.3. Zmiany zaludnienia w miejscowościach w latach 1988-1998, str. 15
3.4. Ruch naturalny ludności, str. 15-16
3.5. Migracje ludności, str. 16
3.6. Zatrudnienie, str. 16-17
3.7. Bezrobocie. str. 17
4. Zasoby i warunki mieszkaniowe; str.17-19
5. Usługi; str.19-21
5.1. Oświata i wychowanie, str. 19
5.2. Służba zdrowia i opieka społeczna, str. 19
5.3. Kultura, str. 19
5.4. Handel i gastronomia, str. 19-20
5.5. Turystyka i sport, str. 20
5.6. Administracja, str. 20
5.7. Obiekty sakralne, str. 20
5.8. Usługi inne. str. 20-21
6. Działalność gospodarcza; str. 21-25
6.1. Rolnictwo i obsługa rolnictwa, str. 21-25
6.2. Przemysł i rzemiosło, str. 25
6.3. Leśnictwo. str. 25
7. **Potencjał gminy i warunki życia mieszkańców na tle byłego - województwa białostockiego, obecnie-podlaskiego; str. 26-27**
8. Infrastruktura techniczna; str. 27-32
8.1. Zaopatrzenie w wodę, str. 27-28
8.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, str. 28-29
8.3. Gospodarka odpadami stałymi, str. 29-30
8.4. Elektroenergetyka, str. 31
8.5. Ciepłownictwo, str. 31-32
8.5. Gazownictwo, str. 32
8.6. Telefonia komórkowa. str. 32
9. Komunikacja; str.32-38
9.1. Układ drogowy, str. 32-35

9.2. Koleje, str. 35
9.3. Komunikacja autobusowa, str. 35-36
9.4. Wskaźnik motoryzacji, str. 36
9.5. Stacja Paliw, str. 36
9.6. Przejścia graniczne, . str. 36-37
9.7. Szlak rowerowy, str. 37
9.8. Wnioski ogólne. str. 37-38
10. Elementy zagospodarowania przestrzennego-charakter lokalny; str. 38-39
11. Inne publikacje i materiały, z których korzystano przy opracowaniu Studium; str. 39-40

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZEREMCHA

1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.

1.1. Położenie fizyczno - geograficzne i administracyjne, struktura użytkowania gruntów.

Teren gminy Czeremcha położony jest w regionie Niziny Północno Podlaskiej i mezoregionie Równiny Bielskiej na pograniczu z Wysoczyzną Drohicką.

W układzie administracyjnym gminy Czeremcha położona jest w południowej części województwa podlaskiego. Od południowego - zachodu graniczy z gminą Nurzec Stacja, od zachodu z gminą Milejczyce, od północy gminą Kleszczele, a od południowego wschodu granicę gminy stanowi granica Państwa.

Strukturę użytkowania gminy Czeremcha charakteryzuje poniższe zestawienie:

Tabela Nr 1

L.p.	Wyszczególnienie	Użytkowanie gruntów			
		W granicach adm. gminy		W indywid. gosp. rolnych	
		ha	%	ha	%
1.	Powierzchnia ogólna	9673	100	4801	100
2.	Użytki rolne w tym:	4628	47,8	3529	73.5
2.1.	Grunty orne	3006	31,0	2362	49,2
2.2.	Sady	35	0,4	34	0,7
2.3.	Łąki	1082	11,1	844	17,6
2.4.	Pastwiska	505	5,2	289	6,0
3.	Lasy	3986	41,2	1068	22,2
4.	Grunty pozostałe	1059	10,9	204	4.2

Źródło: *Rocznik statystyczny województwa białostockiego 1998 r. Podstawowe dane statystyczne wg miast i gmin za 1997 r.*

1.2. Rzeźba terenu.

Zdecydowana część obszaru gminy Czeremcha znajduje się w obrębie mezoregionu Wysoczyzna Drohicka. Północno - wschodni skrawek gminy należy do Równiny Bielskiej.

Obie te jednostki wchodzą w skład Niziny Podlaskiej. Dla rzeźby powierzchni gminy charakterystyczne są formy lodowcowe oraz szczelinowe wodno lodowcowe (ozy, kemy) z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. W sumie jest to teren słabo urozmaicony pod względem morfologicznym, a duża część powierzchni gminy maskowana jest przez pokrywę leśną. Północno wschodnia część gminy (rejon miejscowości Czeremcha) jest monotonną równiną gliniastą usianą dużą ilością płytkich zagłębień bezodpływowych.

Powierzchnia równiny znajduje się na wysokości ok. 177-180 m n.p.m. Powierzchnię jej urozmaicają nieliczne pagórki o zróżnicowanej genezie drobne ozy, kemy i wzgórza czołowomorenowe.

Największy i najwyraźniejszy w morfologii oz znajduje się nieco na północ od miejscowości Czeremcha. Jest to wał o długości ok. 1 km i wysokości bezwzględnej 185 m n. p.m. Wznosi się on ponad równinę o ok. 5 m.

Nieco na SE od niego wzdłuż jego dłuższej osi, znajdują się jeszcze dwa małe, słabo czytelne w morfologii pagórki o tej samej genezie.

Na "zapleczu" tego wału znajduje się izolowane wzgórze kemowe o kolistym zarysie i łagodnych zboczach. Osiąga ono wysokość 180 m n.p.m. Natomiast na przedpolu wału

ozowego w okolicy wschodniego skraju miejscowości Czeremcha utworzył się niewielki pagórek czołowo morenowy, osiągający wysokość 183 m n.p.m.

Nieco bardziej urozmaiconą morfologię posiada północno - wschodnia część gminy, zbudowana z piaszczysto - żwirowych osadów lodowcowych. Oddzielona jest ona od części omawianej powyżej niezbyt szeroką i płytką doliną rzeki Nurzec. Powierzchnia tej części gminy urozmaicona jest licznymi wałami ozów o zróżnicowanej długości (do 1 km).

Ozy występujące między miejscowości Opaka Duża i Wólka Terechowska mają przebieg południkowy (NW-SE).

Wysokość dochodzi tutaj do 185 m n.p.m.

Powierzchnia lodowcowa pomiędzy ciągami ozów usiana jest drobnymi wzgórzami kemowymi. Wzgórza te mają podstawy o zarysie zbliżonym do kolistego, dosyć strome zbocza i jednoznacznie wyraźnie wydzielony wierzchołek.

Na południowy wschód od równiny gliniastej i lodowcowej rozciąga się równina pokryta utworami wodno lodowcowymi, najczęściej piaszczystymi. Powierzchnia jej położona jest o ok. 3-5 m niżej od obszarów omawianych.

Jest to teren dość monotonny, w zachodniej części gminy przemodelowany przez procesy eoliczne, które doprowadziły do wytworzenia na powierzchni sandrowej pokryw piasków przewianych i wałów wydmowych (rejon Berezyszcze).

Wysokość tych wałów dochodzi do 184 m n.p.m., górują więc one ponad równiną sandrowąo ok. 10 m.

W okolicy miejscowości Zubacze, spod pokrywy sandrowej wyłaniają się drobne pagórki kemowe. Tworzą one strefę o przebiegu równoleżnikowym. Wysokości kemów dochodzą tu do ok. 170 m n.p.m.

Między Turowszczyzną i Zubaczami rozciąga się wał ozowy o krętym przebiegu i nierównej linii grzbietowej.

W tej części gminy liczne są rozlegle zatorfione obniżenia (155-156m n.p.m) co dodatkowo podkreśla "ostrość" form szczelinowych.

W rejonie miejscowości Bobrówka, na powierzchni pojawiają się utwory gliniaste o monotonnej morfologii.

1.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne.

Omawiany obszar leży w zachodniej części platformy wschodnioeuropejskiej, w strefie tzw. obniżenia podlaskiego.

Najstarszymi utworami czwartorzędowymi są gliny zwałowe pokrywające całą północno - wschodnią część gminy (rejon Czeremchy).

Mniejsze płaty gliny występują również w południowej części gminy na S od Zubaczy i Bobrówki. Miąższość jej dochodzi do 22 m.

W pomocnej i północno - wschodniej części gminy na glinie zwałowej występują piaski, żwiry i głazy lodowcowe, a na pomocny - wschód od Opaki Dużej - utwory moren czołowych.

Osadzanie ich poprzedzało utworzenie się iłów, mułków i piasków zastoiskowych (widoczne na powierzchni między Zubaczami i Turowszczyzną).

Dość liczne na tym obszarze są osady ozów występujące pospolicie na północny-zachód od Czeremchy oraz między Opaką Dużą i Wólką Terechowska w północno - wschodniej części gminy.

Izolowany wał ozowy ciągnie się na południe gminy między Zubaczami i Turowszczyzną. Ozy tworzą często długie i kręte wały, ze żwirów poziomo i skośnie warstwowanych, na zboczach, a miejscami i na niższych częściach grzbietowych, przykryte gliną zwałową. Miąższość osadów w tym rejonie dochodzi do 10 m. Ozowi towarzyszą wzgórza kemowe.

Największe ich skupienia znajdują się między Opaką Dużą i Czeremchą oraz na południu gminy między Polowcami, Zubaczami i dalej na zachód.

Kemy zbudowane są z piasków drobnoziarnistych i bardzo drobnoziarnistych, z wkładkami średnioziarństych i mułków beżowych. Miąższość osadów kemowych w tym rejonie jest niewielka i wynosi ok. 6,0 m. Obszary piasków i żwirów sandrowych znajdują się w północno -wschodniej, środkowej i południowej części gminy. Miąższość tych osadów jest niewielka i wynosi 3,0 do 7,0 m.

W halocenie nastąpiła akumulacja żwirów, piasków i mad rzecznych w dolinie Nurca. Fragmentarycznie widoczne są one w dolinie Bradźca w rejonie Zubaczy.

W okolicy Wólki Terechowskiej i w licznych zagłębieniach bezodpływowych na wysoczyźnie gliniastej powstały namuły.

Największe jednak powierzchnie w dolinach Nurca, Nurczyka, Sipurki, Brodźca i Pulwy zajmują torfy, których miąższość waha się od 1,1 m do 2.3 m.

Surowce mineralne.

Na terenie gminy Czeremcha występują następujące surowce mineralne:

a) piaski - największe znaczenie mająpiaski wydobywane na południu gminy w rejonie Zubaczy, eksploatowane są piaski drobnoziarniste, mułkowate, białe spoczywające pod niewielkim 0,05-0,30 m nadkładem gleby.
b) piaski ze żwirem - największe znaczenie mają wydobywane w północno wschodniej części gminy w rejonie Pohulanki; niewielkie ilości tego surowca eksploatowane są jeszcze na północ od Czeremchy oraz w okolicy miejscowości Połowce,
c) żwiry - wydobywane są w północnej części gminy w rejonie Czeremchy w 4 punktach; rejon wokół wyrobiska na S W od Czeremchy jest perspektywiczny jeśli chodzi o wydobywanie żwirów.

Na terenie gminy wyznaczono 3 rejony perspektywiczne występowania złóż surowców mineralnych:

- rejon nr 1 - Czeremcha - możliwość występowania żwirów lub piasków ze żwirem,
- rejon nr 2 - Gajki - możliwość występowania złoża piasku ze żwirem,
- rejon nr 3 - Zubacze - możliwość zlokalizowania złoża piasku.

Na obszarze gminy eksploatowane są:

- piaski - w 10 punktach, w tym 2 przeznaczone do rekultywacji,
- żwiry - w 4 punktach, w tym 1 przeznaczony do rekultywacji,
- piaski ze żwirem - w 7 punktach, w tym jeden przeznaczony do rekultywacji.

Oprócz w/wy m punktów na terenie gminy zinwentaryzowano 4 wyrobiska nieczynne. Wszystkie wyrobiska eksploatowane są dorywczo i zazwyczaj chaotycznie z przeznaczeniem na lokalne drogownictwo i budownictwo indywidualne.

Materiały źródłowe: *"Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych stałych na terenie województwa białostockiego - gmina: Czeremcha ", wyk. Przedsiębiorstwo Geologiczne-Warszawa - 1992 r. Archiwum WQŚ Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.*

Wykaz punktów eksploatacji surowców użytecznych gminy Czeremcha.

Tabela Nr *2*

Nr wyrobiska na mapie	**Miejscowość, Właściciel, Użytkownik**	**Charakterystyka**	**Pow. w m^2 gleb./wys. w m**	**Uwagi**
1.	Czeremcha, własność prywatna	Piasek ze żwirem	$\frac{100x50}{5,0\ m}$	
2.	Pohulanka, własność Lasy Państwowe RDP	Piasek kwarcowo-skaleniowy ze żwirem	$\frac{300\ x\ 80}{5,0\ m}$	

3.	Pohulanka, własność Lasy Państwowe, okoliczna ludność	Piasek kwarcowo-skaleniowy z domieszką żwiru	200 x 100 3,0 m	
4.	Czeremcha, własność prywatna	Piasek kwarcowo-skaleniowy z domieszką żwiru	20 x 10 2,0 m	
5.	Kuzawa -wspólnota wiejska	Piasek kwarcowo-skaleniowy	20 l,0m	oz
6.	Wólka Terechowska, własność Lasy Państwowe, okoliczna ludność	Piasek kwarcowo-skaleniowy ze żwirem	40x30 2,5 m	kem
7.	Wólka Terechowska	Piasek kwarcowo-skaleniowy ze żwirem	30x30 1,0 m	kem
8.	Czeremcha, własność Urząd Gminy	Piasek kwarcowo-skaleniowy	180x 110 3.0 m	
9.	Czeremcha – Pozniaki wł. Lasy Państwowe, okoliczna ludność	Piasek kwarcowo-skaleniowy	30 1,5 m	
10.	Berezyszcze, własność Lasy Państwowe, okoliczna ludność	Piasek kwarcowo-skaleniowy	40x30 2,0 m	wydma
11.	Berezyszcze - wspólnota wiejska	Piasek kwarcowo-skaleniowy	50 4,0 m	wydma
12.	Poiowce, własność prywatna	Piasek kwarcowo-skaleniowy	50x20 1,5 m	
13.	Połówce, własność gminy	Piasek kwarcowo-skaleniowy ze żwirem	80 x 40 2,0 m	kem
14.	Połówce, własność Lasy Państwowe, zakaz eksploatacji	Piasek kwarcowo-skaleniowy ze żwirem	70x30 2,0 m	
15.	Zubacze - Lasy Państwowe	Piasek kwarcowo-skaleniowy	40 5.5 m	kem
16.	Zubacze - Bobrówka, wspólnota wiejska	Piasek kwarcowo-skaleniowy	200 x 100 3,5 m	oz
17.	Turowszczyzna - wspólnota wiejska	Piasek kwarcowo-skaleniowy	150 x 150 3,0 m	oz

Wykaz Wyrobisk typowych do rekultywacji.

Tabela Nr 3

L.p.	**Nr punktu na mapie**	**Miejscowość**	**Rodzaj surowca**	**Uwagi**
1.	5	Pohulanka	Piasek ze żwirem	Wyrobiska suche, zasoby wyczerpane
2.	10	Wólka Terechowska	Piasek ze żwirem	Wyrobisko suche, matę zasoby, obszar leśny
3.	11	Czeremcha	Piasek	Wyrobisko suche, zanieczyszczone, obszar

4.	12	Czeremcha	Piasek zapylony	Wyrobisko suche, małe zasoby, obszar leśny
5.		Czeremcha Wieś	Piasek ze żwirem	Wyrobisko suche

Wykaz Rejonów Perspektywicznego występowania złóż surowców mineralnych stałych.

Tabela Nr 4

Nr rej. na mapie	Nazwa rejonu	Rodź i gł. rozpoznanie	Uzyskanie	Uwagi
1.	Czeremcha	40 X 35 x 2,5 m	Żwir	Teren odkryty w morfolologii zarysowuje się wał o
2,	Gajki Nr 4 Nr 5	300x80x5,0m 200 x 100 x 9,0 m	Piasek ze żwirem	Teren zalesiony
3.	Zubacze Nrl9 Nr 20	200 x 100 x 3,5 m 150xl50x3,0m	Piasek	Teren częściowo zalesiony

1.4. Wody powierzchniowe i podziemne.

Wody powierzchniowe.

a) Hydrografia.

Teren gminy położony jest w dorzeczu Wisły i należy do zlewni rzeki Bug. Południowa i wschodnia część terenu odwadniana jest przez rzekę Pulwę oraz dopływ rzeki Brodziec, Sipurki i Nurczyka (źródło w ok. Czeremchy).

Rzeki te tworzą płaskie, silnie rozczłonkowane, zatorfione doliny. Doliny Brodźda i Pulwy oraz Nurca zostały intensywnie zmeliorowane.

Północną część gminy odwadnia rzeka Nurzec.

Hydrograficzną oś gminy Czeremcha stanowi rzeka Nurzec z Nurczykiem mających swe źródła na terenie gminy. W dolinach tych rzek, niegdyś zabagnionych. zatorfionych, w wyniku melioracji w znacznym stopniu obniżyło się zwierciadło wód gruntowych.

Dość istotne znaczenie, warunkujące rozwój układów hydrogeologicznych mają niecki, prawdopodobnie pochodzenia wytopiskowego, zwane potocznie ługami. Największe i do niedawno najlepiej zachowane ługi ta koliste zagłębienia koło Czeremchy, znane pod nazwami Dziadówka i Kahanka.

W ostatnich latach obserwuje się tu wyraźny proces osuszania. Stany wód tutejszych rzek mają typowy dla nizin polskich ustrój śnieżno - deszczowy.

Maksymalny stan wód i przepływów przypada na wiosnę w okresie topienia śniegów. Powodzie występują rzadko i niecyklicznie. Wahania zwierciadła wód gruntowych są znaczne, zwłaszcza na piaskach zandrowych. Na obszarach z płytko zalegającą między morenową gliną zwałową występują wody zaskórne i zawieszone, bardzo zmienne w ciągu roku.

Podobną dynamikę wykazują wody dolin i tarasów rzecznych.

Materiały źródłowe: " *Uproszczona inwentaryzacja przyrodnicza gminy Czeremcha", autor: Andrzej Czerwiński.*

W ramach koncepcji budowy i odbudowy obiektów malej retencji opracowanej przez Biuro Studiów i Projektów Gospodarki Wodnej Rolnictwa "Bipromel" w Warszawie (1997 r.)

na terenie gminy Czeremcha przewiduje się:

- odbudowę 1 obiektu służącego małej retencji,
- modernizację zastawki na terenie wsi Opaka Duża i Pulwa.

Pozwoli to na uzyskanie dodatkowej pojemności retencyjnej V= 10.00 tys. m^3

Tabela Nr 5

I..p.	Lokalizacja	Zlewnia			Dopływ	Pow.	Dodatk. obj. Reten.
		II rzędu	III rzędu	IV rzędu		ha	tys. m^3
1.	Zubacze - Bobrówka	Narew	Bug	Pulwa	Pulwa	2,0	10,0

Funkcja zbiornika - retencyjna i rekreacyjna.

b) Wielkość przepływu rzek.

Przepływy charakterystyczne rzeki Nurzec.

Tabela Nr 6

L.p.	Nazwa rzeki	Przepływ w m^3 / sek.		
		SWQ	Qu	Qdy_{SP}
1.	Nurzec - wod. Boćki - do ujścia Leśnej	 0,37 0,42	 0,38 0,42	 -0.01 0.0

Z powyższego wynika, że po zabezpieczeniu w pierwszej kolejności przepływów nienaruszonych gmina może dysponować znikomą ilością zasobów wód powierzchniowych.

Zasoby dyspozycyjne wód powierzchniowych Nurca przeważnie wykorzystywane są do nawodnienia użytków rolnych.

c) Stan czystości wód powierzchniowych,

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 18/71 Prezydium WRN w Białymstoku z dnia 27.05.1971r. w sprawie planowanego przeznaczenia wód powierzchniowych na terenie woj. białostockiego rzeka Nurzec na całej swej długości zaliczona została do II klasy czystości.

Klasyfikacja rzeki Nurzec w oparciu o przeprowadzone badania przedstawia się następująco:

Tabela Nr 7

L.p.	Nazwa rzeki	Rok badań	Klasa czystości rzeki								Proj. kl czyst.
			I		II		III		n.o.n.		
			km	%	km	%	km	%	km	%	
1.	Nurzec	1984	-	-	-	-	18,1	100	-	-	II

Źródło: *„ Raport o sianie środowiska w województwie białostockim w 1994 r." P1OŚ Białystok 1995 r.*

Stan czystości wód rzeki Nurzec w 1994 r. zaliczony został do III klasy. W pozostałych ciekach wodnych brak jest badań kontrolnych.

Wody podziemne.

Wody podziemne o znaczeniu użytkowym występują głównie w piaszczysto - żwirowych utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych. Wodonośność utworów trzeciorzędowych na terenie gminy jest słabo rozpoznana.

Warunki występowania wód podziemnych w obrębie czwartorzędu są bardzo skomplikowane wynikające przede wszystkim z nieciągłości warstw wodonośnych. Tym

niemniej utwory czwartorzędowe stanowią główne źródło ujmowania wód podziemnych dla celów użytkowych na obszarze gminy.

Rzeczywista głębokość zalegania warstw wodonośnych i ich wydajności przedstawiają istniejące ujęcia wód podziemnych:

Tabela Nr 8

Lp.	Miejscowość	Użytkownik	Gł. studni w m	Gł. w-wy wodonośne j w m	Wydajność Q w m^3/h zatwierdzone zasoby eksp.	Depresja	Uwagi
1.	Kuzawa otw. Nr 3	Wodociąg wiejski	68,0	51-61	39,0	7,5	
2.	Kuzawa otw. Nr 2	Wodociąg wiejski	70,0	55-66	53.0	7,8	
3.	Kuzawa otw. Nr 1	Wodociąg wiejski	70,0	55-67	45,0	8,8	
4.	Wólka Terechowska	Osada Leśna	16,5	4-16,5	6,0	2,6	Obecnie nieużytkowana
5.	Zubacze	Kolko Rolnicze	64,0	20,4-62,0	90,0	13,5	Nieużytk - owana zdewasto - wana
6.	Czeremcha	Stacja PKP St. Nr 2	109,0	88-100,5	51,61	6,7	Nieużytk- owana
7.	Czeremcha	Stacja PKP St. Nr 1	116.6	61,4-82,0	51,61	4,85	Nieużytk- owana
S.	Zubacze	Punk skupu mleka	28,0	16-26	3,6	9,0	

Pod względem jakości wody w większości charakteryzuje się średnią twardością, zawartością żelaza 0,2-1.1 *mgldm3* i suchą pozostałością średnio ok. 200 *mgldm3.*

1.5. Gleby – element wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Skałami glebotwórczymi na terenie gminy są utwory czwartorzędowe pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego wykształcone w postaci glin odgórnie płytko spiaszczonych, piasków gliniastych na glinie, piasków całkowitych o różnym składzie granulometrycznym i utworów organicznych.

Waloryzacja przyrodnicza gleb.

Pod względem typologicznym gleby gminy Czeremcha są zróżnicowane. Na obszarze gminy procentowy udział poszczególnych typów gleb przedstawia się następująco:

- gleby brunatne wyługowane (Ew) - 40,2% występują głównie w rejonie miejscowości Jancewicze, Zubacze. Stawiszcze, Połówce,
- czarne ziemie, gleby murszowo - mineralne oraz gleby torfowe występują w rozproszeniu na obszarze gminy, głównie na użytkach zielonych, położonych w dolinach cieków wodnych i obniżeniach terenowych.

Waloryzacja użytkowo - rolnicza gleb.

a) Udział powierzchniowy i procentowy klas bonitacyjnych gruntów ornych i użytków zielonych.

Tabela Nr 9

Grunty orne			Użytki zielone		
klasa	**ha**	**%**	**klasa**	**ha**	**%**
III b	49	**1,7**	**III**	**U**	0,6
IV a	98	3,3	**IV**	652	38,4
IV b	59,7	**19,7**	**V**	796	47
V	1200	**40,8**	**VI, VI** z	233	14
VI i VI z	1016	34,5			
Razem:	**2942**			**1782**	

Z przedstawionego zestawienia wynika, że wśród gruntów ornych przeważają gleby słabe i bardzo słabe, klasy V i VI stanowią 75% pow. gruntów ornych.

b) Kompleksy rolniczej przydatności gleb ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne

Tabela Nr 10

Nr kompleksu	Nazwa kompleksu	ha	%
	Grunty orne		
2	Pszennv. dobry	54	1,7
4	Żytni, bardzo dobry	79	2,5
5	Żytni, dobry	414	13.0
6	Żytni, siaby	1131	35,5
7	Żytni, bardzo słaby	1053	33,1
8	Zbożowo-pastewny. mocny	5	0,2
9	Zbożowe-pastewny. słaby	446	14,0
	Razem:	**3182**	**100,0**

Źródło: *wg wykazu gruntów na dzień 1 stycznia 1999 r. uzyskany z gminy Czeremcha.*

Przestrzenne rozmieszczenie kompleksów przydatności rolniczej gleb ściśle wiąże się z przestrzennym występowaniem poszczególnych typów oraz bonitacją i tak:

- kompleksy 4 i 5 - żytni bardzo dobry i żytni dobry występuje zgodnie z rozmieszczeniem gleb typu pseudo bielicowych (A) brunatnych wytugowanych.
- kompleksy 6 i 7 żytni słaby i żytni bardzo słaby odpowiada rozmieszczeniu gleb brunatnych wyrugowanych (BW),
- pozostałe kompleksy (2, 8, 9) zajmują znikomą powierzchnie i nie rzutują na ogólną wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- rozmieszczenie użytków zielonych ściśle wiąże się z układem dolin rzecznych i obniżeń terenowych.

Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Waloryzację (ocenę punktową) rolniczej przestrzeni produkcyjnej poszczególnych wsi opracowano według metody JUNG.

Końcowy syntetyczny wskaźnik wyrażający w punktach jakość środowiska przyrodniczego w aspekcie gospodarki rolnej jest sumą wskaźników oceny gleby, agroklimatu, rzeźby terenu i warunków wodnych.

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej użytków rolnych dla gminy wynosi 46,1 pkt (woj. Białostockie 55,8 pkt) i znajduje się w grupie gmin o najniższym wskaźniku w województwie.

Najlepsze warunki przyrodnicze mają wsie: Bobrówka 57.2 pkt, Zubacze 47,6 pkt.

Natomiast najgorsze: Berezyszcze 34,7 pkt, Opaka Duża 35,3 pkt.

Źródło: "Przydatność rolnicza gleb gminy Czeremcha", Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Białymstoku 1987 r.

Melioracje.

Na ogólną powierzchnię gruntów ornych 2942 ha według stanu na 1997 r. jest zmeliorowanych 776,2 ha.

Na ogólną powierzchnię użytków zielonych 1587 ha zmeliorowanych jest 944,3 ha. Źródło: *Urząd Gminy Czeremcha.*

1.6. Lasy.

Lasy gminy Czeremcha znajdują się w obrębie IV Krainy Mazowiecko - Podlaskiej, 5 dzielnicy Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej wg podziału Polski na krainy przyrodniczo - leśne. W podziale administracyjnym lasów województwa należą do Nadleśnictwa Bielsk.

Lesistość gminy Czeremcha przedstawia się jak niżej:

Tabela Nr 11

Rok	**Ogólna pow. gminy w ha**	**Lasy państwowe**		**Lasy prywatne**		**Razem**	**% udziału lasów w ogól. pow. gminy**
		pow. w ha	%	pow. w ha	%		
1997	9673	2918	30,0	1068	11,0	3986	41,0

Źródło: *"Rocznik statystyczny województwa białostockiego 1998 r."*

W układzie typów siedliskowych lasów dominuje bór świeży i bór mieszany świeży. Są to siedliska optymalne dla drzewostanów sosnowych i takie też najliczniej występują.

Mniejsze znaczenie odgrywa brzoza, świerk, olsza, dąb. Dominującą klasą drzewostanu jest II klasa wieku (21-40 lat) i I (1-20 lat).

Duży procent powierzchni gminy zajmują lasy stanowiące genetyczną całość z Puszczą Białowieską w tym regionie jednakże znacznie wytrzebione.

Bardziej zwarte kompleksy leśne występują w kierunku północnym od Zubaczy. Zalesienia gruntów marginalnych określają opracowane przez Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Białymstoku granice polno leśne.

Podstawą prowadzenia gospodarki w lasach państwowych jest plan urządzeniowy gospodarstwa leśnego Nadleśnictwa Bielsk. Obecnie tworzony jest nowy plan urządzeniowy Nadleśnictwa Bielsk.

Główna funkcja lasów prywatnych to produkcja surowca drzewnego, przede wszystkim na potrzeby własne właścicieli. Pełnią one jednocześnie funkcję wodo i glebochronną, krajobrazową oraz ostoję dla dzikiego ptactwa i zwierzyny.

Gospodarka leśna w lasach prywatnych prowadzona jest głównie w oparciu o uproszczone plany urządzenia lasów poszczególnych obrębów.

1.7. Warunki klimatyczne.

Zgodnie z klasyfikacją Homera obszar gminy leży w klimacie Krainy Wielkich Dolin, w klimatycznej Krainie Wysoczyzn Północno - Podlaskich.

Okres wegetacyjny jest o ok. 2 tygodnie krótszy od danych dla południowej i zachodniej Polski i wynosi 195-205 dni. Zaczyna się około 5 kwietnia i kończy około 30 października.

Liczba dni mroźnych wynosi średnio około 40 dni, a dni z przymrozkami około 120. Nasłonecznienie jest małe.

Roczny przebieg opadów wykazuje przewagę w miesiącach letnich.

Średnia roczna suma opadów wynosi 535 mm.

Średnia wilgotność względna wynosi około 81% i najniższa jest w maju oraz w czerwcu, najwyższa w listopadzie. Pokrywa śnieżna zalega średnio przez 70-80 dni.

Najczęstszymi są wiatry zachodnie i osiągają one największe średnie prędkości. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 6,8 °C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, najzimniejszym luty.

1.8. Obszary i obiekty prawnie chronione.

Na obszarze gminy do terenów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych objętych ochroną prawną należą:

- obszar chronionego Krajobrazu Puszcza Białowieska powołany Rozporządzeniem Nr 4/98 Wojewody Białostockiego z dnia 10 maja 1998 c. oraz Rozporządzeniem Nr 7/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005, r. (Dz. U. W. P. Nr 54, poz. 720) zajmujący północno - wschodnią część gminy Czeremcha o paw. około 550 ha. Na terenie gminy obejmuje głownie powierzchnie upraw i młodników sosnowych porastających gleby porolne.

Predestynuje on do objęcia wyższą formą ochrony:

- pomnik przyrody, dąb szypułkowy rosnący na placu przychodni lekarskiej PKP w Czeremsze uznany rozporządzeniem Nr 15/98 Wojewody Białostockiego (Dz. U. W. B. Nr 25, poz. 278) figurujący w Wojewódzkiej Ewidencji Pomników Przyrody Nr 1189.

Uproszczona inwentaryzacja przyrodnicza gminy Czeremcha wykonana na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Białymstoku w 1996 r. wyróżniła 14 okazów drzew o wymiarach drzew pomnikowych: 6 wiązów, 2 lipy, 2 wierzby, 2 grusze, 1 klon, 1 jabłoń oraz 6 grup starych drzew, oraz tzw. ługi: Kahanka i Dziadówka z propozycją uznania ich jako użytki ekologiczne.

1.9. Zagrożenia i degradacje środowiska.

Obszar gminy Czeremcha charakteryzuje się stosunkowo niewielkim stopniem przekształcenia środowiska.

Źródła powstania konfliktów ze środowiskiem przyrodniczym wynikają głównie z rozwoju i funkcjonowania wsi Czeremcha - kolejowa stacja przeładunkowa, nasycalnia podkładów kolejowych oraz wzrostu ruchu i transportu komunikacyjnego związanego z istnieniem punktu przejścia granicznego między Polską a Białorusią w Połowcach.

Zagrożenie wód powierzchniowych.

Stan zanieczyszczeń wód powierzchniowych został omówiony w podrozdziale "*Wody powierzchniowe"*, potencjalne zagrożenia zarówno dla wód powierzchniowych jak i gruntowych może stanowić brak oczyszczalni ścieków w rejonach grupowego zwodociągowania wsi.

Na stan czystości wód może wpływać działalność związana z produkcją rolną - nawozy sztuczne i środki chemicznej ochrony roślin. Zagrożeniem dla wód, a zwłaszcza wód podziemnych może być również nieprawidłowa utylizacja odpadów.

Zagrożenia powietrza atmosferycznego.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego jest przemysł, kotłownie lokalne i paleniska indywidualne oraz transport.

Wielkość emisji w 1993 r. (wg *PIOŚ Białystok).*

Tabela Nr 12

L.p.	Gmina	Wielkość emisji zanieczyszczeń				Procentowy udział w stosunku do całego województwa	
		SO_2	NO_2	CO	pył	SO,	pył
1.	Czeremcha	84,9	159.0	160,9	45,4	0,589	0,578
2	Kleszczele	28,1	11,7	87,0	48.0	0,195	0,611
3.	Nurzec Stacja	4,9	6,6	31,8	12,5	0,034	0,159
4.	Milejczyce	4,0	1.2	14,0	49,7	0,028	0,633

Z powyższego zestawienia wynika, że w gminie Czeremcha występują najwyższe wskaźniki zanieczyszczeń powietrza w stosunku do gmin sąsiadujących. Kształtują się one na niskim poziomie w stosunku do takich gmin jak: Hajnówka - procentowy udział SO2 - 2,539, pył-5,750.

Zagrożenie hałasem i wibracjami oraz elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym.

a) dopuszczalne natężenie hałasu dla różnych obszarów określa rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie ochrony środowiska przed Hałasem i wibracjami.

Największe zagrożenie środowiska hałasem powoduje zazwyczaj przemysł i komunikacja. Pewne lokalne uciążliwości w tym zakresie mogą wynikać z funkcjonowania zakładów usługowych.

Ustawa o ochronie i ukształtowaniu środowiska nakłada obowiązek na użytkowników obiektów wytwarzających hałas, ograniczanie go przy pomocy środków technicznych, technologicznych i organizacyjnych do dopuszczalnych natężeń określonych dla tego terenu w rozporządzeniu. Uciążliwości te muszą ograniczyć się do działki zakładu.

b) na obszarze gminy Czeremcha nie występuje zagrożenie spowodowane elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym.

Zagrożenia powierzchni ziemi i innych elementów środowiska przyrodniczego.

a) Zagrożenia spowodowane eksploatacją surowców mineralnych.

Powierzchniowa degradacja i dewastacja terenów, zwłaszcza rzeźby terenu, związane jest głównie z eksploatacją surowców mineralnych. Wielkość i zakres eksploatacji surowców mineralnych wraz z określeniem potrzeb rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych przedstawiono *w podrozdziale "Surowce mineralne* ". Ponadto w zależności od głębokości eksploatacji surowców oraz sposobu wydobywania (np. przy pomocy sprzętu mechanicznego), istnieje możliwość zarówno zakłócenia układu funkcjonowania wód wgłębnych jak i chemicznego (smary) zanieczyszczenia.

b) Zagrożenie odpadami.

Jednym z poważnych zagrożeń i degradacji środowiska są odpady komunalne, które nie są odpowiednio składowane (utylizowane) i wywierają negatywny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, głównie w formie skażenia wody, gleby, powietrza, niszczenia walorów krajobrazowych łącznie z wyłączeniem z użytkowania określonych terenów rolnych lub leśnych.

Odpady stale składowane są na wysypisku komunalnym o pow. 1,5 ha położonych na gruntach wsi Czeremcha. Ponadto na terenie gminy funkcjonują wysypiska wiejskie nieurządzone.

Zagrożenie odpadami wynikają z faktu, że na te wysypiska trafiają również substancje niebezpieczne codziennego użytku np. leki, środki owadobójcze itp.

W celu uniknięcia takich zagrożeń jest rozdzielczy system gromadzenia odpadów. Trudności w znalezieniu odpowiednich miejsc pod wysypiska, wysoki koszt ich urządzenia, a także sposób składowania i utylizacji tych nieczystości stanowi realne przesłanki do

pogorszenia stanu środowiska. Dlatego też należy organizować kontenerowe składowalnie odpadów w poszczególnych ośrodkach wiejskich z docelowym ich wywożeniem na wysypisko komunalne, a odpady niebezpieczne do specjalistycznych zakładów bezpiecznego przetwarzania.

1.10. Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego.

Podstawowa struktura funkcjonalno - przestrzenna gminy.

W strukturze obszaru gminy istotną rolę odgrywają jej przyrodnicze struktury funkcjonalno - przestrzenne tworzące tzw. system ekologiczny gminy. Do głównych obszarów systemu ekologicznego gminy należą:

a) Doliny rzek w tym:

- dolina rzeki Nurzec jako wielkoprzestrzenny element systemu przyrodniczego o znaczeniu regionalnym i funkcjach: ekologicznej, krajobrazowej i gospodarczej,
- pozostałe mniejsze doliny cieków wodnych, w szczególności Nurczyka, Brodżca, Pul wy i Sipunki oraz niecek zwanych ługami: Kahanka i Dziadówka jako elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznych, krajobrazowych i gospodarczych omówionych w podrozdziale " *Wody powierzchniowe ",*

b) Kompleksy leśne.

Wszystkie kompleksy leśne jako elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznych, gospodarczych i krajobrazowych.

W większości lasy te w powiązaniu z ciągami ekologicznymi ekosystemu dolin rzecznych zachowują układ ciągłości przestrzennej. Charakterystyka tych elementów została zawarta w rozdziale *"Lasy",*

c) elementami wspomagającymi i współdziałającymi w zakresie funkcjonowania systemu ekologicznego gminy są tereny otwarte o charakterze rolno - osadniczym głównie tereny upraw polowych i zieleni towarzyszącej osadnictwu.

d) podstawowym warunkiem rozwoju gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego gminy jest zachowanie walorów w/wy m struktur Środowiska przyrodniczego z jednoczesnym zapewnieniem możliwości jego właściwego funkcjonowania.

W związku z powyższym obszary systemu ekologicznego gminy podlegać powinny ochronie przed zainwestowaniem i degradacją, głównie sanitarną.

e) wszystkie pozostałe obszary, poza systemem przyrodniczym (tereny otwarte) posiadają warunki abiotyczne dla rozwoju różnych form osadnictwa i rozbudowy .

Główne wnioski do kierunków zagospodarowania gminy.

Utrzymanie wartości i walorów terenów aktywnych biologicznie, tworzących system ekologiczny w strukturze przestrzennej obszaru gminy.

Utrzymanie naturalności i ciągłości terenów systemu ekologicznego jako warunku niekolizyjnego ich funkcjonowania z rozwojem zainwestowania gminy.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych w szczególności ujęć wody do zbiorowego korzystania, wód rzeki Nurzec przed zanieczyszczeniem i nadmierną eksploatacją - stosownie do ustalonych klas czystości i nienaruszalności przepływów biologicznych rzek. W tym także wnioskuje się o potrzebę:

- skutecznego rozwiązania unieszkodliwienia ścieków w rejonach zwodociągowania wsi,
- poprawy dyspozycyjności wód poprzez tworzenie małej retencji wód w zlewniach elementarnych.

2. ŚRODOWISKO KULTUROWE.

2.1.Obiekty zabytkowe i o wartościach kulturowych.

Na terenie gminy znajdują się następujące obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków:

a) Czeremcha

- cmentarz rzymskokatolicki;

b) Czeremcha Wieś

- cmentarz prawosławny,

c) Kuzawa

- cmentarz prawosławny przycerkiewny,

d) Jancewicze

- pozostałości parku dworskiego.

Poza tym istnieją następujące obiekty o wartościach kulturowych:

a) Czeremcha

- Dom - obecnie Rejonowa Przychodnia Lekarska,
- Domy nr !. 5,7 , 19 ul. Lipowa.
- Domy nr 84, 85, 87 ul. I-go Maja,
- Zagroda nr 88 dom z budynkiem gospodarczym.

b) Czeremcha - Wieś

- cerkiew greckokatolicka obecnie prawosławna cmentarna p.w. Świętych Kośmy i Damiana,

c) Opaka Duża

- Kaplica prawosławna, cmentarna, na cmentarzu,
- Zagroda nr 22; dom, obora, stodoła.

d) Stawiszcze

- dom z częścią gospodarczą nr 51,

e) Wólka Terechowska

- dom nr 10.

f) Zubacze

- zespół cerkwi prawosławnej p.w. Opieki MB - cerkiew, dzwonnica, ogrodzenie.

2.2. Obiekty o wartościach archeologicznych.

Teren gminy jest bardzo słabo rozpoznany pod względem archeologicznym i w ewidencji znajdują się tylko 2 stanowiska:

- w Bobrówce:

- stanowisko 1 grodzisko wczesnośredniowieczne,
- stanowisko 2 osada przygrodowa - wczesnośredniowieczna.

3. POTENCJAŁ LUDNOŚCIOWY I JEGO ROZMIESZCZENIE.

3.1. Zmiany w zaludnieniu w latach 1946-1998.

Liczba ludności gminy na przestrzeni 52 lat zmniejszyła się o 778 osób. Zmiany zaludnienia w poszczególnych latach przedstawia tabela:

Tabela Nr 13

Rok	Liczba osób			Na 100 mężczyzn przypada kobiet	1946=100%	Zmiany w stosunku do roku poprzed.
	ogółem	mężczyzn	kobiet			
1946	4758	2262	2496	110,3	100,0	-

1950	3486	1637	1849	113,0	73,7	73,7
1960	4139	1969	2170	110,2	87,0	118,7
1970	4500	2133	2367	111,0	94,6	108,7
1974	4391	2122	2269	106,9	92,3	97,6
1977	4295	2208	2087	94,5	90,3	97,8
1978	4366	2184	2182	99,9	91,8	101,7
1979	4318	2176	2142	98,4	90,8	98,9
1982	4263	2123	2095	98,7	89,6	98,7
1984	4218	2135	2128	99,7	88,7	98,9
1985	4205	2128	2077	97,6	88,4	99,7
1986	4189	2127	2062	96,9	88,0	99,6
1988	4269	2132	2137	100,2	89,7	101,9
1990	4217	2106	2111	100,2	88,6	98,8
1991	4228	2107	2121	100,7	88,9	100,3
1992	4238	2113	2125	100,6	89,1	100,2
1993	4182	2082	2100	100,9	87,9	98,7
1994	4186	2090	2096	100,3	88,0	100,1
1995	4140	2062	2078	100,8	87,0	99,6
1996	4102	2059	2043	99,2	86,2	99,1
1997	4035	2016	2019	100,1	84,8	98,4
1998	3980	1285	1995	100,5	83,6	98,6

Liczba ludności w gminie w przeciągu badanych lat ulegała wahaniom, były jej spadki i wzrosty.

Najwyższy spadek liczby ludności o ponad 26% wystąpił w roku 1950, a największy wzrost w 1960 i 1970 są to jednak okresy 10-letnie, w pozostałych latach wahania były niewielkie i wynosiły ok. 1 %, średnio rocznie spadki wynosiły ok. 15 osób.

3.2. Struktura wieku ludności.

Jak przedstawiała się struktura wiekowa ludności z roku 1988 i 1998 przedstawia tabela:

Tabela Nr 14

wiek		**1988 r.**		**1998 r.**			**1998/1988**
	ogółem	**mężczyźni**	**kobiety**	**ogółem**	**mężczyźni**	**kobiety**	**ogółem**
0-4	321	148	173	174	88	86	54,2
5-9	352	189	163	284	144	140	80,7
10-14	327	165	162	305	148	157	93.3
15-19	202	114	88	304	161	143	150,5
20-24	254	159	95	270	149	121	106,3
25-29	313	167	146	163	91	72	52,1
30-34	340	185	155	233	149	84	68,5
35-39	268	138	130	287	150	137	107,1
40-44	210	111	99	314	170	144	149,5
45-49	215	100	115	254	125	129	118,1
50-54	283	121	162	196	102	94	69,3
55-59	381	173	208	196	90	106	51,4
60-64	306	147	159	249	101	148	81,4
65 i więcej lat	515	211	304	751	317	434	145,8

Ogółem	4287	2128	2159	3980	1985	1995	92,8
Wiek przedprod.	1133	581	552	946	482	464	83,5
0-2	179	77	102	100	53	47	55,9
3-6	392	157	135	187	99	88	47,7
7-14	529	268	241	476	228	148	90,0
15-17	133	79	54	183	102	81	137,6
Wiek prod.	2480	1336	1144	2135	1186	949	86,
Mobilny	1454	795	659	1388	768	620	95,5
Niemobilny	1026	541	485	747	418	329	72,8
Wiek poprod.	667	206	461	899	317	582	134.8

W ciągu 10 lat nastąpił wyraźny spadek liczby dzieci od 0-14 lat ca 25%, wzrosła zaś liczba młodzieży 15-19 łat o 50% i liczba ludzie w wieku 65 lat i więcej o 46%.

Zmniejszyła się liczba ludzi o ok. 30% w wielu 20-29 lat, w wieku zawierania związków małżeńskich.

Sytuacja ta nie jest korzystna dla rozwoju gminy.

3.3. Zmiany zaludnienia w poszczególnych miejscowościach *w* latach 1988, 1998.

Wyraźny wzrost liczby ludności wystąpił w ***Czeremsze*** o 127 osób, w pozostałych miejscowościach wystąpił spadek.

Szczegółowe zmiany zaludnienia przedstawia tabela:

Tabela Nr 15

Miejscowość	**1988**	**1998**	**Zmiany zaludnienia**	
			Ogółem w l.b.	**1988=100%**
Berezyszcze	56	52	-4	94,5
Bobrówka	126	109	-17	79,4
Czeremcha Wieś	450	376	-74	83,6
Czeremcha	2630	2757	127	104,8
Jancewicze	45	26	-19	57,8
Kuzawa	293	260	-33	88.7
Opaka Duża	102	38	-31	69,6
Pohulanka	102	33	-31	69,6
Połówce	23	19	-4	82,6
Stawiszcze	273	243	-30	89,0
Wólka Terechowska	158	133	-25	84,2
Zubacze	132	96	-36	72,7

3.4. Ruch naturalny ludności.

Na przestrzeni lat 1994-1997, ruch naturalny ludności przedstawiał się następująco:

	1994	**1995**	**1996**	**1997**
Małżeństwa	15	24	29	20
Urodzenia żywe	45	33	37	35
Zgony	49	50	63	62
Przyrost naturalny	-4	-17	-26	-27
Na 1000 ludności				
Małżeństwa	3,5	5,7	6,9	4,8

Urodzenia	10,5	7,8	8,8	8,4
Zgony	11,5	11,8	14,9	14,9
Przyrost naturalny	-0,9	-4,0	-6,2	-6.5

Na przestrzeni podanych lat wystąpił wyraźny spadek przyrostu naturalnego, jest to wynikiem starzenia się ludności, w ostatnich latach znacznie przybyło ludności w grupie wieku 65 lat i więcej.

3.5. Migracje ludności.

Na przestrzeni lat 1991-1997 saldo migracji było ujemne, za wyjątkiem roku 1996, ludność głównie z terenów gminy odpływała do miast. Proces ten przedstawia tabela.

Migracje ludności w latach 1991-1997;

Tabela Nr 17

Wyszczególnienie	**1991**	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**
Napływ							
Ogółem	61	61	36	61	19	54	44
Z miast	28	36	9	39	10	26	10
Ze wsi	33	24	27	21	9	27	30
Z zagranicy		1		1	-	1	4
Odpływ							
Ogółem	69	101	72	67	63	51	75
Do miasta	41	73	55	59	46	39	55
Na wieś	28	28	17	15	17	12	20
Za granicę	-	-	-	-	-	-	-
Saldo	-8	-40	-36	-6	-44	3	-31

3.6. Zatrudnienie.

Tabela Nr 18

	1997 r.
Ogółem	1168
W tym kobiety	343
Przemyśl	80
Budownictwo	36
Handel	6
Transport	809
Administracja	113
Edukacja	47
Ochrona zdrowia	33

Najwyższe zatrudnienie znajduje się w dziale transportu, Czeremcha jest bowiem węzłem kolejowym łączącym Polskę z Białorusią, zarówno drogą kolejową jak i samochodową.

W gospodarstwach rolnych zamieszkiwało 2911 osób, z tego 1446 mężczyzn i 1465 kobiet, struktura ich wieku to:

- wiek przedprodukcyjny - 594 osoby tj. 20.4%,
- wiek produkcyjny - 1592 osoby - 54,7 (mobilny 909, nie mobilny 683),
- wiek poprodukcyjny - 725 osoby - 24,9%.

W wieku produkcyjnym jest 1592 osoby, należy założyć, że oni pracują w rolnictwie,

pomagają im też okresowo dzieci i osoby starsze będące na emeryturze.

Prawdopodobnie wiele z tych osób pracuje poza swoim gospodarstwem, danych takich brak.

3.7. Bezrobocie.

Liczba bezrobotnych od 1992 r. nie ulega zasadniczym zmianom i wynosi:

1992-166 osób
1993-225 osób
1994-225 osób
1995-259 osób
1996-241 osób
1997-171 osób
1998-144 osoby

Sytuacja bezrobocia w 1998 roku wyglądała następująco:

Ogółem	144 osoby, z tego kobiety 93 5 osób
Absolwenci	5 osób
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	9 osób
Z prawem do zasiłku	30 osób
Pozostający bez pracy powyżej 12 m-cy	82 osoby

4. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE.

Zasoby mieszkaniowe w gminie Czeremcha w latach 1970-1998 kształtowały się następująco:

Tabela Nr 19

Lata	Liczba mieszkań	Ilość izb	Powierzchnia użytkowa	Przeciętnie				
				Pow. użytkowa n os	Izb w mie-szkaniu	Osób na mieszk.	Osób na izbę	Pow. użytkowa mieszk.
1970	1156	319	57282	12.7	2,70	3,89	1,44	49,6
1978	1244	4097	67935	15,6	3,29	3,51	1,06	54,6
1985	1423	4825	81100	19,3	3,39	2,95	0,87	57,0
1986	1427	4843	81400	19,5	3,39	2,93	0,86	57,0
1988	1393	4611	84977	19.8	3,31	3,08	0,93	61,0
1990	1403	4654	85893	20,4	3,32	3,01	0,91	61,2
1992	1421	4754	87905	10.7	3,34	2,98	0,89	61,9
1993	1426	4782	88488	21.2	3,35	2,93	0,87	62,1
1994	1439	4857	89809	21.5	3,37	2,91	0,86	62,4
1995	1449	4910	90792	21.9	3,39	2,86	0,84	62,7
1996	1453	4932	91151	22,2	3,39	2,82	0,83	62,7
1997	1473	5035	93309	23,1	3,42	2.74	0,80	63,3
1998	1474	5040	93411	23,5	3,42	2,70	0,79	63,4

Na przestrzeni 28 lat liczba mieszkali zwiększyła się o 318 czyli średnio rocznie ok.

12 mieszkań był to duży przyrost mieszkań w porównaniu do innych gmin.

Wystąpiła również poprawa warunków mieszkaniowych, np. średnia powierzchnia użytkowa mieszkania wzrosła o ok. 28%, liczba izb w mieszkaniu o 27%, powierzchnia użytkowa na I osobę o 82%, liczba osób na 1 izbę zmalała o 80% a osób na 1 mieszkanie o 42%.

Największe zmiany nastąpiły w ***miejscowości Czeremcha***, w innych miejscowościach są znacznie mniejsze, obrazuje ten stan poniższa tabela:

Tabela Nr 20

L.p.	Miejscowość	1970	1978	1988	1998		
					bud. mieszk.	mieszk.	mieszk. zamieszk.
1	Berezyszcze	28	27	19	19	19	-
2	Bobrówka	61	54	50	53	49	5
3	Czeremcha	489	606	803	719	874	67
4	Czeremcha-Wieś	146	157	151	166	155	11
5	Jancewicze	26	17	13	17	13	4
6	Kuzawa	93	98	98	111	103	8
7	Opaka Duża	41	29	42	28	25	3
8	Pohulanka	18	22	-	19	18	1
9	Połówce	26	19	11	17	11	6
10	Stawiszcze	101	97	95	105	102	1
11	Wólka Terechowska	55	54	52	51	52	1
12	Zubacze	69	65	59	62	59	3

Mieszkania budowane w ostatnich latach mają wyższą średnią powierzchnię użytkową i więcej izb w mieszkaniu. Sytuację tą przedstawiają dwie następne tabele,
Mieszkania oddane do użytku w latach 1988-1997:

Tabela Nr 21

Rok	Mieszkania	Izby	Pow. użytkowa	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania
1988	19	65	1402	50.8
1990	7	36	706	100,0
1991	6	31	616	102.7
1992	16	85	1821	113.8
1993	10	47	885	88.5
1994	15	80	1412	94.1
1995	10	53	983	98.3
1996	4	22	359	89,8
1997	22	109	2259	102.7

Uwaga: w 1988r. był ostatni Spis Powszechny, dalszych danych brak.

Podobnie przedstawia się sprawa wyposażenia mieszkali w instalacje takie jak: wodociągi, łazienki, centralne ogrzewanie, co pokazuje poniższa tabela:

Tabela Nr 22

Wyszczególnienie	**Ogółem mieszkań**	**Wyposażenie mieszkania w:**				
		wodociąg	**ustęp, spłukiwany**	**łazienka**	**ciepła woda**	**centralne oerzew.**
Ogółem	1393	1259	509	575	579	437
Bud. wybud. przed 1945	211	41	16	20	21	14
1945-1960	436	116	91	104	107	62
1061-1970	261	119	81	98	99	62
1971-1978	258	164	141	163	161	119
1979-1988	227	193	180	190	191	182

Już W 1988 r. gmina Czeremcha miała zwodociągowanych 45% mieszkań, łazienkę miało 41% mieszkań, centralne ogrzewanie 31% mieszkań.

W Czeremsze są 72 mieszkania, które są własnością gminy, mają one 3362m^2 powierzchni użytkowej.

5. USŁUGI.

5.1. Oświata i wychowanie.

Szkoły.

W *miejscowości Czeremcha* jest jedna szkoła powszechna, jedno gimnazjum i Liceum zaoczne - 3 letnie.

Szkoła powszechna i gimnazjum działają od 1999 roku, posiadają one 18 pomieszczeń do nauki, 20 oddziałów, 29 nauczycieli i 496 uczni. *Przedszkola.*

W *miejscowości Czeremcha* jest 1 przedszkole, które posiada 4 oddziały i 61 miejsc. W 1997r. uczęszczało do niego 96 dzieci, opiekowało się nimi 7 nauczycieli.

5.2. Służba zdrowia i opieka społeczna.

Gmina posiada publiczny ośrodek zdrowia, w *miejscowości Czeremcha* oraz znajduje się tu przychodnia zakładowa i branżowa Kasa Chorych, które zatrudniają 5 lekarzy, 1 lekarza stomatologa i 11 pielęgniarek. W *miejscowości Czeremcha* jest 1 apteka.

5.3. Kultura.

Z instytucji kulturalnych w *miejscowości Czeremcha* działa Gminny Ośrodek Kultury i 1 biblioteka. Biblioteka posiada 16317 woluminów, 629 czytelników, którzy w 1997 r. wypożyczyli 13043 książki

GOK zatrudnia 2 osoby, organizuje imprezy artystyczne, w 1997 r. imprez tych było 85, uczestniczyło w nich 15222 osoby.

Na terenie gminy działa 5 zespołów artystycznych, do których należy 46 osób, w tym do 15 lat - 2 osoby.

5.4. Handel i gastronomia.

Handel.

Wg danych statystycznych na terenie gminy istnieje 7 sklepów tym ogólnospożywcze.

Ponadto (zgodnie z rejestracją podmiotów gospodarczych) na terenie ***miejscowości Czeremcha*** występują sklepy mniejsze, a w gminie dodatkowo sklepy:

- spożywczo - przemysłowy , Czeremcha Wieś
- meblowy (wyrób i sprzedaż), Czeremcha Wieś
- spożywczo – przemysłowy, Kuzawa

- spożywczo – przemysłowy, Wólka Terechowska
- spożywczo - przemysłowy, Stawiszcze
- artykuły spożywcze, obuwie, chemia gosp., Wólka Terechowska.

Łącznie w gminie znajdują się 22 sklepy, w tym ogólnospożywcze 17. Posiadają one 2337,6 m² powierzchni sprzedażowej i zatrudniają 40 osób.

Prowadzony jest również handel obwoźny który zaopatruje mieszkańców gminy, jak też teren poza gminą.

Gastronomia

Firma "Bowal" prowadzi zakład gastronomiczny, oprócz tego w ***Czeremsze*** prowadzona jest tzw. "mała gastronomia": Kawiarnia "Yard", restauracja "Galant" i restauracja "Cafe Bar".

5.5. Turystyka i sport.

Na terenie gminy brak obiektów turystycznych. Ze sportu - znajduje się boisko sportowe przyszkolne, do koszykówki, przy GOK - korty tenisowe oraz stadion sportowy piłki nożnej w ***miejscowości Czeremcha.***

5.6. Administracja.

- Urząd Gminy
- Bank Spółdzielczy
- Komisariat Policji
- Agencja Celna
- Straż Graniczna - Graniczna Placówka Kontrolna
- Agencja Ubezpieczeniowa
- Urząd Pocztowy w Czeremsze.
- Ekspozytura PKO.

5.7. Obiekty sakralne.

- kościół rzymskokatolicki w ***miejscowości Czeremcha***,
- kościół prawosławny w: ***miejscowości Czeremcha***, Kuzawie, Zubaczach oraz kaplice cmentarne w: Polowcach, Wólce Terechowskiej. Stawiszczach, Opace Dużej, Czeremsze Wsi,
- cmentarze - rzymskokatolicki i prawosławny; wspólny w ***miejscowości Czeremcha****;* katolicki w *miejscowości Czeremcha;* prawosławny w: Połowcach, Wólce Terechowskiej, Stawiszczach, Opace Dużej, Czeremsze Wsi, Zubaczach i Kuzawie.

5.8. Usługi inne.

Remizy strażackie: Jednostka Ratowniczo - Gaśnicza Państwowej Straży Pożarnej w *miejscowości Czeremcha* i OSP we Wsi Czeremcha.

Miejsca pamięci: Kuzawa - cmentarz wojenny żołnierzy radzieckich z II wojny światowej, Wólka Terechowska - pomnik ofiarom faszyzmu, Kuzawa - grób zbiorowy na cmentarzu (mogiła poległych Polaków), *w miejscowości Czeremcha* - na cmentarzu katolickim grób zbiorowy - poległym w obronie Ojczyzny w 1918 r. i "Nieznany Żołnierz z 1939 r."

Przy drodze do granicy Państwa, w lesie znajduje się grób żołnierza polskiego poległego w 1939r.

6. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA.

6.1. Rolnictwo i obsługa rolnictwa.

Struktura użytkowania gruntów.

Ogólna powierzchnia gminy wynosi 9673 ha, co stanowi 0,5% powierzchni województwa podlaskiego.

Na powierzchnię tą składają się użytki rolne, lasy i pozostałe grunty, ich strukturę przedstawia tabela:

Struktura użytkowania gruntów w latach 1988 - 1997 wg granic administracyjnych:

Tabela Nr 23

Wyszczególnienie	1988r.		1997r.		Zmiany w użytkowaniu 1997-1988
	ha	%	ha	%	
Powierzchnia ogółem	9673	100,0	9673	100,0	100,0
w rym: użytki rolne	4611	47,7	4628	47,8	100,4
- lasy	4150	42,9	3986	41,2	96,0
- pozostałe grunty	912	9,4	1059	11.0	116,1
Powierzchnia użytków rolnych	4611	100,0	4628	100.0	100,4
w tym: grunty orne	3011	65,3	3006	65,0	99,8
-sady	-	-	35	0,7	X
-laki	980	21,3	1082	23.4	110,4
- pastwiska	620	13,4	505	10,9	81,5

Powierzchnia użytków rolnych ogółem w ciągu 10 lat nie uległa zmianie, zmniejszyła się nieco powierzchnia gruntów ornych, a zwiększyła się powierzchnia pastwisk.

Jakość gleb.

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej uwzględniająca: wartość gleb, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne jest niższa od średniej wojewódzkiej i wynosi 44,6 (średnia byłego województwa białostockiego 55,8). Potwierdza ten stan jeden ze składników jakości jakim jest klasyfikacja gruntów i kompleksy przydatności rolniczej, który przedstawia się następująco:

a) klasyfikacja gruntów *(wg danych z Urzędu Gminy na dzień I stycznia 1999)*

Tabela Nr 24

Wyszczególnienie	Pow. ha	%
1	2	3
Pow. gruntów ornych klasy:	2942	100.0
- **III b**	49	1,7
-IV a	98	3,3
- IV b	579	19,7
-V	1200	41
-VI	895	30,3
-VI z	121	4.0
Paw. użytków zielonych klasy:	1692	100.0

-III	11	0,7
-IV	652	38.5
-V	796	47,9
-VI	177	10,5
-IV z	56	3,3

b) kompleksy przydatności rolniczej gleb *(wg JUNG).*

Tabela Nr 25

Wyszczególnienie	Paw. ha	%
Grunty orne	3292	100,0
Kompleksy:		
- 2 pszenny dobry	54	1,6
- 3 pszenny wadliwy	-	-
- 4 żytni bardzo dobry	**79**	2,4
- 5 żytni dobry	**414**	12.6
- 6 żytni słaby	**1131**	34,3
- 7 żytni bardzo słaby	**1163**	35,4
- 8 pastewny mocny	**5**	0,2
- 9 pastewny słaby	**446**	13,5
Użytki zielone:	**1580**	100.0
- 2 z średnie	**726**	45,9
- 3 z słabe i bardzo słabe	854	54,1

Grunty w gminie to głównie klasa V i VI, których udział wynosi 59,7% w gruntach ornych i 68,8 % w użytkach zielonych. Kompleksy przydatności rolniczej to głównie kompleks żytni słaby (34,3%) i żytni bardzo słaby (35,4%).

Liczba i struktura gospodarstw indywidualnych.

76,3 % powierzchni użytków rolnych znajduje się w sektorze gospodarki indywidualnej.

Na terenie gminy znajduje się 1940 gospodarstw i działek rolnych. Struktura liczby i powierzchni gospodarstw rolnych (*wg danych z Urzędu Gminy).*

Tabela Nr 26

Wyszczególnienie	**gospodarstwo działek rolnych**		**pow. gospodarstwa i dziatek rolnych**	
	liczba	**%**	**ha**	**%**
gosp. ogółem	1940	100,0	3855	100,0
do 1 ha	961	42.0	278,10	7,2
1-2 ha	457	23,6	413,64	10,7
2-5 ha	302	15,6	832,54	21,6
5-7 ha	96	4,9	496.19	12.9
7-10 ha	57	2.9	420,42	10.9
10-15 ba	31	1,6	307,45	8.0
15-20 ha	30	1.5	923,70	24,0
20-30 ha	4	0.2	106	2.7
30-50 ha	2	0,1	77	2.0

W gminie 42,0% liczby gospodarstw stanowią działki do 1 ha w większości należą one do osób zatrudnionych w PKP.

Produkcja roślinna.

Ogólna powierzchnia zasiewów wynosi 1763 ha, z tego ponad 70% powierzchni przeznaczona jest pod uprawę zbóż, głównie żyta i owsa.

Szczegółową strukturę powierzchni zasiewów przedstawia tabela:

Tabela Nr 27

Wyszczególnienie	**pow. ha**	**udział procentowy w pow. zasiewów**	**udział procentowy zbóż pod**
Ogółem pow. zasiewów	1763	100,0	X
w tym : zbożowe	1243	70.5	X
z tego: zboża podstawowe	1095	62.1	100,0
- pszenica	115	6,5	10,5
-żyto	610	34.6	55,7
-jęczmień	33	1,9	3,0
-owies	334	18,9	30,5
- pszen-żyto	3	0,2	0,3
- mieszanki zbożowe	138	7,8	X
- gryka, proso i inne	10	0,6	X
Kukurydza - ziarno	-	-	
I zielona			
Strączkowe jadalne	1	0,1	X
Ziemniaki	331	18,8	X
- przemysłowe	-	-	
- pastewne	91	5,2	X
- pozostałe	97	5.5	X

Na drugim miejscu po zbożach znajdują się ziemniaki, które zajmują 18,8% powierzchni upraw, nie uprawia się w ogóle roślin przemysłowych. Jak kształtują się średnie plony podstawowych upraw widzimy w poniższej tabeli:

Tabela Nr 28

Wyszczególnieni	**Plony q/ha**
zboża	21,4
- pszenica	23,1
-żyło	21,0
-jęczmień	20,0
- owies	22,0
-pszen-żyto	21,0
ziemniaki	100,0

Na terenie gminy uprawia się 48 ha warzyw i 8 ha truskawek.

Produkcja zwierzęca

W gminie jest najniższa obsada na 100 ha użytków rolnych bydła i trzody chlewnej, a jedna z najwyższych w b. województwie obsada owiec.

Pogłowie zwierząt gospodarskich i ich obsada na 100 ha użytków rolnych:

Tabela Nr 29

Wyszczególnienie	Ilość szt.	Obsada na 100 ha użytków rolnych
bydło ogółem	1181	28.4
w tym: krowy	620	14.9
- trzoda chlewna	1440	34,7
- owce	645	15,5
- konie	230	5.5
drób ogółem	7305	176
w tym: kury	6788	163

Wyposażenie rolnictwa w *ciągniki i maszyny rolnicze.*

Zasoby siły pociągowej w jednostkach pociągowych wynoszą 1359, z tego 133 to siła żywa i 1226 mechaniczna.

W przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych w gminie jest 46 jednostek pociągowych, z tego I żywa i 45 mechanicznych, wskaźnik przewyższa średnią b. województwa o 18%.

Nasuwa się wniosek, że siła pociągowa nie jest wykorzystywana w 100%, przy obecnej uprawie roślin i obsadzie zwierząt gospodarskich.

Wyposażenie rolnictwa w ciągniki i maszyny rolnicze przedstawia się następująco (w szt.):

ciągniki	245
kombajny zbożowe	3
kombajny ziemniaczane	1
rozsiewacze nawozów	45
rozrzutniki obornika	86
kosiarki ciągnikowe	87
kopaczki do ziemniaków	86
sadzarki do ziemniaków	54
opryskiwacze ciągnikowe	31
dojarki	10
schładzarki do mleka	3

Budynki i infrastruktura w *indywidualnych gospodarstwach rolnych.*

Na terenie gminy gospodarstwa indywidualne posiadają 229 budynków inwentarskich. 407 wielofunkcyjnych, 384 stodoły i 600 budynków mieszkalnych.

Stan tych budynków najlepiej odda rok ich budowy, podaje to poniższe zestawienie:

Tabela Nr 30

Rok budowy	Budynki inwentarz.	Budynki wielofunk.	Stodoły	Budynki mieszkalne
przed 1944r.	5	12	14	44
1945-1960	44	62	81	184
1961-1970	69	120	113	135
1971-1980	70	129	103	143
1981-1990	32	66	54	57
1991-1996	9	18	19	27
Razem	**229**	**407**	**384**	**600**

Najwięcej budynków powstało w latach powojennych aż do 1970 r.

Wyposażenie budynków mieszkalnych w infrastrukturę przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela Nr 31

Wyszczególnienie	**ilość budynków**
Wodociąg: sieciowy	438
- zagr. połączony do studni	23
Odprowadzenie ścieków: do kanalizacji	1
-do dołu gnilnego	340
Wyposażenie w sieć elektr. 380 V	283
Korzystający z gazu z butli	333
Posiadający telefon	108

Wyposażenie gospodarstw indywidualnych w infrastrukturę jest dość dobre, wodociąg sieciowy posiada 73% budynków mieszkalnych, odprowadzenie ścieków ok. 57%, wyposażenie w energie elektryczną 380 V 47%, korzystających z gazu z butli 56%, najmniej bo tylko 18% posiada telefon.

Obsługa rolnictwa.

- obsługa finansowa - Bank Spółdzielczy oraz Ekspozytura PKO BP Hajnówka,
- zaopatrzenie i zbyt produkcji rolnej - we własnym zakresie, za wyjątkiem zlewni mleka, która znajduje się w Czeremsze Wsi, Stawiszczach, Zubaczach. Filia GS Kleszczele - w stanie upadłości,
- usługi mechanizacyjne - we własnym zakresie (2 prywatne zakłady - Czeremcha),
- usługi weterynaryjne - korzysta się z punktów w sąsiednich gminach.

6.2. Przemyśl i rzemiosło.

Przemyśl.

W miejscowości Czeremcha znajduje się Nasycalnia Podkładów - Przedsiębiorstwo Państwowe (nasycenie podkładów, słupów i obróbka drewna) oraz filia ZDZ - warsztaty metalowe.

Rzemiosło.

Na terenie gminy działa ok. 30 zakładów rzemieślniczych, zajmują się one: instalatorstwem elektrycznym i co., przewozem - transportem, budownictwem i remontami, stolarstwem i wyrobem mebli, oraz zakładów usługowych: fotograficznych, szklarskich, fryzjerskich, maglem, obsługą maszyn rolnictwa, usługami leśnymi (hodowla, ochrona lasu i pozyskiwanie drewna), skupem runa leśnego itp.

6.3. Leśnictwo.

Lesistość gminy jest bardzo wysoka i wynosi 41,2%. Lasy należą do Nadleśnictwa Bielsk Podlaski. Ok. 66% lasów to lasy państwowe.

POTENCJAŁ GMINY CZEREMCHA I WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW NA TLE BYŁEGO WO.IEWODZTWA BIAŁOSTOCKIEGO I OBECNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO.

Tabela Nr 32

Wyszczególnienie	b. woj. białost.		gmina Czeremcha	procentowy udział gminy		woj. podlaskie	
	ogółem	tereny wiejskie		ogółem	tereny wiejskie	ogółem	gmina w woj.
1	2	3	4	5	6	7	8
Powierzchnia w km^2	10055	9543	97	0,96	1,00	20180	0,5
Ludność	701684	250356	4^)35	0,6	1,6	1223944	0,3
w tym: kobiety	353779	124121	2019	0,6	1,6	621593	0,3
Kobiety na 100 mężcz.	105	98	100	95,2	102,4	103,2	96,9
Gęstość zaludnienia	70	26	42	60,0	161,4	61,0	68,9
Przyrost naturalny na 1000 m	-0,3	-3,7	-6,5	217	177	1,2	X
Pracujący w gosp. narodów.	146249	20634	1168	0,8	5,7	227667	0.5
Bezrobotni	27150	9053	171	0,6	1,9	•	•
Ludność w wieku	183790	62092	1133	0,6	1,7	340331	0.3
przed produkcyjnym	26,2						
Ludność w wieku	405144	130801	2480	0.6	1,9	695148	0.4
produkcyjnym							
%	57,7	52,2	61,5	x	x	S6.8	x
Ludność w wieku	112750	57463	667	0,6	1,2	188465	0.4
poprodukcyjnym							
%	16.1	23,0	16,5	X	X	15,4	X
Ilość mieszkań na 1000 M	324	323	365	112,7	113,0	304,8	119,8
Powierzchnia użytkowa mieszk. tys. m^2	13897,3	5666,9	93,4	0,7	1,6	24023,3	0.4
Ilość osób na izbę	0.83	0,S4	0,79	95,2	94,0	•	•
Ilość m^2 pow. użytkowe na 1 osobę	20.2	22,8	23,5	116,3	103,1	20,0	117,5
Liczba uczniów szk. pod/1000 M	127,3	100,2	123	96.6	122,8	133,0	91,9
Liczba lekarzy na 10 tys. M	29,3	4.2	12,4	42,3	295,2	24,3	51,0
Liczba lekarzy dent. na 10 tys. M	6,0	2,3	2,5	41,7	108,7	4,8	52,1
Księgozbiór na 1000 M	3216	3554	3916	121.8	110,2	3464	113,0
Czytelnicy na 1000 M	163	108	145	89.0	134,3		
Abonenci telefoniczni/1000 M	221,4	108	77,6	35,0	71,9	298,4	39,1
Użytki rolne w ha w gr. administracyjny c h	587265	559561	4628	0,8	0,8	1204721	0.4
Plony zbóż podstaw.	24,4	23,5	21,4	87,7	91,1	24,8	86.3
w tym: pszenica	28,4	28.7	23,1	81,3	80,5	28,4	81,3
żyto	21,6	21,4	21,0	97,2	98,1	22,0	95,5
Plony ziemniaków	162	159	100	61,7	62.9	199	50,3
Bydło na l00 ha u.r.	52,7	55.1	28,4	53.9	51.5	54	52,6
w tym: krowy	26,5	27,9	14,9	56,2	53.4	•	•
Trzoda chlewna na 100	60.3	61,2	34,7	57,5	56,7	77	45,1

Lesistowość - %	32,0	32,6	41,2	x	X	29,3	X
Zużycie wody /1 mieszk. m^3/rok	31,6	14,8				•	•
Gęstość dróg publ. o iw. naw. km/100 km'	54,4	48,8				•	•
Gęstość dróg o naw. ulep. wkm/100km2	32,1	26,9				•	•
% wodociąg, wsi	•	65,3				•	•
% wodociąg, mieszk.	•	53,5				•	•
Dochody budżetowe tys. zł	610602,4	149620,8	43035	0.7	2,8	1045073	0,4
Wydatki budżetowe ogółem tys. zł	615526,5	153855,8	4908,2	0,8	3,2	1057498	0,5
% wydatki. inwest. w wyd. ogół.	138792,7 22,5	48012,4 31.2	2058,7 41.9	15 x	4,2	252742 24.0	41,9

8. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.

8.1. *Zaopatrzenie w wodę.*

a) Ogólna charakterystyka systemu zaopatrzenia w wodę. W gminie Czeremcha na koniec 2007r. zwodociągowanych było 6 wsi, co stanowi 55% ogółu wsi w gminie, w zasobach których mieszka około 91,5% ogółu ludności gminy. Długość sieci wodociągowej wynosiła 57,7km, (bez przyłączy do budynków) i podłączonych do niej było 1209 budynków mieszkalnych (dane z Urzędu Gminy Czeremcha). Według danych statystycznych na 2006r. odsetek ludności gminy, korzystającej z sieci wodociągowej stanowił 91,4% ogółu mieszkańców, powyżej średniej wojewódzkiej dla terenów wiejskich — wynoszącej 73,4%. Zestawienie wskaźników procentowych ludności zamieszkującej w zwodociągowanych wsiach i korzystającej z wodociągu wykazuje że prawie wszyscy mieszkańcy tych miejscowości korzystają z wody wodociągowej. Zużycie wody wodociągowej na 1 mieszkańca wynosiła 31,4m³/rok (86 l/d) i jest wyższa od średniego wskaźnika dla terenów wiejskich powiatu hajnowskiego (28,5m³/rok) i województwa podlaskiego (30,6m/rok). Zwodociągowane wsie: Czeremcha, Czeremcha-Wieś, Kuzawa Stawiszcze, Połowce i Wólka Terechowska, zaopatrywane są w wodę z grupowego wodociągu Kuzawa, z którego są zaopatrywane również wsie Repczyce i Dobrowoda w gminie Kleszczele. W pozostałych wsiach: Berezyszcze, Bobrówka, Opaka Duża, Pohulanka, Zubacze i Jancewicze oraz w zabudowie kolonijnej, mieszkańcy zaopatrują się w wodę z urządzeń lokalnych, w większości studni kopanych. W miejscowościach tych mieszka około 8,5% ogółu ludności gminy.

b) Charakterystyka ujęcia wody i stacji wodociągowej grupowego wodociągu Kuzawa: Źródłem poboru wody jest ujęcie wody podziemnej składające się z trzech studni;

- SW-1 o głębokości 70m i wydajności eksploatacyjnej Qe=45m^3/h, przy depresji S= 9,6m,

- SW-2 o głębokości 70m i Qe=53m^3/h przy S=10m,

- Sw-3 (rezerwowa do pracy w zespole z jedną studnią podstawową) o głębokości 68m i Q=39m^3/h przy S=7,5m,

Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęcia w kat. B wynoszą Qe=9Sm^s/h przy S= 9,6 - 10m. Ustalone zostały strefy ochrony bezpośredniej o promieniu 10m wokół każdej studni. Strefa ochrony pośredniej ujęcia nie jest wymagana z uwagi na korzystne warunki hydrogeologiczne w aspekcie ochrony wód. Stacja wodociągowa wyposażona w 4 odżelaziacze i 4 hydrofory pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody. Wykorzystanie ujęcia wody Kuzawa w latach 2006 -2007 i w I półroczu 2008 obrazuje poniższa tabela:

rok	Pobór wody z ujęcia			Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne m^3/h	Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów w czasie rozbioru, max. %/godz.
	w ciągu roku m^3/rok	średnio dobowy m^3/d	maksymalny godzinowy m^3/h		
2006	**162 400**	**444,93**	**36,6-**		**37,3**
2007	**224 795**	**615,88**	**53,4**	**98**	**54,5**
200Mpół^	**64 7SS**	**355,98**	**30,9**		**31,5**

(Źródło: dane z Urzędu Gminy Czeremcha + obliczenia własne)

Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów ujęcia wody w godzinach maksymalnych rozbiorów kształtowało się najwyżej w granicach 55% i ujęcie to posiada jeszcze dużą rezerwę. Dotychczasowe badania wody z wodociągu Kuzawa, wykonane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce wykazują, że woda jest przydatna do spożycia przez ludzi

c) Zakładowe ujęcia wody:

Na terenie Gminy Czeremcha znajdują się zakładowe ujęcia wody oparte o studnie wiercone, aktualnie nie eksploatowane na terenie miejscowości:

- Czeremcha - stacja PKP 2 studnie SW-1 o głębokości 116,6m i wydajności 51,6m^3/h i SW-2 o głębokości 109,0m i wydajności 51,6m^3/h,

- Zubacze - 1 studnia o głębokości 64m i wydajności 90 m^3/h - nie użytkowana,

- Zubacze - Punkt Skupu Mleka 1 studnia o głębokości 28m i wydajności 3,6m^3/h,

Wólka Terechowska - osada leśna 1 studnia o głębokości 16,5m i wydajności 6,0m^3/h

d) Ogólna ocena zaopatrzenia gminy w wodę;

Na terenie gminy scentralizowanym systemem zaopatrzenia w wodę objętych jest 55% wsi, w których mieszka 91 % ogółu ludności gminy. Poza scentralizowanym systemem pozostaje 5 wsi i rozproszona zabudowa kolonijna, z niewielką ilością mieszkańców gminy, około 8,5%. Mieszkańcy tych miejscowości zaopatrują się w wodę z ujęć lokalnych, w większości ze studni kopanych, w których jakość wody niejednokrotnie nie odpowiada normom wody pitnej, a zasoby są ograniczone i nie w pełni zaspokajają potrzeby bytowo socjalne i gospodarcze mieszkańców. Istniejące ujęcie wody Kuzawa posiada korzystne warunki hydrogeologiczne, dobrą jakość wody i zatwierdzone zasoby, znacznie przekraczające aktualny pobór wody z rezerwą w granicach 45%. Rezerwa w źródłach wody pozwala na rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę w oparciu o istniejący wodociąg i podłączenie do niego nie zwodociągowanych jeszcze wsi.

8.2. ***Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.***

a) Kanalizacja sanitarna: Na terenie gminy scentralizowany system kanalizacji sanitarnej, w układzie grawitacyjno - pompowym posiada miejscowość gminna Czeremcha, Z odprowadzeniem ścieków do 2 oczyszczalni komunalnych. Długość kanalizacji sanitarnej na koniec 2007r. wynosiła 9,4km i podłączone były do niej zakłady usługowe, użyteczności publicznej oraz 214 budynków mieszkalnych, w tym wielorodzinne, zlokalizowane przy skanalizowanych ulicach. Odsetek ludności gminy korzystającej z kanalizacji sanitarnej na koniec 2006r. wynosił 38,1% ogółu mieszkańców i jest wyższy od średniej wojewódzkiej dla terenów wiejskich wynoszący 15,5%. W pozostałych miejscowościach gminy ścieki odprowadzane są do urządzeń lokalnych (zbiorniki szczelne, suche ustępy) i wywożone do stacji zlewnej oczyszczalni ścieków w Czeremsze przy ul. Duboisa, w ilości 1295,2m^3 w

2007r (3,55m^3/d) i 917 m^3 w I półroczu 2008r. (5,04m^3/d), co stanowi odpowiednio 7,4% i 13,7% ścieków dopływających do tej oczyszczalni kanalizacją sanitarną. W gminie Czeremcha została wyznaczona, Rozporządzeniem Nr 45/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 4 kwietnia 2005r. (Dz. U. Woj. Podl. Nr 87, poz-1084), aglomeracja Czeremcha o równoważnej liczbie mieszkańców 2392, w której gospodarka ściekowa będzie oparta o scentralizowany system kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią w Czeremsze. Obszar aglomeracji obejmuje miejscowości: Czeremcha, Czeremcha-Wieś, Stawiszcze i Kuzawa, a jej granice pokazano w rysunku studium. Aglomeracja Czeremcha ujęta jest w „Krajowym Planie Oczyszczania Ścieków"

GMINNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW:

a) INO - gminna oczyszczalnia ścieków, zlokalizowana przy ul. Duboisa o przepustowości Qdśr=120m^3/d i Qdmax=160m^3/d z reaktorem biologicznym wielofunkcyjnym typu „Hydrocentrum" i punktem zlewnym ścieków dowożonych. Ilość ścieków dopływających kanalizacją sanitarną do oczyszczalni wynosiła w 2007r. 17 607,6m^3/rok (48,3m^3/d) i w I półroczu 2008r. 6716,4m^3/rok (36,9m^3/d), co stanowi odpowiednio 40,2% i 30,8% przepustowości oczyszczalni Po uwzględnieniu ścieków dowożonych, przepustowość oczyszczalni była wykorzystana w 43,2% w 2007r. i 35% w I półroczu 2008r. Urząd Gminy Czeremcha posiada pozwolenie wodnoprawne na eksploatację urządzeń i odprowadzanie ścieków do rowów, ważne do 31 marca 2013r.; decyzja Starostwa Powiatowego w Hajnówce Nr RŚ.6223-2/03 z dnia 25 lutego 2003r., ze zmianami w decyzjach Nr RŚ6223/10/07 z dnia 11.09.2007r i Nr RŚ6223/17/07 z dnia 25.10.200r., dla oczyszczalni przy ul. Duboisa i przy ul. Fabrycznej – opisanej poniżej;

b) INO – gminna oczyszczalnia ścieków przy ul. Fabrycznej, typu BOS-100 przejęta od Nasycalni Podkładów, o przepustowości Qdśr100m^3/d. Ilość ścieków dopływających kanalizacją sanitarną do oczyszczalni wynosiła w 2007r. 15 232m^3 (41,7m³/d) i w I półroczu 200Sr. 8415m^3 (46,2m^3/d) co stanowi odpowiednio 30,8% i 46,2% przepustowości oczyszczalni.

c) 2NO - Zakładowa oczyszczalnia ścieków PKP „Cargo", typu BOSSO o przepustowości Qdśr=70m^3 oczyszcza ścieki bytowo - gospodarcze z obiektów hali napraw lokomotyw i budynków dworca PKP. Oczyszczalnia zlokalizowana jest przy ul. Długiej z wydzieloną oczyszczalnią chemiczną typu ChOSTL-10 do oczyszczania ścieków technologicznych z lokomotywowni.

d) Ogólna ocena gospodarki ściekowej:

Gospodarka ściekowa na terenie miejscowości Czeremcha uległa znacznej poprawie po oddaniu do eksploatacji gminnej oczyszczalni ścieków przy ul. Duboisa i rozbudowie kanalizacji sanitarnej. Oczyszczalnie ścieków posiadają ponad 50% rezerwy w przepustowości urządzeń. Stanowi to atuty tej miejscowości oraz szansę na rozbudowę scentralizowanego systemu kanalizacji sanitarnej i podłączenia do oczyszczalni miejscowości objętych aglomeracją. Poza miejscowością Czeremcha stan gospodarki ściekowej należy ocenić jako niezadowalający. Ścieki gromadzone w zbiornikach, często nieszczelnych mogą powodować negatywny wpływ na środowisko w postaci skażenia gleby, a zwłaszcza wód podziemnych. Brak kanalizacji sanitarnej obniża standard życia mieszkańców i stanowi barierę w rozwoju Gminy.

8.3. *Gospodarka odpadami stałymi.*

a) Charakterystyka stanu istniejącego:

- Gminne wysypisko odpadów stałych — 1Nu zlokalizowane na gruntach miejscowości Czeremcha zostało uruchomione w 1980r. Powierzchnia działki wynosi l,5ha i jest wyposażone w 3 piezometry i brodzik dezynfekcyjny. Pojemność całkowita wysypiska

szacowana jest na 25 OOOm^3, a ilość nagromadzonych odpadów na koniec 2007r. wynosiła 916m^3, co stanowi 39,3% wypełnienia. Składowisko to nie spełnia jednak wszystkich wymogów formalnych bio technicznych i było przewidziane do zamknięcia do końca 2009r. w planach gospodarki odpadami dla województwa podlaskiego, gospodarki odpadami dla powiatu hajnowskiego i gospodarki odpadami gminy Czeremcha do 2015r.- zatwierdzonym uchwałą Nr XIII/122/04 Rady Gminy Czeremcha z dnia 23 września 2004r. Została wydana decyzja Nr RŚ.7636/8-2/2003/04 Starostwa Powiatowego w Hajnówce z dnia 25 lutego 2004r. nakazująca zamknięcie składowiska do 31 grudnia 2009r.

Na terenie gminy funkcjonowało 7 czasowych składowisk wiejskich;

Lp.	symbol	miejscowość	rok uruchomienia	pow. dz. w ha	pow. eksploat. w ha
1	2NU	Kuzawa	1989	3,26	0,4
2	3NU	Wólka Terechowska	1994	1,16	0,4
3	4NU	Opaka Duła	1992		0,4
4	SNU	Stawiszcze	1992	1,04	0,4
5	6NU	Berezyszcze	1990	0,66	0,5
6	7NU	Zubacze	1988	1,0	1,0
7	SNU	Bobrówka	1992	0,5	0,5

Składowiska te zostały zamknięte i przygotowywane są projekty ich rekultywacji - system gromadzenia i wywozu odpadów: Zorganizowany system zbierania i wywozu odpadów, z podpisaniem umów na ich odbiór na terenie gminy Czeremcha został wprowadzony w 2007r. i na koniec tego roku obejmował obsługą około 26% mieszkańców, 43% obiektów użyteczności publicznej i 0,21 zakładów przemysłowych i usługowo -handlowych (dane z urzędu gminy) w miejscowościach: Opaka Duża, Pohulanka, Wólka Terechowska, Stawiszcze, Kuzawa, Czeremcha, Czeremcha-Wieś, Zubacze, Bobrówka, Berezyszcze i Połówce. W gminie prowadzony jest system segregacji i selektywnej zbiórki odpadów w miejscu ich wytwarzania, tzw. „źródła". Segregacji podlegają następujące surowce wtórne: makulatura, szkło białe i kolorowe, opakowania z tworzyw sztucznych PET oraz opakowania po chemii gospodarczej opakowania wielomateriałowe, złom, folia, puszki aluminiowe. Utworzono Gminne Centrum Odzysku Surowców Wtórnych, które znajduje się w miejscowości gminnej Czeremcha. Wprowadzenie systemu segregacji odpadów spowodowało zmniejszenie ilości odpadów, która trafia na funkcjonujące składowisko.

b)Plan Gospodarki Odpadami dla województwa podlaskiego na lata 2007 - 2010, zatwierdzony Uchwałą Nr XV/161/08 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 3 marca 2008r. zakłada budowę Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Dubiażynie gm. Bielsk Podlaski wraz ze składowiskiem odpadów w ramach integralnego systemu gospodarki odpadami na terenie Związku Gmin Regionu Puszczy Białowieskiej i Dorzecza Bugu. Zakład ten będzie obsługiwał 26 gmin z powiatów: Bielsk Podlaski, Hajnówka i Siemiatycze, w tym gminę Czeremcha.

c)Ogólna ocena gospodarki odpadami; Gmina Czeremcha podjęła szereg działań zmierzających do poprawy gospodarki odpadami, takich jak: selektywna zbiórka odpadów, wprowadzenie zorganizowanego systemu odbioru odpadów, utworzenie Gminnego Centrum odzysku surowców wtórnych, zamknięcie wiejskich składowisk odpadów i przygotowanie ich do rekultywacji. Pomimo tego gospodarka odpadami w gminie nie spełnia jeszcze wszystkich wymogów zawartych w nowych przepisach prawnych ochrony środowiska, dostosowanych do standardów Unii Europejskiej i należy sukcesywnie realizować przyjęty „Plan gospodarki odpadami Gminy Czeremcha do 2015r," oraz ustalenia dotyczące gminy Czeremcha zawarte w zaktualizowanym w 2008r. „Planie gospodarki odpadami dla województwa podlaskiego ".

8.4. Elektroenergetyka.

Źródła zasilania i elementy systemu elektroenergetycznego gminy.

Źródłem zasilania w energię elektryczną gminy są stacje transformatorowe) - rozdzielcze RPZ 110/15 kV w Siemiatyczach, Bielsku Podlaskim i Hajnówce - poprzez układ SN 15kV.

Istniejące źródła w pełni pokrywają zapotrzebowanie mocy i energii elektrycznej gminy a pracujące w układzie dwustronnego zasilania daje dużą pewność dostaw po stronie 110 kV.

Główny układ zasilający gminę stanowią linie SN 15 kV relacji:

- Siemiatycze - Nurzec Stacja-Milejczyce - Czeremcha Osada - Kleszczele - Bielsk Podlaski,
- Hajnówka — Dubicze Cerkiewne — *miejscowość Czeremcha,*
- Siemiatycze - Mielnik Rogacze - do istniejącej linii Siemiatycze - Kleszczele.

Pozostałe istniejące linie SN 15 kV stanowią odgałęzienia od w/w linii. Bezpośrednia obsługa odbiorców jest poprzez układ sieci NN.

Zarówno cała sieć SN 15 kV jak i NN jest siecią o zróżnicowanym stanie technicznym. Sieć w ***miejscowości Czeremcha*** pracuje w układzie pierścienia, w oparciu o linie SN 15 kV wychodzące z dwóch RPZ-tów Siemiatycz i Bielska Podlaskiego.

Plany rozwoju ZEB Dystrybucja - gestora sieci zakłada remont lub wymianę stacji transformatorowych na nowsze typy, budowę nowych stacji transformatorowych, remont i modernizację linii SN i NN lub budowę nowych odcinków linii SN i NN. Z analizy stanu istniejącego systemu energetycznego wynika, że większość zapotrzebowanej mocy jest od odbiorców zlokalizowanych w *miejscowości Czeremcha.*

Zrealizowanie zakładanego w ***planie zagospodarowania przestrzennego woj. podlaskiego stacji transformatorowo - rozdzielczej*** RPZ - tu 110/15kV na terenie gminy dla potrzeb PKP (elektryfikacja kolei) stworzyłaby dobre warunki dla zasilania innych obiektów istniejących i potencjalnych inwestycji na tym terenie.

Ocena dotychczasowego rozwoju systemu elektroenergetycznego oraz główne problemy do rozwiązania;

Podstawowym problemem do rozwiązania jest zsynchronizowanie potrzeb wynikających z zagospodarowania przestrzennego i jego rozwoju w poszczególnych obszarach gminy - z możliwościami systemu.

Budowa RPZ-tu w Czeremsze oraz wyjść liniowych z w/w rozdzielni w radykalny sposób poprawiłoby sytuację energetyczną zarówno w gminie Czeremcha jak i sąsiednich. Zostałby zlikwidowany nie tylko problem niskiego standardu dostarczanej mocy oraz małego stopnia pewności zasilania, ale stworzyłby potencjalne możliwości inwestowania w obiekty wymagające znacznego poboru energii elektrycznej.

Inwestycja ta jest jednak uzależniona w największym stopniu od decyzji PKP w sprawie elektryfikacji kolei na obszarze południowo-wschodnicj części województwa podlaskiego.

8.5. Ciepłownictwo.

a) Charakterystyka stanu istniejącego.

Na terenie gminy istnieją indywidualne źródła ciepła zarówno w budynkach mieszkalnych jak też w budynkach użyteczności publicznej, zakładach przemysłowych i usługowych.

Są to źródła różnej wielkości i o zróżnicowanym stanie technicznym. Z reguły kotłownie te są opalane paliwem stałym (węglem). W nielicznych przypadkach zastosowanie

ma olej opałowy.

Jak dotąd nie rozwinęła się gałąź ciepłownicza oparła o pozyskiwanie ciepła ze Źródeł odnawialnych.

Tylko nieliczne kotłownie mają zainstalowane urządzenia zmniejszające zanieczyszczenia. Do największych należy kotłownia Nasycalni Podkładów Kolejowych.

b) Ocena sianu ciepłownictwa.

Istniejące źródła ciepła zaspokajają potrzeby mieszkańców gminy. Wymaga to jednak ciągłego utrzymania w należytym stanie, technicznym istniejących urządzeń, aby zapewnić dostawę ciepła nie tylko w wystarczających ilościach ale również parametrach tej samej energii. Praca urządzeń ciepłowniczych na takim paliwie jak węgieł - przyczynia się do zanieczyszczenia środowiska.

Szansę na poprawę tego stanu rzeczy jest stosowanie w szerszym zakresie urządzeń przeciwdziałających zanieczyszczeniom środowiska oraz sukcesywne przejście istniejących źródeł ciepła na paliwa ekologiczne.

Poprawę istniejącego stanu rzeczy oraz kierunkiem, który należy wyznaczyć na przyszłość jest konieczność udziału w wytwarzaniu ciepła - odnawialnych źródeł energii oraz przejście na paliwa ekologiczne takie jak gaz lub olej opałowy.

8.6. Gazownictwo.

Gmina nie posiada sieci gazowej. „Studium programowe możliwości rozwoju gazyfikacji województwa białostockiego" wykonane przez GAZOPROJEKT Wrocław przewiduje gazyfikację tej gminy.

Jest to uzależnione od wykonania gazociągu odgałęźnego wysokiego ciśnienia z kierunku gminy Siemiatycze - Nurzec Stacja - Milejczyce - Wysokoje - Hołowczyce - Rembelszczyzna, przebiegającego na południowym krańcu województwa podlaskiego.
Budowa tego systemu pozwoliłaby na wykorzystanie nośnika energii „przyjaznej" dla środowiska naturalnego.

W szerszym aspekcie zgazyfikowanie gminy wniosłoby istotny, pozytywny czynnik rozwoju tego obszaru.

Wobec braku sieci gazu przewodowego mieszkańcy gminy korzystają z gazu propan-butan, szacuje się, że ok. 28000 osób korzysta z tego rodzaju gazu.

8.7. Telefonia komórkowa.

Charakterystyka telefonii komórkowej - na terenie gminy zlokalizowane są urządzenia telefonii komórkowej. W miejscowości Czeremcha swoje stacje bazowe posiadają: na działce Nr ew. 1163/5 stacja Centertel, Orange i Polska Telefonia Cyfrowa, Era i Heyah, oraz na działkach Nr ew. 1021 i 1025 stacja Polkomteł Plus GSM. Obecnie gestorzy tych sieci zapewniają łączność wszystkim, którzy chcą korzystać z tego rodzaju usług.

9. KOMUNIKACJA

System komunikacyjny gminy Czeremcha tworzą: układ drogowy, linie kolejowe i linie autobusowe.

9.1 Układ drogowy, w skład którego wchodzą droga krajowa, drogi powiatowe i drogi gminne.

a) Droga krajowa Nr 66 klasy G, Zambrów - Wysokie Mazowieckie – Brańsk - Bielsk Podlaski - Kleszczełe – Czeremcha - Połówce - granica państwa, przebiegająca przez obszar gminy na długości 8,563 km, od km 105+340 do km 113+903. Droga została przebudowana.

Dokonano:

- poszerzenia jezdni asfaltowej z 6m do 7,0m oraz do 10,5m przy przejściu przez Czeremchę-Wieś na długości 0,190km,

- dostosowania drogi do nośności 8t/oś,

- budowy ścieżki rowerowej o szerokości 2,0m w pasie drogowym, po lewej strome drogi od km 105+340 do km 106+470 o długości l,130km, po prawej stronie drogi od km 106+836 do km 107+782 o długościO,946km i od kmllO+116 do km 110+934 o długości 0,818km,

b) Drogi powiatowe;

Na obszarze gminy występują n/w tabeli drogi powiatowe z określeniem ich klasy, długości i rodzaju nawierzchni:

L.p.	Nr drogi	Przebieg drogi	klasa	dług. drogi w km	nawierzchnie		
					twarde		grunt
					ulep. bitum.	nie ul. bruk.	żwir.
1	**1652B**	**Poryjewo-Orzeszkowo-Jakubowo-Piaski-Zabagonie-Długi Bród-Wiluki-Opaka Duża-Wólka Terechowska-Czeremcha**	**L**	**11,035**	**3,118**	**-**	**7,917**
2	**1769B**	**Droga 640-Tokary-Klukowicze-Zubacze-Stawiszcze**	**L**	**10,575**	**10,575**	**-**	**-**
3	**1774'B**	**Milejczyce-Rogacze-Miedwieżyki-Droga 66**	**Z**	**1,540**	**-**	**-**	**1,540**
4	**1779B**	**Czeremcha Wieś-Czeremcha (osada) Stawiszcze**	**G**	**5,270**	**4,650**	**0,620**	**-**
5	**1780B**	**Czeremcha-Kuzawa**	**L**	**3,020**	**2,720**	**-**	**0,300**
			Razem	**31,440**	**21,063**	**0,620**	**9,757**

Według Stanu na dzień 31.12.2007r. długość dróg powiatowych wynosiła 31,440 km; o nawierzchni twardej 2l,683km, w tym ulepszonej 21,063km oraz gruntowej (żwirowej) 9,757 km.

c) Drogi gminne;

Na obszarze gminy Czeremcha występują n/w w tabeli drogi gminne z określaniem ich klasy, długości i rodzajów nawierzchni:

	Nr drogi	Przebieg drogi, ulica	klasa 1	Długość Drogi, ulicy w km	Nawierzchnie		
					twarde		gruntowe
					ulepszone bitumicz.	nieulepsz. brukowe	
1	2	3	4	5	6	7	S
1	***1092I1B***	***Zubacze-granica gminy-Wólka Nurzecka***	***D***	***2,870***	***-***	***-***	***2,870***
2	***I09212B***	***Czeremcha-droga powiatowa 1652B(wiejska)***	***L***	***0,920***	***-***	***-***	***0,920***
3	***109213B***	***Droga powiatowa 1769B-droga gminna 109211B***	***L***	***3,275***	***-***	***-***	***3,275***

1	2	3	4	5	6	7	8
4	*109214B*	*Zubacze-Jancewicze*	*D*	*2,085*	*-*	*-*	*2,085*
5	*109215B*	*Droga gminna 10921 lB-granica gntiny-Rogacze*	*L*	*4,425*	*-*	*-*	*4,425*
6	*109216B*	*Bobrówka-Berezyszcze*	*L*	*4,810*	*-*	*-*	*4,810*
7	*109217B*	*Czeremcha Wieś-Kuzawa*	*L*	*2,760*	*-*	*-*	*l,760(ż)*
8	*109218B*	*Czeremcha-Stawiszcze-Połowce -droga 66*	*L*	*2,780*	*-*	*-*	*2,780*
9	*I09219B*	*droga powiatowa-1769B-Berezyszcze-granica gminy-Miedwieżyki*	*L*	*2,020*	*0,490*	*-*	*1,530*
10	*109220B*	*Bobrówka-Zubacze*	*L*	*2,050*	*1,377*	*0,673*	*-*
11	*I09221B*	*Kuzawa-Pohulanka - Opaka Duża*	*D*	*3,680*	*1,251*	*-*	*2,429*
12	*109144B*	*Dasze-Czeremcha Wieś*	*L*	*6,630*	*-*	*0,474*	*6,156*
13	*109222B*	*ulica Świerkowa*	*B*	*0,367*	*0,367*	*-*	*-*
14	*109223B*	*ulica Brzozowa*	*L*	*0,383*	*0,383*	*-*	*-*
15	*109224B*	*ulica Sportowa*	*L*	*0,810*	*0,400*	*-*	*0,410*
16	*J09225B*	*ulica Gruntowa*	*D*	*0,290*	*-*	*-*	*0,290*
17	*1O9226B*	*ulica Szkolna*	*L*	*0,900*	*0,900*	*-*	*-*
18	*101227B*	*ulica Długa*	*D*	*1,940*		*-*	*1,940*
19	*109228B*	*ulica Wiśniowa*	*L*	*2,810*	*0,275*	*-*	*2,535*
20	*109229B*	*ulica Topolowa*	*D*	*0.490*		*-*	*0,490*
21	*109230B*	*ulica Boczna*	*L*	*0,970*	*0,300*	*-*	*0,670*
22	*109231B*	*ulica Duboisa*	*D*	*2,050*	*1,389*	*-*	*0,661*
23	*109232B*	*ulica Ogrodowa*	*L*	*1,150*	*0,788*	*-*	*0,362*
24	*109233B*	*ulica bez nazwy we wsi Kuzawa*	*L*	*0,140*	*-*	*-*	*0,140*
25	*109234B*	*ulica Klonowa*	*L*	*0,580*	*0,424*	*_*	*0,156*
26	*109235B*	*ulica Gołębia*	*L*	*0,237*	*-*	*-*	*0,237*
27	*109236B*	*ulica Jałowcowa*	*L*	*0,269*	*-*	*-*	*0,269 (z)*
28	*109237B*	*ulica Jaśminowa*	*L*	*0,445*	*-*	*-*	*0,445*
29	*109238B*	*ulica Jaskółcza*	*L*	*0,641*	*_*	*_*	*0,641*
30	*I09239B*	*ulica Kasztanowa*	*L*	*0,463*	*_*	*_*	*0,463 (i)*
31	*109240B*	*ulica Krótka*	*L*	*0,173*	*_*	*-*	*0,173*
32	*109241B*	*ulica Leszczynowa*	*L*	*0,614*	*-*	*-*	*0,614*
33	*109242B*	*ulica Łąkowa*	*L*	*0,343*	*-*	*-*	*0,343*
34	*109243B*	*ulica Miodowa*	*L*	*0,498*	*-*	*-*	*0,498*
35	*109 244B*	*ulica Nowa*	*L*	*0,232*	*-*	*-*	*0,232*
36	*10924'iB*	*ulica Obwodowa*	*L*	*0,469*	*_*	*_*	*0,469*
37	*109246B*	*ulica Podleśna*	*L*	*0,530*	*-*	*_*	*0,53(1*
38	*109247B*	*ulica Polna*	*L*	*0,684*	*-*	*-*	*0,684*

1	2	3	4	5	6	1	8
39	***109248B***	***ul. Przydworcowa***	***L***	***0,220***	***-***	***-***	***0,220***
40	***109249B***	***ulica Wierzbowa***	***L***	***0,178***	***-***	***-***	***0,178***
41	***109250B***	***ulica Wrzosowa***	***L***	***0,233***	***-***	***-***	***0,233***
42	***109251B***	***ulica 1-go Maja***	***D***	***0,875***	***0,875***	***-***	***-***
43	***109252B***	***ulica Żurawia***	***L***	***0,305***	***-***	***-***	***0,305***
44	***109253B***	***ulica Sosnowa***	***D***	***1,296***	***-***	***-***	***1,296***
			razem	***59,890***	***9,219***	***1,447***	***49,524***

Według stanu na dzień 31.12.2007r. długość dróg gminnych wynosiła 59,890km; o twardej nawierzchni 10,366km (w tym ulepszonej 9,219km) oraz gruntowej 49,524km.

d) Charakterystyka ogólna sieci drogowej w gminie Czeremcha wg stanu na dzień 31.12.2007r;

Długość dróg wynosiła:

- ***krajowej Nr 66 o twardej ulepszonej nawierzchni 8,563 km,***
- ***powiatowych 31,44km; o twardej nawierzchni 21,683km (w tym ulepszonej 1,063km) oraz gruntowej/żwirowej 9,757km (31%),***
- ***gminnych 59,890km; o twardej nawierzchni 10,366km (w tym ulepszonej 9,219km) oraz gruntowej 49,524km (83%),***

Ogółem długość dróg wynosiła: 98,600km; o nawierzchni twardej 39,319km (40%) w tym ulepszonej 37,552km oraz gruntowej 59,281 km (60%),

Gęstość sieci drogowej o nawierzchni twardej wynosiła 40,6km/100km w tym ulepszonej 38,8km/100knu Dla porównania podaje się, że na koniec 2007r. w województwie podlaskim gęstość dróg wynosiła odpowiednio 55,7km/100km, w tym ulepszonej 46,6km/100knu

e) ruch drogowy;

Średni dobowy ruch pojazdów samochodowych na w/w odcinku drogi w 2005r. wynosił 1846p/d (w województwie podlaskim 5492p/d, a w kraju 8244p/d). Wskaźnik wzrostu ruchu 2005/2000 na rozpatrywanym odcinku drogi Nr 66 wynosił 1,56, a w województwie podlaskim 1,31, oraz w kraju 1,18.

9.2 Koleje.

Przez obszar gminy przechodzą n/w linie kolejowe:

a) Linia Nr 31 Siedlce-Hajnówka o znaczeniu państwowym, od granicy województwa podlaskiego do Czeremchy dwutorowa, dalej do Hajnówki jednotorowa o nawierzchni typu ciężkiego i dopuszczalnym nacisku 201kN/oś, V max. - 80 km/h, stan techniczny dostateczny.

b) Linie uzupełniające:

- ***Nr 32 Czeremcha-Białystok jednotorowa, o nawierzchni typu ciężkiego i dopuszczalnym nacisku 186 kN/oś, Vmax. - 60km/h, stan techniczny niedostateczny, Nr 43 Czeremcha-granica państwa-Brześć, jednotorowa, o nawierzchni typu ciężkiego i dopuszczalnym nacisku 191kN/oś, stan techniczny dostateczny, zawieszony ruch towarowy.***

9.3 Komunikacja Autobusowa.

Gmina Czeremcha obsługiwana jest liniami autobusowymi na zastępujących trasach:

PPKS Siemiatycze

a) Siemiatycze – Klukowicze – Zubacze – Berezyszcze – Czeremcha – Kleszczele – Hajnówka - Białystok, z obsługą podróżnych na przystankach: Czeremcha (ul. Fabryczna), Czeremcha (ulica 1 Maja), Czeremcha Wieś,

b) Siemiatycze-Milejczyce-Miedwieżyki-Czeremcha, z obsługą podróżnych na przystanku: Czeremcha (ul. 1 Maja),

VEOLIA TRANSPORT Sp. z o.o. Bielsk Podlaski

Białystok-Bielsk Podłaski – Kleszczele – Czeremcha z obsługą podróżnych na przystankach: Czeremcha Wieś, Czeremcha (ul. 1 Maja), Czeremcha (ul. Fabryczna),

VOYAGER trasa Białystok-Hajnówka-Kleszczele-Czeremcha.

Przy przyjętym w planie województwa podlaskiego standardzie dostępności 2km do przystanku autobusowego, poza tym promieniem obsługi znajdują się następujące wsie: Kuzawa, Wólka Terechowska i Opaka Duża.

9.4 Wskaźnik motoryzacji.

Wskaźnik motoryzacji w gminie Czeremcha, powiecie hajnowskim i w województwie podlaskim, liczony w samochodach osobowych na 1000 mieszkańców, przedstawiono w poniższej tabeli:

Wyszczególnienie	lata				
	2000	2002	2004	2006	2007
a. gmina Czeremcha					
- wskaźnik motoryzacji	**186**	**219**	**239***	**261***	**272***
- ilość sam. osobowych	**722**	**838**	**895***	**945***	**973***
- ludność	**3 868**	**3 818**	**3 738**	**3 619**	**3 582**
b. powiat hajnowski					
- wskaźnik motoryzacji	**225**	**283**	**309"**	**336**	**350***
- ilość sam. osobowych	**11485**	**14154**	**15114**	**16 075**	**16 555**
- ludność	**50 910**	**49 944**	**48 956**	**47 830**	**47224**
c. województwo					
- wskaźnik motoryzacji	**212**	**250**	**279**	**315**	**340**
- ilość sam. osobowych	**259 088**	**302 258**	**335 793**	**377419**	**405 727**
- ludność	**1 221128**	**1 207 704**	**1 202 425**	**1196101**	**1192 660**

Źródło: WUS, Starostwo Powiatowe w Hajnówce, *obliczenia autorskie na podstawie tendencji wzrostowych w powiecie hajnowskim.

9.5 Stacja paliw.

Przy skrzyżowaniu drogi powiatowej Nr 1779B z drogą krajową Nr 66 istnieje stacja paliw, na której można zaopatrzyć się w etylinę, olej napędowy i gaz.

9.6 Przejścia graniczne.

Drogowe przejście graniczne Połówce-Pieszczatka, czynne całą dobę dla ruchu osobowego obywateli Polski i Białorusi (bez autobusów), z miejscem odpraw na terenie Polski, o przepustowości 750 samochodów osobowych na dobę. Ruch na przejściu granicznym drogowym wiatach 1999-2007 w pojazdach przedstawiono w poniższej tabeli:

Przejście gr. drog. Połowce	Ilość pojazdów w roku/ na dobę w latach								
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	271683	***340804***	***319812***	***319523***	***312266***	***280726***	***357484***	***389669***	***354624***
	744	***931***	***876***	***875***	***855***	***767***	***979***	***1068***	***972***

Dla ilustracji jak kształtował się ruch w pojazdach na przejściach granicznych drogowych województwa podlaskiego w tatach 1999-2007, przedstawiono na załączonym diagramie:

Ruch na drogowych przejściach granicznych woj. podlaskiego w latach 1999-2007 pojazdy ogółem

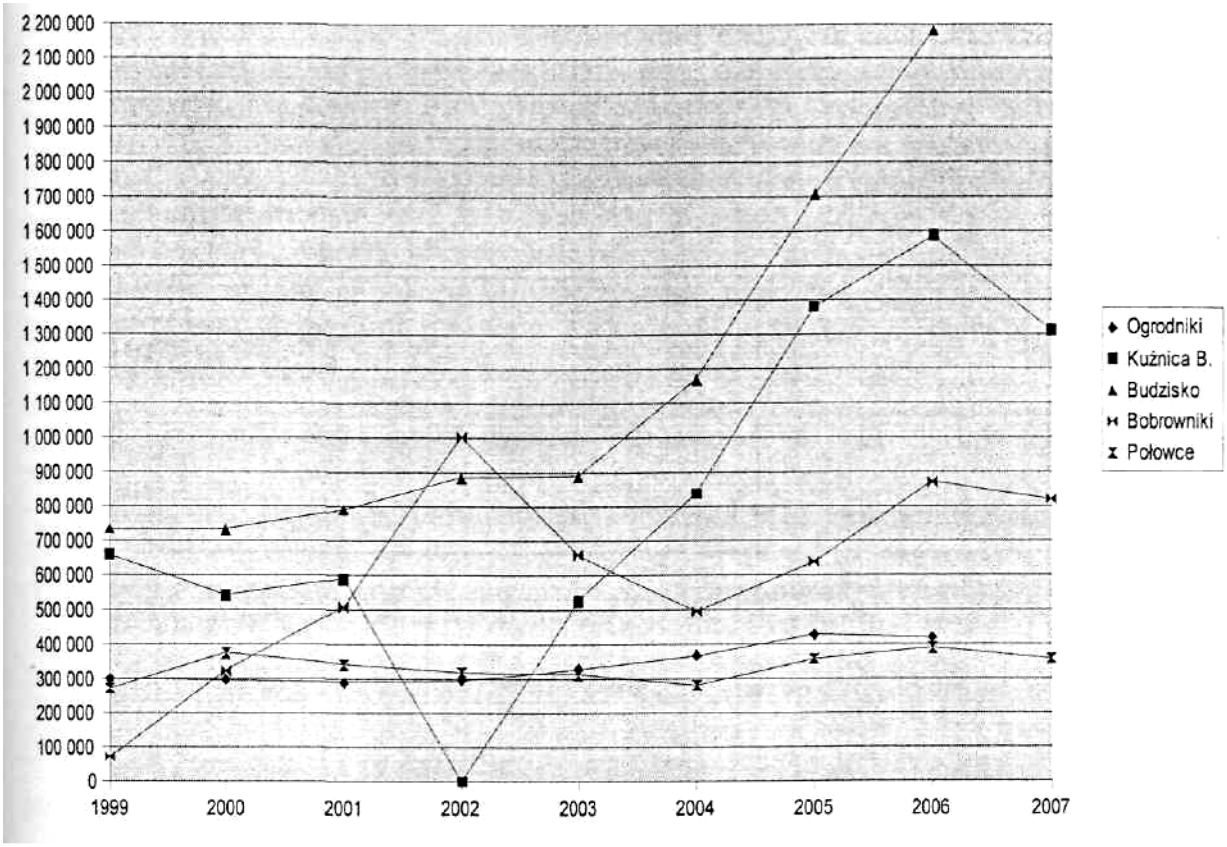

Kolejowe przejście graniczne Czeremcha - Wysoko Litowsk czynne całą dobę dla międzynarodowego ruchu osobowego. Na terenie kolejowego przejścia granicznego znajduje się główny budynek administracyjny, usytuowany w bezpośredniej styczności z linią kolejową. Istniejąca infrastruktura oraz wykorzystywane urządzenia techniczne, wymagają modernizacji.

W przejściu granicznym obecnie odprawiane są 4 autobusy szynowe przewożące podróżnych (2 wjazdowe i 2 wyjazdowe).

9.7 Szlak rowerowy.

Przez obszar Gminy Czeremcha, w części przebiega szlak rowerowy czerwony z przebiegiem: Hajnówka- Wygoda- Nowe Berezowo- Osówka- Czyże- Zbucz- Mosze- Stary Kornin-Dubicze Cerkiewne- Grabowiec- Kleszczele- Dobrowoda- Czeremcha- Wólka Terechowska- Opaka Duża- Biała Straż- Wojnówka- Wilki- Długi Bród- Piaski.

9.8 Wnioski ogólne wynikające z uwarunkowań systemu komunikacyjnego gminy.

a) Ocena układu drogowego;

Z analizy układu dróg publicznych, prawnie usankcjonowanych wynika, że zapewnia on obsługę wszystkich miejscowości w gminie.

b) Ocena ze względu na rodzaj nawierzchni;

Z przedstawionych danych w ust. 9.1 pkt 1 wynika że gęstość dróg publicznych w 2007r. o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej była mniejsza odpowiednio 27% i 16% od gęstości dróg publicznych w województwie podlaskim. Na takie wielkości wskaźników gęstości dróg o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej mają wpływ przede wszystkim duże ilości dróg gminnych o nawierzchni gruntowej - 49,524km, co stanowiło 83% tych dróg oraz dróg powiatowych o nawierzchni gruntowej - 9,757km, co stanowiło 31 % tych dróg.

c) Ocena przepustowości drogi krajowej Nr 66;

Z porównania przepustowości drogi przy poziomie swobody ruchu D wynoszącej 1050p/h, przy szerokości jezdni 6m i 1250 p/h przy szerokości jezdni 7m po przebudowie, z natężeniem ruchu wynoszącym 175 p/h (0,095x1846=175) wynika, że istniejący po przebudowie przekrój drogi ma duże rezerwy przepustowości.

d) Ocena obsługi gminy liniami kolejowymi;

Stan techniczny linii Czeremcha-Białystok określony jest jako niedostateczny i z tego powodu ograniczona jest prędkość kursowania pociągów do 60km/h. Stan techniczny pozostałych linii oceniany jest jako dostateczny. Linie te w małym stopniu są wykorzystywane do przewozu ładunków towarowych, a na linii do Brześcia zawieszony jest ruch towarowy.

e) Ocena obsługi gminy komunikacją autobusowy;

Przyjęcie dostępności 2 km do przystanku autobusowego, wsie Kuzawa, Wołka Terechowska i Opaka Duża, pozostają poza przyjętym promieniem obsługi.

f) ocena obsługi użytkowników pojazdów samochodowych w paliwo;

Istniejąca stacja paliw w gminie, pokrywa zapotrzebowania na etylinę, olej napędowy i gaz użytkowników pojazdów samochodowych.

10. ELEMENTY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO - *CHARAKTER PONADLOKALNY.*

1. Zabezpieczenie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i planach miejscowych warunków funkcjonowania elementów systemu przyrodniczego województwa: kompleksu leśnego Puszczy Białowieskiej stanowiącej wielkoprzestrzenny element ekosystemu przyrodniczego o znaczeniu europejskim wchodzącym w skład E.S.O.CH 0- będący Obszarem Chronionego Krajobrazu, doliny cieków i obniżeń terenowych.
2. Podniesienie statusu ochrony prawnej obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Białowieskiej do rangi parku Krajobrazowego tej Puszczy.
3. Objęcie ochroną prawną statusem Obszaru Chronionego Krajobrazu doliny rzeki Nurzec oraz tzw. "Lasów Nurzeckich"
4. Sukcesywne zalesianie gruntów marginalnych zgodnie z granicami polno - leśnymi i ***wprowadzonymi w niniejszej zmianie studium,***
5. Odprowadzenie do wód powierzchniowych i gruntowych ścieków sanitarnych i przemysłowych oczyszczonych w stopniu zapewniającym utrzymanie obowiązującej klasy czystości wód.
6. Zwiększenie udziału proekologicznych paliw w ciepłownictwie scentralizowanym i indywidualnym.
7. Utrzymanie nienaruszalnych przepływów biologicznych rzek i cieków.
8. Budowę urządzeń kanalizacyjnych we wsiach zwodociągowanych z priorytetem obszarów objętych ochroną prawną lub w bezpośrednim ich sąsiedztwie.
9. Określenie zasad i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do dróg i kolei i znacznej uciążliwości akustycznej .
10. Opracowanie studium wartości kulturowych Czeremchy.
11. Organizacja na terenie gminy placówek opieki społecznej między innymi poprzez wykorzystanie istniejących nie zagospodarowanych obiektów'. 13.Racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ochrona przed nieuzasadnionym przeznaczeniem gruntów III i IV klas na cele nierolnicze.

12. Wspieranie rozwoju gospodarstw ekologicznych.
13. Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy na wsi, umożliwiających zagospodarowanie nadwyżek siły roboczej .
14. Wspieranie tworzenia się firm specjalistycznych zaopatrzenia i zbytu produkcji rolniczej oraz usług mechanizacyjnych.
15. Modernizacja drogi krajowej Nr ***66 w granicach gminy***.
16. Modernizacja w pierwszej kolejności drogi wojewódzkiej 03883 stanowiącej połączenie z gminą Milejczyce.
17. Modernizacja linii kolejowej Białystok - Bielsk Podlaski - Czeremcha granica państwa.
18. Tworzenie warunków do zapewnienia obsługi komunikacją autobusową wsi Wólka Terechowska i Opaka Duża.
19. Budowa wodociągów wiejskich we wsiach nie zwodociągowanych.
20. Budowa oczyszczalni ścieków z kanalizacją sanitarną z objęciem całej zwartej zabudowy w aglomeracji Czeremcha jako zadanie priorytetowe.
21. Budowa scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej w zwodociągowanych wsiach z podłączeniem do realizowanej oczyszczalni w Czeremsze lub oczyszczalni projektowanej .
22.Wprowadzenie kontenerowych składowisk przejściowych w poszczególnych wsiach z okresowym wywożeniem na zorganizowane składowisko gminnej .
23. Budowa linii WN 500 kV pr. st. "WSCHÓD - ZACHÓD" i linii WN 400 kV Białoruś - GPZ NAREW.
24. Budowa linii WN 110 kV Hajnówka - Czeremcha - do istniejącej Bielsk Podlaski - Adamowo.
25. Budowa Gazociągu w/c Kleszczele - Czeremcha wraz ze stacją redukcyjno - pomiarową.
26. Budowa linii światłowodowej Kleszczele - Czeremcha wraz z centralą cyfrową.

Źródło: *„Studium zagospodarowania przestrzennego województwa białostockiego".*

INNE PUBLIKACJE I MATERIAŁY, Z KTÓRYCH KORZYSTANO PRZY OPRACOWANIU "STUDIUM"

1. Roczniki statystyczne województwa białostockiego z różnych lat - wydawnictwo WUS Białystok.
2. Polska w nowym podziale terytorialnym, GUS, Warszawa 1998 r.
3. Warunki życia ludności w latach 1990, 1995, 1996- WUS Białystok.
4. Pracujący w województwie ***podlaskim*** 1992-1994. WUS Białystok 1995 r.
5. Sytuacja demograficzna województwa ***podlaskiego*** w latach 1990-1994 WUS Białystok.
6. Podstawowe dane statystyczne wg miast i gmin z różnych łat - WUS Białystok.
7. Infrastruktura komunalna - mieszkania w województwie białostockim w łatach 1990-1996 WUS Białystok.
8. Rynek pracy w -województwie ***podlaskim*** w latach 1996- 1997- WUS Białystok.
9. Ludność w województwie ***podlaskim*** w różnych latach - WUS Białystok.
10. Powszechny Spis Rolny 1996 r. Urząd Statystyczny Białystok - zeszyty.
11. Zabytki architektury i budownictwa w Polsce - województwo ***podlaskie*** - Ośrodek Dokumentacji Zabytków.
12. Wybrane zagadnienia - dane uzyskane z Urzędu Gminy.
13. Wybrane dane bezpośrednio z Urzędu Statystycznego w Białymstoku.
14. Narodowy Spis Powszechny - Ludność, warunki mieszkaniowe GUS Warszawa 1990r.
15. Tabulogramy ze spisu powszechnego 1988 r.
16. Ze "Studium zagospodarowania przestrzennego województwa ***podlaskiego***" - Uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy Janów, Białystok 1997r.

17. Warunki przyrodnicze produkcji rolnej ***województwa podlaskiego*** - JUNG Puławy l988r.
18. Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku dane uzyskane ustnie.
19. OD LP - Białystok - dane uzyskane bezpośrednio.
20. Materiały Zakładu Energetycznego Białystok S.A. - dot. reelektryfikacji.
21. Materiały Polskich Sieci Elektroenergetycznych - Centrum Sp. z o.o. dot. linii WN 400 kV.
22. Materiały z Telekomunikacji Polskiej S.A. Olsztyn - dotyczące głównych linii światłowodowych.
23. Materiały z MÓZG Zakładu Gazowniczego Białystok.
24. Materiały Biura Projektów Budownictwa Komunalnego w Białymstoku dot. gazyfikacji powiatu Hajnówka.
25. Studium programowe możliwości rozwoju gazyfikacji województwa białostockiego.
26. Materiały dotyczące dróg krajowych uzyskane z Generalnej Dyrekcji Dróg publicznych Oddział Północno - Wschodni w Białymstoku.
27. Materiały dotyczące dróg wojewódzkich uzyskane z Podlaskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich.
28. Materiały dotyczące dróg powiatowych uzyskane z Powiatowego Zarządu Dróg w Hajnówce.
29. Materiały dotyczące dróg gminnych i innych zagadnień komunikacji uzyskane z Urzędu Gminy w Janowie.
30. Materiały dotyczące komunikacji autobusowej uzyskane z przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji samochodowej w Białymstoku.
31. Plan rozwoju infrastruktury transportowej w Polsce do roku 2015.
32. Ruch drogowy w 1995 r. - "Transport - Warszawa" Biuro Projektowo Badawcze Dróg i Mostów Sp. z o.o.
33. Prognoza ruchu na zamiejskiej sieci dróg krajowych do roku 2015 Biuro Projektowo - Badawcze Dróg i Mostów sp. z o.o. " Transportprojekt Warszawa" we współpracy z firmą "TABLO" Projektowanie Dróg i Ulic.

CZĘŚĆ II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZEREMCHA

SPIS TREŚCI CZĘŚCI II

1.	**Polityka przestrzenna gminy;**	**str. 1-4**
1.1.	Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy,	str. 1-2
1.2.	Cele rozwoju przestrzennego gminy,	str. 2-3
1.3.	Obszary dla których plany miejscowe są obowiązkowe.	str. 3-4
2.	**Kierunki i zadania zagospodarowania przestrzennego Gm. Czeremcha stanowiące realizację celów rozwoju przestrzennego;**	**str. 4-19**
2.1.	Kierunki i zadania ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego,	str. 4-5
2.2.	Kierunki i zadania ochrony dóbr kultury,	str. 5-6
2.3.	Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej i obszarów dla tych potrzeb,	str. 6-8
2.4.	Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego gminy i terenów dla tych potrzeb,	str. 8-11
2.5.	Kierunki i zadania rozwoju komunikacji gminy Czeremcha,	str. 11-14
2.6.	Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury technicznej Gminy Czeremcha,	str.14-18
2.7.	Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa,	str.18-19
2.8.	Kierunki działań i zadania władz samorządowych w realizacji polityki przestrzennej gminy.	str. 19

KIERUNKI ZAGOSPODROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZEREMCHA.

1. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY.

W polityce przestrzennej gminy uwzględnia się jej podporządkowanie głównym funkcjom: ***miejscowości Czeremcha*** i gminy Czeremcha.

Miejscowość Czeremcha, stanowiąca siedzibę władz lokalnych, pełnić będzie funkcję lokalnego ośrodka rozwoju o zwiększonym programie usługowym w zakresie obsługi ludności, mieszkalnictwa i drobnego przemysłu, przetwórstwa rolno - spożywczego i przemysłu związanego z przetwórstwem drewna.

Po ***rozszerzeniu działalności*** przejścia granicznego w Połowcach, pełnić ono będzie poza dotychczasową obsługą tranzytu osobowego, również obsługę ruchu towarowego krajowego i międzynarodowego, ***spełniając*** funkcję aktywizującą rozwój gminy.

Podstawową funkcją gminy Czeremcha będzie produkcja leśna i rolna preferująca rozwój rolnictwa ekologicznego, a docelowo turystyki i agroturystyki.

Politykę przestrzenną w zakresie tworzenia nowych struktur i przekształceń istniejących, należy oprzeć o zasadę zrównoważonego rozwoju w dziedzinach: ochrony zasobów przyrodniczych i kulturowych oraz optymalnego gospodarowania przestrzenią.

1.1. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy.

Bariery w rozwoju przestrzennym gminy.

W rozwoju społeczno - gospodarczym i przestrzennym gminy należy uwzględnić szereg problemów i barier rozwojowych, którymi są:

- dekapitalizacja istniejących elementów zagospodarowania gminy (linia kolejowa ze stacją przeładunkową PKP , nasycalnia drewna, sieć dróg kołowych na obszarze gminy),
- niedostateczne powiązania komunikacyjne gminy z otoczeniem,
- słaba jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, rozdrobnienie areału, skrócony okres wegetacji,
- brak miejsc pracy dla ludności poza rolniczej oraz dla nadwyżek ludności znajdującej się obecnie w rolnictwie,
- braki w systemie zaopatrzenia w wodę, kanalizację sanitarną, elektroenergetykę, telekomunikację, gazownictwo i utylizację odpadów stałych,
- uwarunkowania wynikające z ochrony środowiska i ochrony gruntów rolnych i leśnych,
- nieuporządkowana gospodarka udokumentowanymi zasobami kruszyw naturalnych,
- brak promocji atrakcyjnych terenów przyrodniczych dla celów rekreacji.

Szansę rozwoju gminy.

Uwarunkowania stanowiące szansę rozwoju gminy do wykorzystania w polityce przestrzennej, gospodarczej i promocyjnej w stosunku do potencjalnych inwestorów:

- położenie gminy na szlaku drogi krajowej prowadzącej do przejścia granicznego w Połowcach stwarzającej możliwość rozwoju urządzeń obsługi komunikacyjnej, turystycznej i handlowej, stanowiąc pierwszoplanową szansę rozwoju gminy,
- położenie gminy na obszarach cennych przyrodniczo, kulturowo i krajobrazowo (bezpośrednie sąsiedztwo Parku Krajobrazowego Puszczy Białowieskiej), tworzącej szansę rozwoju turystyki,
- niewykorzystane zasoby siły roboczej, w promocji przez gminę inicjatyw gospodarczych (produkcja "zdrowej żywności" i jej zbyt oraz przetwórstwo spożywcze płodów rolnych i leśnych, rzemiosło oparte na zasobach drewna, w tym artystyczne i **pamiątkarskie** itp.),
- linia kolejowa ze stacją przeładunkową PKP tworzące szansę rozwoju transportu

towarowego, krajowego i zagranicznego,

- istniejące i udokumentowane złoża kruszyw naturalnych na potrzeby własne i eksportu tworzące szansę rozwoju materiałów budowlanych.

1.2. Cele rozwoju przestrzennego gminy.

Główny cel rozwoju gminy to uzyskanie harmonijnego jej zagospodarowania w aspektach: ekologicznym, funkcjonalnym, ekonomicznym, społecznym i technicznym na miarę aspiracji społeczności lokalnej i o standardzie co najmniej średniej krajowej .

Należy zatem wykorzystać dla rozwoju istniejące położenie gminy na potencjalnym szlaku wymiany międzynarodowej oraz istniejące walory przyrodnicze.

Ekologiczne cele rozwoju stanowią:

- ochrona funkcjonowania i zachowania ciągłości przestrzennej systemu środowiska przyrodniczego,
- racjonalne wykorzystanie oraz wzbogacanie walorów tego systemu dla rekreacji i rolnictwa,
- zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkania ludności w zakresie: jakości powietrza atmosferycznego, poziom hałasu i wibracji, elektromagnetycznego promieniowania nie jonizującego oraz wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej,
- zachowanie ekosystemu doliny rzeki Nurzec oraz powiązań z ekosystem Puszczy Białowieskiej.

Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym:

- rozwój *miejscowości Czeremcha* jako wielofunkcyjnego ośrodka obsługi o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym w podnoszeniu ogólnych standardów użytkowych,
- tworzenie podstaw do rozwoju działalności gospodarczej stwarzającej warunki wzrostu ilości miejsc pracy na terenie *miejscowości* i gminy Czeremcha,
- tworzenie warunków dla rozwoju kultury , sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej, ochrona obiektów i obszarów środowiska kulturowego.

Cele rozwoju gospodarczego:

- efektywne wykorzystanie istniejącego majątku produkcyjnego,
- aktywne wykorzystanie surowców lokalnych, zasobów pracy, wytwórczych i nie zagospodarowanego majątku produkcyjnego,
- poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych i kierunków produkcji opartych o "zasady zdrowej żywności",
- podnoszenie opłacalności produkcji rolnej (zorganizowany skup, drobne przetwórstwo, chałupnictwo, rzemiosło ludowe itp.).

Cele rozwoju komunikacji.

- dążenie do tworzenia właściwych warunków do zaspokojenia potrzeb społecznych w zakresie przemieszczania się ludzi i towarów na terenie gminy oraz przemieszczeń zewnętrznych łącznie z transportem międzynarodowym drogowym i kolejowym,
- zapewnienie funkcjonowania w odpowiednim standardzie prędkości i swobody ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich,
- tworzenie warunków do minimalizacji kolizji między ruchem, a zabudową i środowiskiem przyrodniczym oraz między poszczególnymi rodzajami transportu,
- dążenie do wprowadzenia ciągów rowerowych i pieszych, co umożliwi większą ochronę środowiska i przybliży turystom lepsze poznawanie przyrody,
- podnoszenie standardu wyposażenia dróg w urządzenia obsługi komunikacji i infrastruk-

tury drogowej zwłaszcza dotyczy to dróg krajowych i wojewódzkich,

- dążenie do zwiększenia sieci dróg o nawierzchni twardej oraz dostosowania podstawowych parametrów do zakładanych klas dróg,
- podnoszenie stanu technicznego linii kolejowych i stacji przeładunkowych w Czeremsze, tak aby zostały stworzone możliwości większego ich wykorzystania z ewentualnym doprowadzeniem linii szerokotorowej od stacji Czeremcha do granicy państwa,
- tworzenie warunków do zapewnienia dostępności do przystanków autobusowych poniżej 2km.

Cele rozwoju infrastruktury technicznej;

- dążenie do rozwoju systemów wodociągowych, kanalizacyjnych oraz usuwania odpadów komunalnych, zapewniających właściwe standardy w zaspokajaniu potrzeb mieszkańców i podmiotów gospodarczych obsługi,
- zabezpieczenie niezawodności funkcjonowania elektroenergetyki,
- rozwój telefonizacji gminy,
- rozwój gazyfikacji gminy,
- zapewnienie sprawnego i niezawodnego funkcjonowania wszystkich systemów infrastruktury technicznej w sposób ciągły i efektywny ekonomicznie, dążąc do minimalizacji uciążliwości i kolizji tych systemów z siecią osadniczą i elementami systemu przyrodniczego gminy.

1.3. Obszary dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe

Na gminie ciąży obowiązek sporządzenia planu miejscowego w przypadku: *Gdy przepisy szczególne tak stanowią dla obszarów wskazanych w studium lub na których przewiduje się realizację programów wojewódzkich lub zadań rządowych.*

W gminie Czeremcha dotyczy to:

- zmiany przeznaczania terenów rolnych i leśnych na budowlane, ***gdy przepisy szczególne tak stanowią,***
- przy powołaniu ***lub zamiaru podwyższenia rangi obszarów chronionych (doliny rzeki Nurzec tub obszaru Białowieskiego Parku Narodowego), oraz zorganizowanego obszaru zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,***
- pozyskiwanie udokumentowanych zasobów ze złóż kruszywa naturalnego,
- modernizacje i przebudowa dróg w gminie wymagająca wyznaczenia nowych linii regulacyjnych,

Aktualnie, programy wojewódzkie i zadania rządowe, o których mowa wyżej na terenie gminy nie występują.

Docelowo stanowić je mogą:

- droga krajowa Nr 66 - w przypadku modernizacji lub przebudowy,
- Przejście Graniczne w Połowcach po wprowadzeniu ruchu towarowego,
- tranzytu kolejowego ze stacją przeładunkową w Czeremsze wymagających przekształceń lub rehabilitacji,

O zaistniałym obowiązku powiadomi gminę Wojewoda, lub Marszałek Województwa Podlaskiego, po ustaleniu warunków wprowadzenia zadania rządowego, lub samorządowego do planu gminy.

W studium wskazano obszary:

- wyodrębnionych 3 obszarów gminy (północny, centralny i południowy) lub fragmentów tych obszarów wymagających finansowania z budżetu gminy,
- zbiornika wodnego Kuzawa, wymagającego środków budżetu państwa i budżetu gminy.

Dla obszarów, w stosunku do których istnieje obowiązek, na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania. Określone w studium obszary stanowią:

- obszary doliny rzeki Nurzec oraz otuliny Białowieskiego Parku Narodowego do zagospodarowania dla funkcji turystyczno - rekreacyjnych,
- tereny wskazane pod zorganizowane obszary zabudowy mieszkalno - usługowej,
- tereny wyznaczone pod urządzenia turystyczno - rekreacyjne, miejsca biwakowania, szlaki piesze, konne i rowerowe,
- tereny usług powiązane z korytarzami komunikacyjnymi, dotyczące miejsc obsługi podróżnych i parkingów zbiorczych,
- otoczenie zbiornika wodnego Kuzawa do zagospodarowania dla funkcji rekreacyjno - wypoczynkowych,
- tereny wyznaczone pod lokalizację zakładów rzemieślniczych lub produkcyjnych,
- teren Nasycalni Podkładów Przedsiębiorstwo Państwowe, w przypadku jej rozbudowy lub rehabilitacji

O *przystąpieniu do sporządzenia planu rozstrzyga* ***Rada Gminy zgodnie z przepisami szczególnymi***

2. KIERUNKI I ZADANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINYCZEREMCHA STANOWIĄCE REALIZACJĘ CELÓW ROZWOJU PRZESTRZENNEGO.

2.1. Kierunki i zadania ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego.

Ochrona walorów ekologicznych.

Utrzymanie wartości i walorów terenów aktywnych biologicznie tworzących system ekologiczny w strukturze przestrzennej .

Utrzymanie naturalności i ciągłości terenów systemu ekologicznego jako warunku nie kolizyjnego ich funkcjonowania z rozwojem zainwestowania gminy.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych w szczególności ujęć wody do zbiorowego korzystania.

Dolina rzeki Nurzec i Nurczyka - ochrona doliny przed degradacją i dewastacją, ochrona sanitarna wód powierzchniowych i podziemnych.

Realizacje:

- zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania, w lasach - ochrona walorów przyrodniczych, racjonalne wykorzystanie dla potrzeb gospodarczych i rekreacji.

Realizacje:

- prowadzenie gospodarki zgodnie z planami urządzania lasów,
- rekultywacje wyrobisk w kierunku leśnym,
- zakaz zmniejszania powierzchni leśnej; na cele nieleśne,
- zakaz wykonywania melioracji wodnych na obszarach leśnych,
- prowadzenie zalesień zgodnie z wyznaczonymi granicami polno - leśnymi ***lub na uzasadniony wniosek właścicieli nieruchomości***

Szczególne formy ochrony przyrody:

- ochrona pomnika przyrody - dębu szypułkowego na terenie Kasy Branżowej PKP w Czeremsze oraz wyróżnionych 14 okazów drzew o wymiarach pomnikowych (6 wiązów, 2 lipy, 2 wierzby, 2 grusze, 1 klon, 1 jabłoń oraz 6 grup starych drzew i tzw. ługów – użytków ekologicznych Kahanka i Dziadówka),

- stosowanie się do zasad gospodarowania na terenie obszaru chronionego krajobrazu "Puszcza Białowieska" *zgodnie z Rozporządzeniem Nr 10/96 Wojewody Białostockiego z dnia* 29 *listopada 1996 r.,*
- podjęcie działań w celu podwyższenia rangi ochronnej dla Puszczy Białowieskiej w strefie ochrony Białowieskiego parku Narodowego,
- zaleca się powołanie nowych pomników przyrody i użytków ekologicznych, zgodnie z "Uproszczoną inwentaryzacją przyrodniczą gminy Czeremcha".

Ochrona środowiska.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych:

- uzyskanie i utrzymanie w II kl. czystości wód rzeki Nurzec i Nurczyka,
- ochrona przed zanieczyszczeniami,
- utrzymanie nienaruszonych przepływów biologicznych.

Realizacje:

- budowa oczyszczalni ścieków, być może stacji kontenerowych z późniejszym opróżnianiem tych nieczystości do punktu zlewnego oczyszczalni komunalnej *w miejscowości Czeremcha,*
- budowa zbiorników małej retencji.

Ochrona powietrza atmosferycznego:

- stały monitoring atmosfery jako podstawy ustalenia lokalnych jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń,
- instalowanie urządzeń do realizacji zanieczyszczeń,
- przestrzeganie wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń, ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami,
- przestrzeganie zasady, że hałas i wibracje ponadnormatywne nie mogą sięgać poza obręb działki, na której są wytwarzane,
- ustalenie dopuszczalnych natężeń hałasu dla terenów podlegających, szczególnej ochro nie, zainwestowania mieszkaniowego i strefy rolno osadniczej,
- określenie zasad i warunków sytuowania zabudowy w stosunku do dróg o znacznej uciążliwości akustycznej.

Ochrona powierzchni ziemi:

- sukcesywne likwidacje "dzikich" wysypisk,
- pozyskiwanie surowców wtórnych, selekcje odpadów,
- organizacje przejściowych składowisk typu kontenerowego,
- utrzymanie wartościowych i intensywnie użytkowanych gruntów rolnych z zachowaniem dotychczasowych form użytkowania i kierunków produkcji, przy jednoczesnym prowadzeniu działań inspirujących na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- wyłączenie obszarów użytków ornych zdrenowanych spod jakiejkolwiek zabudowy kubaturowej,
- racjonalne eksploatacje surowców mineralnych, przyjęcie zwartych kompleksów gleb chronionych z ograniczeniem rozwoju budownictwa pozarolnego.

2.2. Kierunki i zadania ochrony dóbr kultury .

Ścisłą współpracę ze Służbami Ochrony Zabytków w utrzymaniu w należytym stanie obiektów **zabytkowych** przez ich właścicieli.

Uwzględnianie w planach miejscowych właściwej rekonstrukcji obiektów zabytkowych pod kątem sposobu ich użytkowania oraz ochronę stanowisk archeologicznych.

Sporządzanie inwentaryzacji obiektu zabytkowego, **w** przypadku jego likwidacji na zasadach określonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Tworzenie nowych wartości kulturowych, kultywując regionalne formy architektoniczne, tradycje materiałowe i konstrukcyjne oraz dążąc do indywidualizowania przestrzennych form zabudowy dostosowanych do otaczającej zabudowy i krajobrazu.

2.3. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej obszarów dla tych potrzeb.

Tendencje demograficzne.

Wahania w liczbie ludności w gminie są nieduże, należy przypuszczać, że proces ten przebiegać będzie podobnie w okresie perspektywicznym.

Opracowana prognoza demograficzna dla byłego województwa białostockiego określa liczbę ludności dla gminy w poszczególnych latach w następujących wielkościach:

2000 r. - 4000 osób
2005 r. - 3700 osób
2010 r. - 3500 osób

Analizując zmiany liczby ludności na przestrzeni 50 lat można powiedzieć, że założone spadki w tej prognozie są za wysokie.

Przy ogólnym spadku liczby ludności w gminie następować będzie jej wzrost w ośrodku gminnym **- *w miejscowości Czeremcha***. Konsekwencją zmian zachodzących w strukturze ludności gminy będzie:

- spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym,
- spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym,
- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym,

Proces wyludniania się wsi oraz starzenie się ludności spowoduje konieczność:

- podjęcia działań związanych z budową systemu zabezpieczenia społecznego,
- ukierunkowanie instrumentów polityki na proces wzrostu powierzchni gospodarstwa rolnego,
- dostosowania zmian w infrastrukturze społecznej,
- zagospodarowania, obiektów opuszczonych przez użytkowników.

Mieszkalnictwo.

Z prognozy demograficznej wynika, że na terenie gminy poza miejscowością Czeremcha nie wystąpi potrzeba ilościowego wzrostu zasobów mieszkaniowych, wystąpić zaś powinna dalsza poprawa warunków zamieszkiwania w budownictwie istniejącym jak też wymiana budynków zużytych technicznie.

Przy spadku liczby ludności wystąpi prawdopodobnie wzrost liczby budynków opuszczonych, które mogą być wykorzystane na potrzeby rekreacji.

Główne zadania w zakresie mieszkalnictwa to:

- utrzymanie, modernizacja, wymiana i uzupełnienie zabudowy mieszkaniowej,
- przygotowanie nowych terenów budowlanych w Czeremsze oraz w zależności od potrzeb w zabudowie plombowej w granicach administracyjnych pozostałych wsi.

Dla tych terenów wyznacza się:

a) zorganizowany obszar kierunków rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej w osadzie Czeremcha ograniczony od południa drogą powiatową Nr 1779B do stacji PKP, od zachodu granicą administracyjną wsi Czeremcha, od północy drogą gminną Nr 109217B i od wschodu terenami kolejowymi PKP, a w nim działki Nr ew. 1023, 1025, 1035 i 1056 do realizacji w I etapie na podstawie kompleksowych decyzji o warunkach zabudowy. Realizacja „zorganizowanego zespołu zabudowy mieszkaniowej i usługowe" wymaga sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wyznaczonego obszaru,

b) grunty miejscowości Czeremcha; obejmujące działki Nr ew. 293, 294, 630, 847, 855, 862, 900, 1125 i 1096(część), przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z dopuszczeniem usług nie uciążliwych i zabudowy wielorodzinnej na działce Nr ew. 630,

c) grunty miejscowości Czeremcha-Wieś; obejmujące działki Nr ew. 451/12 i 451/13, przeznaczone pod zabudowę jednorodzinną tub zagrodową z dopuszczeniem usług nie uciążliwych,

d) grunty wsi Połowce; obejmujące działki Nr ew. 50 i 212/1, przeznaczone pod zabudowę mieszkaniowo - usługową,

e) grunty wsi Wołka Terechowska; obejmujące działki Nr ew. 68/3,135/6 i 159 przeznaczone pod zabudowę zagrodową lub jednorodzinną,

- zabezpieczenie środków budżetowych na właściwe utrzymanie istniejącego budownictwa komunalnego, z dążeniem do jego prywatyzacji,
- rozwój systemów infrastruktury technicznej podnoszących standard mieszkań i warunków zamieszkiwania ludności,
- przyjmowanie do zasobów komunalnych zasobów prywatnych opuszczonych lub których stan techniczny jest zagrożony, a właściciele nie posiadają środków finansowych na ich remonty, zapewniając właścicielom mieszkania zamienne,
- dokonywanie zmian poprzez decyzje o warunkach sposobu użytkowania pod kątem przeznaczenia opuszczonych budynków zarówno zabudowy zagrodowej jak też obiektów infrastruktury społecznej pod budownictwo jednorodzinne, usługi i budownictwo letniskowe.

Usługi.

Obsługa ludności na poziomie ponad podstawowym w zakresie: lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego, kultury , sportu kwalifikowanego, specjalistycznego handlu i rzemiosła, administracji państwowej, sądownictwa, obsługi finansowej, ubezpieczeń, szkolnictwa średniego specjalistycznego realizowana będzie w miastach: Hajnówce, Bielsku Podlaskim i Białymstoku.

Obsługa ludności w zakresie komunalnych usług podstawowych: oświaty, zdrowia, kultury, sportu pozostanie na obecnym poziomie przy ciągłym polepszaniu jakości wyposażenia.

Obsługa ludności w zakresie usług podstawowych w towarzyszących zabudowie mieszkaniowej usługach nieuciążliwych i komercyjnych na terenach wyznaczonych w studium, obejmujących:

- grunty osady Czeremcha obejmujące działki; Nr ew. 243 przeznaczone pod budowę domu myśliwego, Nr ew. 295 przeznaczonej pod usługi parkingowe,

- grunty wsi Połówce; obejmujące działki Nr ew. 148/2 przeznaczone pod usługi komercyjne, turystyczno - hotelowe i Nr ew. 426/1, 524 i 517 pod usługi drogowego przejścia granicznego, z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej. Dla usług komercyjnych i obsługi przejścia granicznego może być wymagana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia.

Ze względu na wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym może wystąpić konieczność zabezpieczenia miejsc w domach opieki społecznej, szczególnie problem ten jest ważny dla ludzi samotnych.

Główne zadania w zakresie podstawowych usług komunalnych to:

Zapewnienie w budżecie gminy odpowiednich środków finansowych na utrzymanie, modernizację i rozbudowę urządzeń, które są niezbędne miejscowej ludności, jak: szkoła podstawowa i gimnazjum oraz liceum zaoczne w ***miejscowości Czeremcha***.

- przedszkola w Czeremsze,
- ośrodka zdrowia w Czeremsze,
- Gminnego Ośrodka Kultury i biblioteki,
- urządzeń sportowych,
- obiektów zabytkowych,
- strażnice i baseny przeciwpożarowe ***w*** *miejscowości Czeremcha* i Czeremcha Wieś,

Tworzenie warunków do zagospodarowania nie użytkowanych obiektów komunalnych, terenów usługowych pod kątem rozszerzenia funkcji użytkowej oraz zmiany przeznaczenia w zależności od potrzeb i warunków urbanistycznych i przyrodniczych.

Tworzenie warunków do rozwoju zabudowy usługowej i produkcyjnej na nowych terenach uzbrojonych w urządzenia infrastruktury technicznej.

Obiekty i urządzenia pozostałe :

Zakłada się utrzymanie istniejących usług przy systematycznym podnoszeniu ich standardów, jak również tworzenie nowych rodzajów usług, które mogą zaistnieć przy rozwoju postępu i cywilizacji.

Główne zadania:

- utrzymanie istniejących usług handlowych i gastronomicznych, obiektów administracyjnych, obiektów sakralnych, obiektów pamięci, obiektów usług rzemieślniczych (obiekty te opisano w części I uwarunkowania),
- dążyć do rozwoju nowych urządzeń, obiektów usługowych z zakresu handlu, gastronomii, rzemiosła, turystyki i wypoczynku oraz innych wynikających z zapotrzebowania ludności, które będzie wzrastać wraz ze wzrostem zamożności.

Przygotowanie terenów pod nowe usługi powinno być przeprowadzone poprzez zmianę planu zagospodarowania przestrzennego lub sporządzenie nowego. Należy pamiętać o wykorzystaniu istniejących obiektów opuszczonych.

2.4. Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego gminy i terenów dla tych potrzeb.

Obszary przekształceń przestrzennych.

Wyodrębnione przestrzennie i funkcjonalnie obszary gminy do racjonalnego kształtowania infrastruktury społecznej i technicznej:

- **północny** - obejmujący wsie Opaka Duża, Pohulanka o charakterze wsi puszczańskich, w dużej części w zabudowie kolonijnej,
- **centralny** - obejmujący *miejscowość Czeremcha* i wsie: Czeremcha, Kuzawa, Wólka Terechowska, Stawiszcze, Połówce i Berezyszcze związany z funkcją ośrodka gminnego,
- **południowy** - obejmujący wsie: Zubacze, Bobrówka, Jancewicze o przeważającej funkcji rolnej,
- **korytarze komunikacyjne;** drogi krajowej Nr 66 i dróg powiatowych, integrujące poza funkcją drogową ciągi konne i rowerowe, infrastrukturę techniczną miejsca obsługi terenów rekreacyjno - turystycznych,
- **obszar tranzytu kolejowego ze stacją przeładunkową w Czeremsze** określający jego konflikty z otoczeniem oraz możliwość obsługi terenów gminy, powiązań krajowych i międzynarodowych,
- **teren drogowego międzypaństwowego przejścia granicznego w Połowcach** uwzględniający obsługę ruchu samochodów osobowych i ciężarowych,
- **teren zbiornika wodnego Kuzawa i jego otoczenia** z przeznaczeniem dla funkcji rekreacyjno - wypoczynkowych,
- **obszar doliny rzeki Nurzec i Nurczyka,** wnioskowany do zagospodarowania dla niekolizyjnych funkcji rekreacyjno - turystycznych, szlaków pieszych, konnych i rowerowych,

ze szczególnym wyróżnieniem terenu w granicach administracyjnych ***miejscowości Czeremcha,***

- **teren nasycalni drewna** określający konflikty z otoczenia i ewentualne kierunki rozwoju,
- ***teren zorganizowanej zabudowy mieszkaniowej*** w granicach ***miejscowości Czeremcha.***

Kierunki rozwoju przemysłu i rzemiosła oraz obszary pod zabudową przemysłowo - rzemieślniczą.

Kierunki rozwoju przemysłu i rzemiosła.

Obecnie przemysł reprezentowany jest przez 3 zakłady w perspektywie ma szansę rozwoju w oparciu o surowce pochodzenia miejscowego.

Podobnie jest z rzemiosłem, obecnie gmina posiada ok. 30 zakładów rzemieślniczych, w miarę rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców gminy może ich powstać więcej.

Dlatego też należy uelastyczniać funkcje terenów wyznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego w kierunku możliwości usługowych, rzemieślniczych i innych w zależności od potrzeb, by można było je zaoferować potencjalnym nabywcom.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wybranych obszarów gminy należy uwzględnić lokalne uwarunkowania środowiskowe (sąsiedztwo zabudowy , odbiorniki ścieków itp.), warunki Środowiska przyrodniczego, uzbrojenia terenu. W planach tych należy przyjmować zasadę, że zakłady produkcyjne mogą być realizowane pod warunkiem, że uciążliwość wynikające z ich produkcji nie przekroczy granic własnej działki.

Kierunki rozwoju rolnictwa i leśnictwa.

Rolnictwo.

Podobnie jak obecnie gmina Czeremcha w znaczącej części będzie gminą o funkcji rolnej.

Kierunki produkcji rolnej także nie ulegną zasadniczej zmianie, w produkcji roślinnej dominować będzie produkcja zbóż i ziemniaków, a w produkcji zwierzęcej chów bydła, trzody chlewnej i owiec.

Stopniowo powinna zmniejszać się liczba gospodarstw rolnych, co spowoduje wzrost ich powierzchni (obecnie ma jedną z najniższych średnich powierzchni gospodarstw w województwie).

Tempo zmian w rolnictwie zleżeć będzie od polityki rolnej prowadzonej przez państwo, głównie to: ceny produktów rolniczych, ceny środków produkcji, możliwości zbytu, tanie kredyty itp., oraz od możliwości tworzenia nowych miejsc pracy dla ludności odchodzącej z rolnictwa.

Następować też powinien wzrost poziomu technologii prac rolniczych oraz warunków cywilizacyjnych życia mieszkańców wsi, przy intensywnym rozwoju systemów infrastruktury społecznej i technicznej. Efekty te będzie można osiągnąć poprzez:

Ochronę i poprawę jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,

- kontynuacja regulacji stosunków wodnych oraz konserwacja i ochrona systemów melioracyjnych już istniejących,
- ochrona gleb klas lepszych przed zabudową nierolniczą,
- zalesiania gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa, ***w szczególności obejmujących grunty: -grunty wsi Czeremcha; obejmujące działki Nr ew. 161, 162 oraz 243 - w pierwszym etapie przeznaczoną pod powierzchniową eksploatację kruszywa i po wyeksploatowaniu kruszywa pod zalesienie, 392, 394/2, 928,1494 i 1496, Kuzawa; Nr ew. 70/8, 1450 i 1950, Stawiszcze; Nr ew. 287/2, 678, Wólki Terechowskiej; Nr ew. 266/2, Połówce; Nr ew. 148/4 i 412/6, Piszczatka; Nr ew. 21/1, Jancewicze; Nr ew.27/2, 27/3, 28/1, 28/2, 30 i 31, Berezyszcze; Nr ew. 109, 110, 111, 211, 222/2, i 252/3 -przeznaczonych do zalesienia, na podstawie***

właściwych planów urządzenia lasów z uwzględnieniem ich wpływu na środowisko i otoczenie; zgodnie Z branżowymi przepisami szczególnymi,

Ponadto do rekultywacji *w* ***kierunku rolnym lub leśnym przeznacza się działki Nr 1125 w Czeremsze, Nr 74 w Kuzawie, Nr 270 w Opace Dużej, Nr 219 w Wólce Terechowskiej, Nr 817 w Stawiszczach, Nr 211 w Berezyszczach, Nr 410 w Zubaczach i Nr 527 w Bobrówce,***

- poprawie struktury własnościowej,
- sukcesywnym scaleniu i zwiększeniu powierzchni gospodarstwa.

Wspieranie rozwoju otoczenia rolnictwa w zakresie mechanizacji, zaopatrzenia i zbytu środków produkcji, przetwórstwa rolniczego, usług weterynaryjnych:

- tworzenie warunków do utrzymania istniejących urządzeń obsługi rolnictwa,
- pomoc finansowa i doradcza przy tworzeniu nowych zakładów usługowych, jak też przetwórstwa rolniczego, które może powstać na bazie rodzimego surowca.

Podnoszenie poziomu technologii produkcji rolniczej i warunków zamieszkiwania ludności wiejskiej:

- rozwój wyposażenia wsi w urządzenia infrastruktury technicznej,
- utrzymanie istniejących urządzeń obsługi ludności przy podnoszeniu ich jakości,

tworzenie warunków do powstawania nowych zakładów usługowych.

Rozwój ekologizacji rolnictwa.

- szkolenie i doradztwo w zakresie realizacji zmiany użytkowania,
- ograniczenie stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin na rzecz nawożenia organicznego.

Leśnictwo.

Lesistość gminy jest bardzo wysoka, po zamierzonym dolesieniu, lasy stanowić będą poważne bogactwo, które jest szansą rozwój ową gminy.

W perspektywie gospodarcza funkcja lasów pozostanie, tak jak obecnie. Produkcja wysokiej klasy surowca drzewnego głównie z lasów prywatnych (34% lasów to prywatne) dla potrzeb własnych właścicieli.

W perspektywie powinno wzrosnąć pozyskiwanie drewna dla celów gospodarczych i przetwarzanie runa leśnego i owoców leśnych na cele konsumpcyjne w kraju, jak też na eksport.

Ważną funkcją lasów jest też funkcja wodo- i glebochronną a także jako ostoja ptactwa i zwierzyny.

Lasy Puszczy Białowieskiej i nie tylko powinny stać się w perspektywie obszarem turystycznym gminy.

Zakłada się proekologiczny kierunek gospodarki na terenach leśnych polegający na:

- ochronie różnorodności biologicznej lasów naturalnych, kierunków hodowli lasów z za chowaniem zgodności siedliskowej,
- przeciwdziałanie monokulturom lasów,
- zwiększanie odporności biologicznej lasów poprzez wprowadzanie wielogatunkowości drzew oraz zapobieganie pojawianiu się masowemu szkodników,
- zwiększanie lesistości poprzez zalesienia marginalnych terenów rolniczych oraz dolesień i rekultywacji terenów po wyrobiskowych.

Wprowadzenie zakazu przeznaczenia terenów leśnych na cele nieleśne za wyjątkiem urządzeń turystyczno - wypoczynkowych i obiektów służących gospodarce leśnej.

Turystyka.

Walory środowiska przyrodniczego gminy, a w szczególności Puszcza Białowieska,

czyste środowisko stwarzają możliwości rozwoju wypoczynku i turystyki jako istotnego czynnika rozwoju gospodarczego gminy i wzbogacanie jej budżetu. Preferowane główne funkcje rozwojowe turystyki to:

- obsługa ruchu granicznego,
- turystyka pobytowa w obiektach agroturystycznych,

Bardzo ważnym czynnikiem są przejścia graniczne w Czeremsze Osadzie kolejowe i w Połowcach drogowe łączące Polskę z Białorusią.

Rozwój ruchu pasażerskiego i towarowego stwarza możliwości rozwoju infrastruktury społecznej dla obsługi tego ruchu, a co za tym idzie nowych miejsc pracy dla mieszkańców gminy.

Obszary wypoczynkowe przydatne do organizacji wypoczynku świątecznego i pobytowego są związane z doliną rzeki Nurzec, zbiornika wodnego Kuzawa, lasami i otuliną Białowieskiego Parku Narodowego.

Instrumenty polityki przestrzennej do realizacji turystyki w wypoczynku:

- sukcesywne sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów przewidzianych do rozwoju turystyki.
- prowadzenie akcji promocyjnej na rzecz organizacji wypoczynku na terenach wiejskich, pomoc doradcza i szkoleniowa gospodarstwom zainteresowanych agroturystyka,
- przygotowanie bazy noclegowej wraz z urządzeniami towarzyszącymi dla rozwoju turystyki we wsiach puszczańskich,
- rozwój turystyki pieszej i rowerowej przez urządzenie i wytyczenie szlaków turystycznych.

2.5. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji gminy Czeremcha.

SIEĆ DROGOWA:

Gmina Czeremcha obsługiwana będzie siecią dróg, liniami kolejowymi i komunikacją autobusową.

a) Droga krajowa Nr 66; w roku bieżącym przebudowana będzie do parametrów klasy G o szerokości jezdni 7m, z dostosowaniem do nośności 8t/oś z odcinkami ścieżek rowerowych;

- ***Prognozy ruchu na drogach krajowych w województwie podlaskim, na podstawie pomiarów ruchu w 2005r. nie wykonano. Do oceny przepustowości tej drogi posłużono się prognozą ruchu obliczoną na podstawie pomiarów w 2000r., która przedstawia się następująco:***

	2000r.	2005r.	2010r.	20l5r.	2020r.
Kleszczele-granica państwa	***1185***	***1422***	***1742***	***2074***	***2477***

Z pomiarów ruchu w 2005r. wynika, że wielkość ruchu na odcinku tej drogi wynosiła 1846 p/h, a więc nastąpił wzrost ruchu w stosunku do prognozowanego o 30%. Na tak znaczne zwiększenie ruchu w latach 2005/2000 na drodze miał wpływ głównie wzrost o 35% ilości samochodów osobowych w gminie, a w mniejszym stopniu ruch do przejścia granicznego, który w tych latach zwiększył się tylko o 5%. Z porównania przepustowości drogi w 2020r. z prognozowanym ruchem wynoszącym 235p/łt (0,095x2477=235) w stosunku do przepustowości 1250p/li dla jezdni o szerokości 7m, przy poziomie swobody ruchu D wynika, że przekrój drogowy będzie miał duże rezerwy przepustowości.

- ***parametry techniczne i użytkowe drogi należy przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami wynikającymi z warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi i ich usytuowanie,***
- ***obiekty budowlane przy drodze krajowej powinny być usytuowane w odległości od***

zewnętrznej krawędzi jezdni co najmniej: na terenie zabudowanym - 10,0m i poza terenem zabudowy - 25,0m,

- *na etapie przebudowy drogi, z uwzględnieniem właściwej prognozy ruchu, należy ustalić zasady i warunki realizacji zabudowy wymagającej ochrony w jej otoczeniu oraz ochrony istniejącej zwartej zabudowy przed uciążliwościami komunikacyjnymi, uwzględnić właściwe parametry drogi w ustaleniach planów miejscowych, łącznie z warunkami zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z decyzji środowiskowych, wprowadzić urządzenia zabezpieczające w miejscach największych możliwości powstania kolizji na drodze z ruchem lokalnym i pieszym,*
- *wykonać zabezpieczenia istniejącej i projektowanej zabudowy przed uciążliwościami ruchu samochodowego w miejscach wskazanych w decyzji środowiskowej,*
- *minimalizować ilości włączeń dróg i zjazdów, zwłaszcza z lewoskrętami, z wyznaczonych w planach miejscowych terenów budowlanych i dokonać ich uzgodnień z zarządcą drogi*

b) Drogi powiatowe - wymienione w rozdziale 9 ust Ib uwarunkowań, stanowią bardzo ważną funkcję w obsłudze ruchu w obszarze gminy w powiązaniu a sąsiednimi gminami;

- *sprawne połączenia zewnętrzne gminy będą realizowane drogami powiatowymi Nr 1652B,1769B,il774B,*
- *przy założeniu standardu, że ośrodki gminne powinny mieć połączenie między sobą drogami o nawierzchni twardej ulepszonej, przewiduje się w pierwszej kolejności do przebudowy drogę powiatową Nr 1774B stanowiącą połączenie z gminą Milejczyce. W następnej kolejności widzi się potrzebę przebudowy drogi powiatowej Nr 1652B, stanowiącą połączenie z gminą Dubicze Cerkiewne i Hajnówką,*
- *parametry techniczne i użytkowe dróg należy przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami wynikającymi z warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi i ich usytuowanie,*
- *obiekty budowlane przy drogach powiatowych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni co najmniej: na terenie zabudowy wsi - 8,0m i poza terenem zabudowy - 20,0m,*
- *pozostałe uwarunkowania jak dla drogi krajowej, dostosowane do klas technicznych dróg powiatowych,*
- *docelowo należy dążyć do wykonania dróg powiatowych o nawierzchni twardej ulepszonej i utrzymania istniejących w dobrym stanie technicznym,*

c) Drogi gminne - wymienione w rozdziale 9 ust. 1c uwarunkowań, stanowią pod stawową funkcję w obsłudze ruchu w obszarze gminy;

- *parametry techniczne i użytkowe dróg należy przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami wynikającymi z warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi i ich usytuowanie,*
- *obiekty budowlane przy drogach gminnych powinny być usytuowane od zewnętrznej krawędzi jezdni co najmniej: na terenie zabudowy wsi - 6,0m i poza terenem zabudowy - 15,0m,*
- *bieżące remonty i przebudowę dróg należy wykonywać z uwzględnieniem priorytetów dla: odcinków dróg obsługujących największą liczbę mieszkańców i obszary o najwyższej w skali gminy aktywności gospodarczej oraz dla odcinków o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu, mogących wywoływać zakłócenia życia społeczno gospodarczego części sieci osadniczej, docelowo dążyć należy do wykonania dróg gminnych o nawierzchni twardej ulepszonej,*

d) Techniczne zaplecze motoryzacji - dla poszczególnych programów zagospodarowania zaleca się przyjmować;

– ***wskaźniki miejsc postojowych przedstawionych w poniższej tabeli***

Ip.	wyszczególnienie	Jednostka odniesienia	Ilość stanowisk
1	2	3	4
1	**budynki wielorodzinne**	**1 mieszkanie**	**1 miejsce postojowe**
2	**administracja**	**1000m2 powierzchni użytkowej**	**8 + 24**
3	**handel**	**1000m2 powierzchni użytkowej**	**25**
4	**zakłady pracy**	**100 zatrudnionych**	**8 + 14**
5	**restauracje**	**100 miejsc konsumpcyjnych**	**12 + 20**
6	**obiekty sakralne**	**100 uczestników nabożeństw**	**10**
7	**usługi inne**	**ustalenia indywidualnie**	

- stacje paliw zaleca się przyjmować według zasady, że stacja o 4 ÷ 6 dystrybutorach może obsłużyć 5 000 ÷ 6 000 samochodów, co wskazuje, że istniejąca stacja paliw przy ilości samochodów w gminie ok. 1265 (973 samochodów osobowych + 0,3 x 973 pozostałych pojazdów) zabezpiecza w pełni potrzeby w tym zakresie,

e) Kolej - winna być wykorzystana w większym stopniu do przewozu ładunków masowych;

- przy transporcie koleją ładunków niebezpiecznych, zapewnić warunki bezpieczeństwa poprzez zaostrzenie przepisów bezpieczeństwa i ich rygorystyczne egzekwowanie,

- polepszyć stan techniczny torów, w pierwszej kolejności linii Czeremcha-Biatystok o stanie niedostatecznym z ograniczoną prędkością do 60km/h oraz pozostałych linii z ewentualnym przywróceniem ruchu towarowego na linii Czeremcha-Brześć,

f) Komunikacja autobusowa - przy przyjętym w planie województwa podlaskiego, standardzie dostępu 2km do przystanku autobusowego, należy stworzyć warunki obsługi komunikacją autobusową wsi: Kuzawa, Wólka Terechowska i Opaka Duża. Zapewnienie właściwego standardu obsługi podróżnych wymagać będzie:

- utrzymania we właściwym stanie technicznym dróg, po których kursują autobusy i wykonania nawierzchni twardej ulepszonej na drogach powiatowych Nr 1652B i 1780B w celu stworzenia warunków obsługi w/w wsi komunikacją autobusową,

- sukcesywnej wymiany starych autobusów na nowoczesne, bardziej funkcjonalne przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych i mniej uciążliwych dla środowiska,

- obniżenia przez przewoźników kosztów funkcjonowania, a w efekcie obniżenia cen usług transportowych,

g) Przejścia graniczne w Połowcach;

- w 2008r. opracowana zostanie dokumentacja projektowo - kosztorysowa na rozbudowę infrastruktury granicznej na powierzchni o., 18,09ha. Określono dobową przepustowość przejścia na poziomie 200 samochodów ciężarowych do 7,5t, ok. 2000 samochodów osobowych i 50 autobusów w obu kierunkach. Koncepcja rozbudowy przewiduje budowę budynków o łącznej powierzchni 4 805m, w tym: budynek główny, budynki o przeznaczeniu kontrolnym, pomieszczenia techniczne, pomieszczenia gospodarcze, pomieszczenia komercyjne, pomieszczenia garażowe, budynki dla psów służbowych oraz wiaty,

- czynione są starania o zmianę funkcji obecnego przejścia na przejście graniczne międzynarodowe,

- dopuszcza się zmiany programu rozbudowy przejścia granicznego w dalszym etapie projektowania,

- postuluje się rezerwować teren pod budowę MOP (miejsca obsługi podróżnych),

- na kolejowym przejściu granicznym istniejącą infrastrukturę i wykorzystywane urządzenia techniczne dostosować do wymogów normatywnych, w celu zapewnienia prawidłowej obsługi ruchu na tym przejściu,

h) Trasy ruchu rowerowego - w obszarze Gminy Czeremcha przewiduje się w ciągu szlaku rowerowego czerwonego z przebiegiem: Dobrowoda-Czeremcha-Wólka Terechowska-Opaka Duża-Biała, wzdłuż drogi krajowej Nr 66 od granicy z gminą Kleszczcie do cmentarza prawosławnego oraz wzdłuż drogi powiatowej 1769B na odcinku między drogą powiatową Nr 1780B a drogą 66;

- do obsługi ruchu rowerowego przewiduje się utworzenie przy w/w trasach baz umożliwiających wypożyczanie rowerów, wyżywienie i zakup pamiątek. Ponadto w bazach tych należy stworzyć warunki do rekreacji i czynnego wypoczynku oraz niezbędną ilość miejsc parkingowych,

- w ramach projektu pt. „Działanie V, 2 trasy rowerowe w programie operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej" opracowywane jest studium wykonalności na przebieg tej trasy na obszarze 5 województw: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, świętokrzyskiego i podkarpackiego. Termin opracowania jest przewidywany we wrześniu 2009r. Jeden z wariantów przewiduje przebieg trasy przez obszar gminy Czeremcha, lecz jej wybór nastąpi po wykonaniu w/w opracowania.

2.6. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury technicznej gminy Czeremcha.

ZAOPATRZENIE W WODĘ:

a) Gmina zaopatrywana będzie w wodę poprzez wykorzystanie systemu sieci i urządzeń istniejących. Głównym kierunkiem modernizacji i rozwoju systemu będzie zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy oraz pozostałym odbiorcom (zakłady produkcyjne, usługo we, użyteczności publicznej) ciągłej dostawy wody w warunkach normalnych i sytuacjach zagrożenia kryzysowego, o jakości spełniającej obowiązujące normy sanitarne i w ilościach pokrywających pełne ich potrzeby. Wymagać to będzie:

- utrzymania w należytym stanie technicznym, z ewentualną modernizacją i rozbudową komunalnego ujęcia wody i stacji wodociągowej Kuzawa,

- budowy zbiorników wyrównawczych wodociągu Kuzawa i przejścia na pracę stacji wodo ciągowej w układzie dwustopniowego pompowania wody, w przypadku występowania nie doborów wody w godzinach maksymalnych rozbiorów -po rozbudowie sieci wodociągowej,

- zwiększenia pewności i sprawności dystrybucji wody oraz zmniejszenia ilości sytuacji awaryjnych w wyniku diagnozowania stanu technicznego sieci wodociągowej i wymiany niesprawnej armatury (np. zasuw) oraz odcinków sieci o dużej awaryjności, które są przyczyną przerw w dostawie wody, jej ubytków, okresowego pogorszenia jakości i strat ekonomicznych,

- rozwoju sieci wodociągowej w gminie z wykorzystaniem istniejącego wodociągu i podłączenie wsi: Berezyszcze, Zubacze, Bobrówka poprzez przedłużenie sieci wodociągowej z miejscowości Czeremcha; Opaka Duża i Pohulanka poprzez przedłużenie sieci wodociągowej ze wsi Wołka Terechowska; w miarę zgłaszanych potrzeb do gospodarstw kolonijnych i na potrzeby potencjalnego rozwoju poszczególnych wsi,

b) Propozycje rozwoju sieci wodociągowej, wymienionej wyżej i pokazanej w części graficznej studium są orientacyjne i mogą ulec zmianom w trakcie szczegółowych analiz projektowych.

c) Wykonanie studni publicznych wody pitnej o wydajności 7,5l/os. o zasięgu 800m od zabudowy mieszkaniowej dla potrzeb zaopatrzenia mieszkańców w wodę w sytuacjach nadzwyczajnych. Do tego celu mogą być wykorzystane istniejące - wyłączone studnie zakładowe w miejscowościach Czeremcha, Zubacze i Wólka Terechowska, wymienione w uwarunkowaniach, o ile ich stan techniczny pozwala na dalszą

eksploatację.

ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW SANITARNYCH I WÓD OPADOWYCH:

a) Przyjmuje się rozdzielczy system kanalizacji w gminie, składający się z niezależnego systemu kanalizacji sanitarnej do odprowadzenia ścieków komunalnych do oczyszczalni ścieków oraz oddzielny dla kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi do odprowadzenia wód opadowych z utwardzonych nawierzchni

b) Utrzymuje się eksploatację istniejących oczyszczalni gminnych w Czeremsze przy ul. Duboisa i Fabrycznej z możliwością ich modernizacji i rozbudowy oraz Zakładu Taboru PKP z ewentualnym włączeniem w przyszłości obiektów obsługiwanych przez tą oczyszczalnię do scentralizowanego systemu gminnego z utrzymaniem oczyszczalni chemicznej jako podczyszczalni ścieków technologicznych.

c) Rozbudowa scentralizowanego systemu kanalizacji sanitarnej powinna być prowadzona w zakresie umożliwiającym podłączenie do niej całej zwartej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej, istniejącej i projektowanej w miejscowościach aglomeracji obejmującej Czeremchę, Czeremchę Wieś, Stawiszcze i Kuzawę.

d) Na obszarach zabudowy, gdzie nieracjonalna jest budowa systemów scentralizowanych przewiduje się lokalne rozwiązania z preferowaniem przydomowych oczyszczalni ścieków w budownictwie mieszkaniowym, a dla ewentualnych zakładów produkcyjnych - kontenerowe oczyszczalnie ścieków. Należy dążyć do eliminowania odprowadzania ścieków do zbiorników szczelnych, gdyż jest to rozwiązanie uciążliwe dla użytkowników i nie zapewnia ochrony środowiska, a zwłaszcza wód gruntowych. Zbiorniki szczelne należy traktować jako rozwiązanie przejściowe na terenach nie uzbrojonych, przewidzianych do objęcia kanalizacją zbiorczą.

e) We wsiach nie objętych aglomeracją mogą być również realizowane zbiorcze systemy kanalizacyjne, jeżeli pozwolą na to środki finansowe gminy i środki partycypacyjne mieszkańców gminy i innych funduszy wspomagających, a lokalizacja kanałów sanitarnych i oczyszczalni zostaną wyznaczone w trybie planowania przestrzennego.

f) Wody opadowe i roztopowe z utwardzonych, szczelnych nawierzchni terenów przemysłowych, usługowych, dróg, ulic i parkingów o znacznym stopniu zanieczyszczenia zawiesiną i substancjami ropopochodnymi, ujęte w szczelne otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej powinny być oczyszczone przed wprowadzeniem do wód lub do ziemi w taki sposób, aby spełniały wymogi ochrony środowiska określone w przepisach szczególnych.

g) Zabrania się odprowadzania do wód powierzchniowych i do ziemi, ścieków i wód opadowych nie spełniających obowiązujących norm.

USUWANIE I UNIESZKODLIWIANIE ODPADÓW STAŁYCH:

a) System gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych powinien gwarantować ochronę środowiska, maksymalne wykorzystanie składników użytkowych i spełniać wymogi nowych przepisów prawnych Polski i Unii Europejskiej.

b) Kierunki działania władz gminy zostały określone w „Planie Gospodarki Odpadami Gminy Czeremcha do 2015r."przyjętym Uchwałą Nr XIII/122/04 Rady gminy Czeremcha z dnia 23 września 2004r. Poprawa sytuacji w zakresie gospodarki odpadami wymagać będzie sukcesywnej realizacji tego planu, a przede wszystkim wykonania określonych w nim zadań strategicznych takich jak:

- rekultywacja zamkniętych składowisk wiejskich we wsiach Kuzawa, Opaka Duża, Wólka Terechowska, Stawiszcze, Berezyszcze, Zubacze i Bobrówka,

- zamknięcie i rekultywacja składowiska gminnego na gruntach miejscowości Czeremcha, którego eksploatacja jest przewidziana w planie do końca 2009r,
- udział w finansowaniu budowy Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Dubiażynie gm. Bielsk Podlaski, do którego włączono Gminę Czeremcha, zgodnie z „Planem gospodarki odpadami dla województwa podlaskiego na lata 2007 - 2010", przyjętego Uchwałą Nr XV/161/08 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 3 marca 2008r,
- doposażenie Gminnego Centrum Odzysku Surowców Odpadowych w Czeremsze,
- prowadzenie wśród mieszkańców, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży kampanii informacyjno - edukacyjnej na rzecz ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów oraz ich segregacji „u źródła",
- objęcie wszystkich mieszkańców gminy systemem zorganizowanej zbiórki odpadów komunalnych z wdrożeniem ich selektywnej zbiórki,

- ***organizacja gospodarki odpadami biodegradowanymi,***
- ***wdrożenie i rozwój systemu zbiórki odpadów wielkogabarytowych,***
- ***wdrożenie systemowego rozwiązania w zakresie gospodarki wrakami samochodowymi,***
- ***zmniejszenie obciążenia środowiska odpadami przemysłowymi poprzez informacje i działania edukacyjne dla firm, na temat zasad gospodarowania i możliwości wykorzystania odpadów,***
- ***wdrożenie i rozwój systemu zbiórki odpadów budowlanych,***
- ***wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki osadami ściekowymi,***
- ***wdrażanie i rozwój selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych,***
- ***pełne wyeliminowanie PCB oraz wdrożenie gminnego programu eliminacji azbestu,***
- ***inwentaryzacja i likwidacja nielegalnych składowisk odpadów, tzw. „dzikich wysypisk",***
- ***zintensyfikowanie działań skierowanych na zapobieganie zanieczyszczeń odpadami lasów i innych terenów gminy.***

ELEKTROENERGETYKA:

a) Dostosowanie systemu ***elektroenergetycznego*** do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa i gminy, oraz dostarczenie energii elektrycznej w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły wymagać będzie:

- w pierwszym etapie; modernizacji stacji transformatorowych, linii SN 15kV i NN, a także na bazie istniejących sieci - budowy linii SN 15kV i stacji transformatorowych ***w obszarze gminy Czeremcha,***
- w drugim etapie; budowy stacji transformator owo - rozdzielczej RPZ 110/15kV w Czeremsze, ***zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego*** (inwestycja ta jest uwarunkowana w największym stopniu potrzebami PKP i tempem rozwoju gospodarczego obszarów południowo - wschodniej części województwa podlaskiego), budowy linii WN 110kV zasilającej w/w stację relacji Hajnówka - Czeremcha - ***Milejczyce***, a także budowy wyjść liniowych SN 15kV z projektowanego RPZ-tu w kierunkach;

- Kleszczel (pierścień miejski - 2 linie),
- Sak,
- Bielska Podlaskiego (2 linie)
- Orli,
- Nurca Stacji Rogacze,

- Miedwieżyki - Adamowo,
- Berezyszcze,
- Hajnówka,
- Kuzawa - Wólka Terechowska,
- Milejczyce,
- Czeremcha (pierścień 2 linie).

b) Zmniejszenie uciążliwości urządzeń systemów elektroenergetycznych dla otoczenia zakłada się osiągnąć poprzez:

- budowę linii elektroenergetycznych w sposób niekolizyjny z długofalowym rozwojem osadnictwa oraz chronionymi elementami środowiska przyrodniczego,
- stosowanie, w przypadku konieczności, prowadzenia linii napowietrznych WN w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej rozwiązań technicznych i normatywnych stref ochronnych, eliminujących wpływ w/w linii na ludzi i środowisko,
- utrzymanie rezerw terenów pod urządzenia energetyczne, a w szczególności określenia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego ich przeznaczenia i warunków zagospodarowania.

GAZOWNICTWO:

Zapewnienie dostaw gazu ziemnego dla wszystkich wsi gminy jest podstawową przesłanką rozwoju systemu.

Przewiduje się że, gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Łapy - Bielsk Podlaski - Hajnówka, ***będzie służył do zasilania w gaz również*** gminę Czeremcha. Będzie to możliwe po zrealizowaniu w/w gazociągu wysokiego ciśnienia oraz odgałęzienia wysokiego ciśnienia w miejscowości Stare Berezowo w kierunku Dubicze Cerkiewne - Kleszczele.

Stacja redukcyjno - pomiarowa 1° przewidywana w gminie Kleszczele będzie zasilała w gaz mieszkańców gminy Kleszczele i Czeremcha. Budowa takiego układu systemu gazowniczego pozwoli na szybsze wykonanie i mniejsze nakłady przy realizacji zaopatrzenia ludności w gaz ziemny Gminę Czeremcha, niż zakładano to w "Studium programowym możliwości rozwoju gazyfikacji województwa białostockiego".

Założenia zasilania gminy Czeremcha opierają się na potrzebie realizacji odcinka gazociągu odgałęźnego od gazociągu wysokiego ciśnienia Wysokoje - Hołowczyce - Rembelszczyzna (trasa jego biegnie południowym krańcem województwa podlaskiego) poprzez gminy; Sarnaki, Siemiatycze, Nurzec Stacja, Milejczyce, Kleszczele i Czeremcha. Sieć rozdzielcza średniego ciśnienia zakładana z w/w stacji **obejmować będzie *miejscowości: Czeremcha, Czeremcha Wieś,*** Kuzawa, Wólka Terechowska, Stawiszcze, Berezyszcze, Połówce, Zubacze Bobrówkę i Jancewicze.

Układ sieci średniego ciśnienia z w/w stacji przewiduje się taki, aby każda z gmin miała oddzielne wyjście gazociągu do zasilania poszczególnych wsi na swoim obszarze. Wyjątek stanowi odgałęzienie w kierunku wsi Dobrowoda (gmina Kleszczele).

Układ przestrzenny i położenie wsi zlokalizowanych na wschodniej części gminy Kleszczele i Czeremcha wymaga budowy odcinka gazociągu średniego ciśnienia wspólnego dla obu gmin. Jest to trasa relacji Dobrowoda (gmina Kleszczele) - Pohulanka - Biała Straż (gmina Kleszczele) - Policzna (gmina Kleszczele) - Kuraszewo (gmina Kleszczela).

Na rysunku studium pokazano zakładany przebieg tras gazociągów. Budowa wspólnych inwestycji gazowniczych wymagać będzie stosownych ustaleń zainteresowanych samorządów gmin Kleszczele i Czeremcha.

CIEPŁOWNICTWO:

- sukcesywne zwiększanie proekologicznych nośników energetycznych dla zmniejszenia za-

nieczyszczeń środowiska, takich jak; gaz, olej opałowy, energię elektryczną oraz energię słoneczną i wiatr, *biomasę itp.*, ekologizacja nośników energetycznych powinna być wprowadzona w pierwszej kolejności w większych źródłach komunalnych i obiektach użyteczności publicznej,

- wprowadzenie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych dla nośników energetycznych określonych wyżej, zwiększających efektywność ich wykorzystania, ułatwiających ich obsługę i zmniejszających w efekcie koszty eksploatacji. Dotyczy to instalacji wewnętrznych grzewczych, a w szczególności sprawności kotłów energetycznych i różnych rodzajów instalacji grzewczych, a także stopnia automatyzacji obsługi oraz sprawności dostaw nośników energetycznych,
- zmniejszenie strat cieplnych w konstrukcjach nośnych budynków oraz modernizacja istniejących ***przegród*** o złych warunkach termoizolacyjnych.

Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to:

- Kontrola i restrykcje w stosunku do emiterów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń energetycznych.
- Budowa systemu gazowniczego,
- Propagowanie;

- zastosowania do celów grzewczych, tam gdzie gazyfikacja wsi lub kolonii będzie odległą w czasie - gazu propan-butan,
- stosowania docieplеń budynków istniejących i *właściwych przegród zewnętrznych* budynków projektowanych,
- najnowszych osiągnięć techniki ciepłowniczej w zakresie instalacji wewnętrznych dla gazu, oleju opałowego itp.,
- proekologicznych rozwiązań ciepłowniczych niekonwencjonalnych (baterie słoneczne, elektrownia wiatrowe).

TELEKOMUNIKACJA:

Dostosowanie systemu telekomunikacyjnego do potrzeb wynikających z rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy wymagać będzie w szczególności:

- pełnego wykorzystania istniejących urządzeń telekomunikacyjnych,
- utrzymania istniejących urządzeń telekomunikacyjnych dla zapewnienia sprawnego i nie zawodnego funkcjonowania systemu,
- realizacji przyłączy abonenckich do wszystkich potencjalnych abonentów na terenie za budowy mieszkaniowej, usługowej itp.,
- rezerwacji terenu pod urządzenia telefoniczne w rozrządzie ulic na terenach planowanej zabudowy.

2.6. Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa.

Sporządzając plany miejscowe wyodrębnionych obszarów, o których mowa w studium, *należy uwzględniać* przedsięwzięcia z zakresu ochrony ludności, spraw obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej.

Przy sporządzaniu planów miejscowych nie dopuszczać do likwidacji występujących lub przewidzianych do realizacji przedsięwzięć obronnych i ochrony pożarowej.

Plany zagospodarowania przestrzennego przed ich uchwaleniem podlegają uzgodnieniom z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

W rejonach budownictwa skoncentrowanego w osadzie Czeremcha przewidzieć rezerwę terenową pod budowle obrony cywilnej (schrony, ukrycia szczeliny). W budynkach przemysłowych, usługowych i użyteczności publicznej, ustalać obowiązek sporządzania sto-

sownych przedsięwzięć obronnych. W rejonach budownictwa jednorodzinnego, ustalać obowiązek wykonywania przez mieszkańców ukryć typu II we własnym zakresie.

Bez względu na typ zabudowy rezerwować tereny pod budowę studni awaryjnych wody pitnej o wydajności 7,51/osobę/dobę, wykorzystując studnie istniejące, zabezpieczając je przed likwidacją i przystosowania do sprawnego uruchamiania eksploatacyjnego w sytuacjach kryzysowych. Uwzględnić dostępność do studni w promieniu 800m.

W planach miejscowych i projektach budowlanych uwzględniać wymogi; zabezpieczania szerokości dróg dojazdowych uniemożliwiających zagruzowanie, przystosowania do zaciemniania i wygaszania oświetlenia zewnętrznego, połączenia z traktami przelotowymi zapewniając sprawną ewakuację ludności w okresach zagrożenia, organizacji ruchu dla wyznaczenia bezpiecznych tras przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi.

Utrzymać w należytym stanie istniejące obiekty i urządzenia przeciwpożarowe, oraz w miarę zapotrzebowania wyznaczyć nowe tereny dla tych potrzeb.

2.8 Kierunki działań i zadania włada samorządowych w realizacji polityki przestrzennej gminy.

Rozwój lokalny to kompleks pozytywny przeobrażeń jakościowych w obszarze gminy związanych z poziomem życia ludności na tym obszarze.

W polityce przestrzennej wiąże się on z efektywnym wykorzystaniem i gospodarką terenami przy uwzględnieniu zasobów ludzkich, potencjału produkcyjnego i usługowego oraz istniejących i tworzonych struktur instytucjonalnych.

Wójt Gminy dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń studium, oraz przekazuje Radzie Gminy co najmniej raz w czasie kadencji rady.

Rada Gminy podejmuje uchwałę w sprawie aktualności studium i planów miejscowych, a w przypadku uznania ich za nieaktualne podejmuje stosowną uchwałę o ich zmianie w całości lub w części.

Na władzach samorządowych gminy spoczywa obowiązek inspirowania i koordynacji działań, niezależnie od charakteru własności i rozwiązań instytucjonalnych, zmierzających do realizacji celów rozwoju gminy, w związku z czym uznaje się za pożądane:

- opracowanie strategii promującej realizację celów zagospodarowania przestrzennego gminy,
- tworzenia właściwego klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w gminie, poprzez stosowanie ulg podatkowych, zróżnicowanie opłat za korzystanie ze środowiska, tworzenie zasobów gruntów komunalnych dla lokalizacji pożądanych,
- promocji przedsięwzięć inwestycyjnych kapitału zewnętrznego na obszarze gminy, w szczególności skutecznego funkcjonowania instytucji wspierających biznes,
- sukcesywne przygotowanie planów miejscowych wybranych terenów, w szczególności ze względu „na istniejące uwarunkowania" założonych w polityce przestrzennej celów rozwoju.
- Inspirowanie kontaktów na „potencjalne" zadania rządowe i programy wojewódzkie na obszarze gminy z udziałem zainteresowanych podmiotów gospodarczych w sprawie po mocy gminie w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, budowie urządzeń komunalnych i sportowych, infrastruktury technicznej, w tym drogowej.

Ścisłej współpracy z władzami Regionalnymi i Wojewodą Podlaskim w realizacji w/w przedsięwzięć.

CZĘŚĆ III

PROGNOZA
ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO WPROWADZONYCH ZMIAN W „STUDIUM" GMINY CZEREMCHA

Wójt Gminy Czeremcha

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZEREMCHA WYNIKAJĄCA ZE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

2009 r.

SPIS TREŚCI

str.

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami 3

2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy..... 5

3. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu 6

4. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem 9

5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku 0 ochronie przyrody 9

6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu 10

7. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe 1 długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko 10

8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu 12

9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy 14

10. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania 14

11. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko 14

12. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym 15

1. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

1.1. Podstawa prawna i zakres opracowania

Prognozę oddziaływania na środowisko zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czeremcha" polegającej na przeznaczeniu:

- pod zabudowę mieszkaniową i usługową działek o nr geodezyjnych 1023, 1035 i 1056 w miejscowości Czeremcha (realizacja „zorganizowanego zespołu zabudowy mieszkaniowej i usługowej" wymaga sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wyznaczonego obszaru),
- pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z dopuszczeniem usług nieuciążliwych działek o nr geodezyjnych 293, 294, 295, 630, 847, 855, 862, 900, 1125 i 1096 oraz pod zabudowę wielorodzinną działki o nr geodezyjnym 630 w miejscowości Czeremcha,
- pod zabudowę jednorodzinną lub zagrodową z dopuszczeniem usług nieuciążliwych działek o nr geodezyjnym 451/12 i 451/13 w miejscowości Czeremcha -Wieś,
- pod zabudowę zagrodową lub jednorodzinną działek o nr geodezyjnych 68/3, 135/6 i 159 we wsi Wólka Terechowska,
- pod dom myśliwego działkę o nr geodezyjnym 243 oraz pod usługi parkingowe działkę o nr geodezyjnym 295 w miejscowości Czeremcha,
- pod usługi komercyjne, turystyczno - hotelowe działkę o nr geodezyjnym 148/2, oraz pod usługi drogowego przejścia granicznego z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej działki o nr geodezyjnych 50, 212/2, 212/3, 426/1, 524 i 517 we wsi Połowce,
- pod zalesienie:
  - działki o nr geodezyjnych 161,162, 243, 392, 394/2, 928, 1494, 1496 i 1503 w miejscowości Czeremcha -Wieś,
  - działki o nr geodezyjnych 70/8, 1450 i 1950 we wsi Kuzawa,
  - działka o nr geodezyjnym 21/1 we wsi Piszczałka,
  - działki o nr geodezyjnych 148/4 i 412/6 we wsi Połówce,
  - działki o nr geodezyjnych 222/2, 109, 110, 111 i 252/3 we wsi Berezyszcze,
  - działki o nr geodezyjnych 287/2 i 678 we wsi Stawiszcze,
  - działki o nr geodezyjnych 27/2, 27/3, 27/4, 28/1, 28/2, 30 i 31 we wsi Jancewicze,
- pod powierzchniową eksploatację kruszywa działkę o nr geodezyjnym 243 w miejscowości Czeremcha -Wieś,
- pod rekultywację istniejących składowisk odpadów:
  - działka o nr geodezyjnym 1125 w miejscowości Czeremcha,
  - działka o nr geodezyjnym 74 we wsi Kuzawie,
  - działka o nr geodezyjnym 270 we wsi Opaka Duża,
  - działka o nr geodezyjnym 219 we wsi Wólka Terechowska,
  - działka o nr geodezyjnym 817 we wsi Stawiszcze,
  - działka o nr geodezyjnym 211 we wsi Berezyszcze,
  - działka o nr geodezyjnym 410 we wsi Zubacze,
  - działka o nr geodezyjnym 527 we wsi Bobrówka,

oraz na uaktualnieniu zapisów zarówno w „uwarunkowaniach" jak i w „kierunkach" dotyczących: zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków, gospodarki

odpadami stałymi, elektroenergetyki, ciepłownictwa, telefonii komórkowej oraz komunikacji, opracowano zgodnie z art. 51 i art. 52 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227).

Zakres i stopień szczegółowości prognozy został uzgodniony przez:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku, pismem z dnia 16.03.2009 r. znak RDOŚ-20-WOOŚ-l-7041-91/09/ar,
- Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku, pismem z dnia 13.02.2009 r., znak NZ.4151/25/09.

Zakres terytorialny opracowania obejmuje obszary objęte zmianą „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czeremcha" oraz tereny sąsiednie.

Szczególną uwagę zwrócono na następujące zagadnienia:

- ograniczenie znaczącego i niepożądanego wpływu zmiany „Studium" na środowisko, w tym na zdrowie ludzi.

1.2. Cel opracowania prognozy

Celem opracowania prognozy jest identyfikacja i przewidywanie oddziaływania zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czeremcha" na środowisko biogeograficzne i zdrowie ludzi.

Prognoza zawiera opis i ocenę aktualnego stanu środowiska oraz przewidywania jego zmian spowodowanych oddziaływaniem wprowadzonych do niego nowych czynników.

1.3. Powiązania opracowywanego dokumentu z innymi dokumentami

Opracowywany dokument ma powiązania z niżej wymienionymi dokumentami i opracowaniami, tj. z:

- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czeremcha",
- Raportem o stanie środowiska województwa podlaskiego w latach 2004 - 2006, WIOŚ - Białystok, 2007r.,
- Programem ochrony środowiska województwa podlaskiego na lata 2007 - 2010, Zarząd Województwa Podlaskiego - 2007 r.,
- ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. - „Prawo ochrony środowiska",
- ustawą z dnia 3 października 2008 r. - „O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko",
- ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. - „O ochronie przyrody",
- ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. - „O ochronie gruntów rolnych i leśnych",
- ustawą z dnia 27 marca 2003 r. - „O planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym".

2. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

W opracowaniu prognozy posłużono się opisową analizą prawdopodobnych rodzajów skutków oddziaływania na środowisko, jakie mogą wystąpić w przypadku realizacji ustaleń „Studium". W procedurze rozpatrywania oddziaływania uwzględniono wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego. Ocenę przeprowadzono kompleksowo dla jednego wariantu ustaleń planistycznych
zaproponowanych przez projektanta urbanistę. W ocenie wykorzystano metodę prostego prognozowania posługując się metodą analogii do oddziaływań istniejących tego typu inwestycji, tj. głównie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usług i terenów zalesianych.

Prognoza wykonana była równocześnie z pracami nad projektem zmian „Studium". Propozycje niektórych zapisów przekazywane były bezpośrednio zespołowi projektowemu i analizowane na bieżąco. W trakcie prac prowadzone były również konsultacje branżowe. W związku z powyższym wniesione uwagi nie zostały wyszczególnione w niniejszym opracowaniu. ,

3. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

3.1. Istniejący stan środowiska

Zdecydowana część obszaru gminy Czeremcha znajduje się w obrębie mezoregionu Wysoczyzna Drohicka. Północno - wschodni skrawek gminy należy do Równiny Bielskiej.

Obie te jednostki wchodzą w skład Niziny Podlaskiej. Dla rzeźby powierzchni gminy charakterystyczne są formy lodowcowe oraz szczelinowe wodnolodowcowe (ozy, kemy) z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. W sumie jest to teren słabo urozmaicony pod względem morfologicznym. Północno - wschodnia część gminy (rejon miejscowości Czeremcha) jest monotonną równiną gliniastą usianą dużą ilością płytkich zagłębień bezodpływowych.

Nieco bardziej urozmaiconą morfologię posiada północno - wschodnia część gminy, zbudowana z piaszczysto - żwirowych osadów lodowcowych.

Oddzielona jest ona od części omawianej powyżej niezbyt szeroką i płytką doliną rzeki Nurzec. Powierzchnia tej części gminy urozmaicona jest licznymi wałami ozów o zróżnicowanej długości (do 1 km).

Omawiany obszar leży w zachodniej części platformy wschodnioeuropejskiej, w strefie tzw. obniżenia podlaskiego.

Najstarszymi utworami czwartorzędowymi są gliny zwałowe pokrywające całą północno - wschodnią część gminy (rejon Czeremchy).

W północnej i północno - wschodniej części gminy na glinie zwałowej występują piaski, żwiry i głazy lodowcowe, a na północny - wschód od Opaki Dużej - utwory moren czołowych.

W halocenie nastąpiła akumulacja żwirów, piasków, mad rzecznych i torfów w dolinie Nurca i w dolinach innych cieków. Miąższość torfów waha się od 1,1 m do 2,3 m.

Teren gminy położony jest w dorzeczu Wisły i należy do zlewni rzeki Bug. Południowa i wschodnia część terenu odwadniania jest przez rzekę Pulwę oraz dopływ rzeki Brodziec, Sipurki i Nurczyka (źródło w ok. Czeremchy).

Rzeki te tworzą płaskie, silne rozczłonkowane, zatorfione doliny. Doliny Brodźca i Pulwy oraz Nurca zostały intensywnie zmeliorowane.

Północną część gminy odwadnia rzeka Nurzec.

Wody podziemne o znaczeniu użytkowym występują głównie w piaszczysto - żwirowych utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych.

Wodonośność utworów trzeciorzędowych na terenie gminy jest słabo rozpoznana.

Warunki występowania wód podziemnych w obrębie czwartorzędu są bardzo skomplikowane, wynikające przede wszystkim z nieciągłości warstw wodonośnych. Tym niemniej utwory czwartorzędowe stanowią główne źródło ujmowania wód podziemnych dla celów użytkowych na obszarze gminy.

Skałami glebotwórczymi na terenie gminy są utwory czwartorzędowe pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego wykształcone w postaci glin odgórnie płytko spiaszczonych, piasków gliniastych zalegających na glinie, piasków całkowitych o różnym składzie granulometrycznym i utworów organicznych.

Wśród gruntów ornych przeważają gleby słabe i bardzo słabe, klasy V i VI, stanowią one 75% pow. gruntów ornych.

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej użytków rolnych dla gminy wynosi 46,1 pkt, co kwalifikuje ją do grupy gmin o najniższym wskaźniku w województwie.

Lasy gminy Czeremcha znajdują się w obrębie IV Krainy Mazowiecko -Podlaskiej, 5 dzielnicy Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej wg podziału Polski na krainy przyrodniczo - leśne. W podziale administracyjnym lasów województwa należą one do Nadleśnictwa Bielsk.

W układzie typów siedliskowych lasów dominuje bór świeży i bór mieszany świeży.

Są to siedliska optymalne dla drzewostanów sosnowych i takie też najliczniej występują.

Mniejsze znaczenie odgrywa brzoza, świerk, olsza, dąb.

Dominującą klasą drzewostanu jest II klasa wieku (21 - 40 lat) i I (1 - 20 lat).

Zgodnie z klasyfikacją *Romera* obszar gminy leży w klimacie Krainy Wielkich Dolin, w klimatycznej Krainie Wysoczyzn Północno - Podlaskich.

Okres wegetacyjny jest o ok. 2 tygodnie krótszy od danych dla południowej i zachodniej Polski i wynosi 195 - 205 dni. Zaczyna się około 5 kwietnia i kończy około 30 października.

Liczba dni mroźnych wynosi średnio około 40 dni, a dni z przymrozkami około 120. Nasłonecznienie jest małe.

Roczny przebieg opadów wykazuje przewagę w miesiącach letnich.

Średnia roczna suma opadów wynosi 535 mm.

Średnia wilgotność względna wynosi około 81% i jest najniższa w maju oraz w czerwcu, najwyższa w listopadzie. Pokrywa śnieżna zalega średnio przez 70-80 dni.

Najczęstszymi są wiatry zachodnie i osiągają one największe średnie prędkości.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 6,8°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, najzimniejszym luty.

3.2. Obszary prawnie chronione

Na terenie gminy jej północna część wchodzi w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska", na terenie której obowiązują zakazy i nakazy określone w Rozporządzeniu Nr 7/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. Tereny objęte zmianą „Studium" nie leżą w obszarze objętym ochroną prawną.

3.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

W przypadku braku realizacji ustaleń zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czeremcha" stan środowiska przyrodniczego nie ulegnie większym przekształceniom. Tereny pozostaną w dalszym ciągu w użytkowaniu rolniczym bez prawa zabudowy, a na terenach nieużytkowanych rolniczo będzie postępowała sukcesja leśna. Pozostawienie niezrekultywowanych wyrobisk i wysypisk może spowodować dalszą degradację środowiska, głównie poprzez niekontrolowany wywóz odpadów oraz nielegalny pobór kruszywa.

4. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Na obszarach objętych zmianą „Studium" nie występują i nie będą występować przedsięwzięcia zaliczane na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 roku w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 z późn. zmianami), do kategorii przedsięwzięć znacząco oddziaływujących na środowisko.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy określa warunki planowania przestrzennego w gminie oraz ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy w sposób wiążący dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególnie dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY

W granicach objętych zmianą „Studium" nie występują problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu. Nie występują również tu obiekty i obszary prawnej ochrony przyrody. Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska" leży poza terenami objętymi niniejszą zmianą.

6. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Przedmiotowa zmiana „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czeremcha" stanowi dokument planistyczny o lokalnym znaczeniu, którego zasięg praktycznie nie wykracza poza granice terenów objętych zmianą. Przy sporządzaniu zmiany „Studium" nie miały zastosowania cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu.

7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERM1NOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE NA ŚRODOWISKO

Jak stwierdzono w rozdziale 4 w granicach opracowania zmiany „Studium" nie występują przedsięwzięcia zaliczane do kategorii przedsięwzięć znacząco oddziaływujących na środowisko.

Wpływ realizacji zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czeremcha" na poszczególne elementy środowiska

Lp.	Elementy środowiska	Sposób oddziaływania	Ocena skutków oddziaływania
1	2	3	4
1.	Różnorodność biologiczna	Likwidacja bioróżnorodności na terenie lokalizacji budynków i utwardzonych dojazdów oraz jej wzbogacenie na terenach zalesianych i rekultywowanych.	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe.
2.	Ludzie	Tereny i obiekty zamieszkiwania, pracy i wypoczynku, zwiększenie hałasu i zanieczyszczenia powietrza.	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe.
3.	Zwierzęta	Wyemigrowanie na tereny sąsiednie, zmiana żerowisk, likwidacja fauny glebowej. Nowe miejsca bytowania na terenach zalesianych i zrekultywowanych.	Bezpośrednie, pośrednie, długoterminowe, stałe.
4.	Rośliny	Zlikwidowana zostanie aktualnie występująca roślinność, pojawią się nowe nasadzenia zieleni, m.in. ozdobnej, obcej środowiskowo. Zwiększenie powierzchni leśnej na terenie gminy.	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe.
5.	Woda	Utwardzenie podłoża spowoduje przyspieszony, skanalizowany spływ wód opadowych oraz możliwość zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych produktami ropopochodnymi w trakcie budowy.	Bezpośrednie, krótkoterminowe.
6.	Powietrze i klimat lokalny	Nieznaczne pogorszenie stanu sanitarnego powietrza (lokalnie) atmosferycznego związanego z pojawieniem się nowych źródeł zanieczyszczeń (kotłownie lokalne, spaliny samochodowe). W trakcie trwania robót budowlanych mogą wystąpić zakłócenia akustyczne związane ze zwiększeniem ruchu drogowego. Lokalnie nastąpi poprawa klimatu lokalnego - na terenach zalesianych.	Bezpośrednie, krótkoterminowe i długoterminowe.

7.	Powierzchnia ziemi	Posadowienie budynków, realizacje dróg, dojazdów i urządzeń infrastruktury technicznej spowoduje niwelacje i plantowanie terenu. W trakcie prac ziemnych likwidacji ulegnie pokrywa glebowa.	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe.
8.	Krajobraz	W krajobrazie pojawią się nowe obiekty kubaturowe i tereny zalesione.	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe.
9.	Zasoby naturalne	Zmiana krajobrazu w wyniku powierzchniowej eksploatacji kruszywa.	Bezpośrednie, długoterminowe, stałe.
10.	Dobra materialne	nie występuje	-

8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Przy realizacji zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Czeremcha", w celu ograniczenia ewentualnych negatywnych oddziaływań na środowisko i zdrowie ludzi należy uwzględnić poniższe ustalenia:

- zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których wymagane jest sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko na podstawie przepisów odrębnych,
- zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek sporządzenia raportu może być wymagany na podstawie przepisów odrębnych, z wyłączeniem inwestycji drogowych i urządzeń infrastruktury technicznej,
- ochronę powierzchni ziemi poprzez ograniczanie przekształceń istniejącego ukształtowania terenu, do niezbędnego minimum, wynikającego z prac budowlanych związanych z posadowieniem budynków i obiektów oraz budową dróg i infrastruktury technicznej; zmiany ukształtowania terenu nie mogą powodować zmiany kierunku odpływu wody opadowej ze szkodą dla gruntów sąsiednich,
- ochronę istniejących lokalnych powiązań przyrodniczych,
- ochronę wód powierzchniowych i podziemnych poprzez zakaz odprowadzania nieczyszczonych ścieków do gruntu i cieków wodnych,
- obowiązek odprowadzania ścieków komunalnych do sieci kanalizacji sanitarnej, a do czasu jej realizacji do szczelnych zbiorników bezodpływowych z zapewnieniem wywozu i odbioru przez oczyszczalnię ścieków,
- obowiązek odprowadzania wód opadowych z utwardzonych nawierzchni terenów komunikacji do sieci kanalizacji deszczowej,
- wody opadowe z dachów obiektów o małym stopniu zanieczyszczenia (tereny zabudowy mieszkaniowej) mogą być odprowadzane powierzchniowo do gruntu na własny, nieutwardzony teren, w sposób uniemożliwiający spływ tych wód na grunty sąsiednie,
- obowiązek gromadzenia odpadów komunalnych w miejscach do tego przeznaczonych i ich zagospodarowanie zgodnie z zasadami gospodarki

odpadami komunalnymi w gminie,
- ochronę powietrza atmosferycznego poprzez stosowanie proekologicznych nośników energii cieplnej,
- ochronę klimatu akustycznego poprzez obowiązek przestrzegania
- dopuszczalnych poziomów hałasu, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi,
- dobór odpowiednich do warunków siedliskowych gatunków roślin rodzimego pochodzenia,
- ochronę istniejących zadrzewień, poprzez ograniczenie wycinki drzew do niezbędnego minimum wynikającego z potrzeb inwestycyjnych lub konieczności zapewnienia warunków bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- ochronę przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym poprzez stosowanie normatywnych stref ochrony od urządzeń elektroenergetycznych.

9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Na etapie sporządzania zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czeremcha" rozważane były różne warianty rozwiązań urbanistycznych. Wybór ostatecznego rozwiązania nastąpił po konsultacjach społecznych z udziałem zainteresowanych stron. Wszystkie rozważane koncepcje rozwiązań urbanistycznych nie różniły się od siebie w zasadniczy sposób pod względem oddziaływania na środowisko.

W trakcie sporządzania projektu zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czeremcha" nie napotkano na trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA

Zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 23 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.) organ sporządzający „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego" (lub jego zmiany) - Wójt Gminy zobowiązany jest przynajmniej raz w czasie kadencji rady na przeprowadzenie analizy w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu.

11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Dla planowanych przedsięwzięć wynikających z realizacji zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czeremcha" z uwagi na miejscowy zasięg wyklucza się możliwość transgranicznego oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 104 ustawy „O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie" z dnia 3 października 2008 roku i „Konwencją o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym" sporządzoną w Espoo 25 lutego 1991 r. i ratyfikowaną przez Rzeczypospolitą Polską w 1999 r.

12. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zgodnie z nowymi uregulowaniami prawnymi dotyczącymi udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko projekt zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czeremcha" wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach przeprowadzonej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko sporządza się prognozę oddziaływania na środowisk projektu zmiany Studium poprzedzoną uzgodnieniem z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Białymstoku i Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Białymstoku zakresu i stopnia szczegółowości prognozy.

Zmiana „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czeremcha" dotyczy przeznaczenia terenów będących dotychczas gruntami rolnymi, na tereny leśne, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, oraz usług, jak również rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych i lokalnych składowisk odpadów.

W prognozie zwrócono uwagę na możliwość oddziaływania przedmiotowych zmian na środowisko i zdrowie ludzi.

Wybór terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy, stwarzają warunki do zachowania zasady zrównoważonego rozwoju, jednocześnie wprowadzając ład przestrzenny. W związku z czym ogólny stan środowiska na terenach objętych zmianą i w ich sąsiedztwie nie ulegnie pogorszeniu, a nowe tereny przeznaczone pod zalesienie podniosą jego walory.

Opracowała
mgr Bożena Gajewska